

	I EES-STOFNANIR	
	1. Sameiginlega EES-nefndin	
	II EFTA-STOFNANIR	
	1. Fastanefnd EFTA-ríkjanna	
	2. Eftirlitsstofnun EFTA	
2024/EES/20/01	Ákvörðun Eftirlitsstofnunar EFTA nr. 135/23/COL frá 27. september 2023 um meinta aðstoð við Remiks-samstæðuna í tengslum við meðhöndlun úrgangs í Tromsø	1
	3. EFTA-dómstóllinn	
	III ESB-STOFNANIR	
	1. Framkvæmdastjórnin	
2024/EES/20/02	Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja (mál M.11394 – PFEIFER & LANGEN IHKG GROUP/RÜGENWALDER) – Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð	39
2024/EES/20/03	Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja (mál M.11397 – OJI/WALKI) – Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð	40
2024/EES/20/04	Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja (mál M.11419 – OPEN PASS/FORTENOVA GROUP) – Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð	41
2024/EES/20/05	Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja (mál M.11439 – DWS/GALAXY/FLOW TRADERS/JV) – Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð	42
2024/EES/20/06	Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja (mál M.11466 – TA ASSOCIATES/SSCP/MACQUARIE/BYGGFAKTA GROUP) – Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð	43
2024/EES/20/07	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja (mál M.11359 – WENDEL/IK PARTNERS)	44
2024/EES/20/08	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja (mál M.11369 – TA ASSOCIATES/WARBURG PINCUS/EXERCITE GROUP)	44

2024/EES/20/09	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja (mál M.11393 – KEPPEL/AERMONT CAPITAL/AERMONT)	45
2024/EES/20/10	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja (mál M.11431 – PERMIRA/HG/GGW)	45
2024/EES/20/11	Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja (mál M.11447 – BRIDGEPOINT/NEXITY LAMY AND ORALIA PARTENAIRES)	46
2024/EES/20/12	Auglýst eftir skoðunum (mál M.6447 IAG/BMI) – Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt yfirfærslu á vöktun og framkvæmd á skuldbindingum og úrræðum samkvæmt 2. mgr. 95. gr. útgöngusamningsins	47
2024/EES/20/13	Kynningatilkynning framkvæmdastjórnarinnar skv. 4. mgr. 16. gr. reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 1008/2008 um sameiginlegar reglur um flugrekstur í Bandalaginu – Almannaþjónustukvaðir í tengslum við áætlunarflug	48
2024/EES/20/14	Kynningatilkynning framkvæmdastjórnarinnar í samræmi við 4. mgr. 16. gr. reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 1008/2008 um sameiginlegar reglur um flugrekstur í Bandalaginu – Almannaþjónustukvaðir sem lagðar eru á í tengslum við áætlunarflug	49
2024/EES/20/15	Kynningatilkynning framkvæmdastjórnarinnar skv. 5. mgr. 17. gr. reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 1008/2008 um sameiginlegar reglur um rekstur flugþjónustu í Bandalaginu – Auglýsing um útboð á áætlunarflugi í samræmi við almannaþjónustukvaðir	50
2024/EES/20/16	Kynningatilkynning framkvæmdastjórnarinnar skv. 5. mgr. 17. gr. reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 1008/2008 um sameiginlegar reglur um rekstur flugþjónustu í Bandalaginu – Auglýsing um útboð á áætlunarflugi í samræmi við almannaþjónustukvaðir	51
2024/EES/20/17	Heimild til að veita ríkisaðstoð skv. 107. og 108. gr. sáttmálans um starfshætti Evrópusambandsins – Mál sem framkvæmdastjórnin hreyfir ekki andmælum við	52

EFTA-STOFNANIR

EFTIRLITSSTOFNUN EFTA

ÁKVÖRÐUN EFTIRLITSSTOFNUNAR EFTA

2024/EES/20/01

nr. 135/23/COL frá 27. september 2023

um meinta aðstoð við Remiks-samstæðuna í tengslum við meðhöndlun úrgangs í Tromsø

(Noregur)

Eftirlitsstofnun EFTA („ESA“) hefur tekið neðangreinda ákvörðun

með vísan til

samningsins um Evrópska efnahagssvæðið („EES-samningsins“), einkum 61. og 62. gr. hans,

ákvæða bókunar 26 við EES-samninginn,

samningsins milli EFTA-ríkjanna um stofnun eftirlitsstofnunar og dómstóls („samningsins um eftirlitsstofnun og dómstól“), einkum 24. gr.,

ákvæða bókunar 3 við samninginn um eftirlitsstofnun og dómstól („bókunar 3“), einkum 2. mgr. 7. gr. í II. hluta,

eftir að hafa óskað eftir athugasemdum frá hagsmunaaðilum ⁽¹⁾ og að teknu tilliti til athugasemda þeirra,

og að teknu tilliti til eftirfarandi:

I. MÁLSATVIK

1 Málsmæðferð

1.1 Kæra og upplýsingaskipti í framhaldi af henni

- Eftirlitsstofnun EFTA barst 15. ágúst 2016 ⁽²⁾ kæra frá Norsk Industri, samtökum iðnaðarins í Noregi, („kærandi“) þess efnis að sveitarfélagið Tromsø í Noregi („sveitarfélagið Tromsø“) hefði látið ólögmæta ríkisaðstoð renna til fyrirtækisins Remiks Næring AS („Remiks Næring“), sem annast ráðstöfun úrgangs, með því að kaupa af því þjónustu á sviði söfnunar fyrirtækjaúrgangs fyrir hærri verð en sem nemur „markaðsverði“.
- ESA framsendi stjórnvöldum í Noregi kærana með bréfi dagsettu 5. september 2016 ⁽³⁾ og óskaði eftir umsögn þeirra um staðhæfingarnar sem þar komu fram. Umsögn stjórnvalda í Noregi um kærana barst með bréfi dagsettu 4. október 2016 ⁽⁴⁾.
- ESA greindi kæranda frá því 26. október 2016 ⁽⁵⁾ að málið teldist ekki „forgangsmál“, sbr. 49. mgr. leiðbeinandi reglna ESA um bestu framkvæmd eftirlits með ríkisaðstoð (hér eftir „leiðbeinandi reglur ESA um bestu framkvæmd“) ⁽⁶⁾.
- Athugasemdir kæranda við umsögn stjórnvalda í Noregi um kærana bárust með bréfi dagsettu 15. desember 2016 ⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ Ákvörðun nr. 085/19/COL frá 4. desember 2019 um að hefja formlega rannsókn á mögulegri ríkisaðstoð við Remiks Group í tengslum við meðhöndlun úrgangs í Tromsø, Stjtið. ESB C 40, 6.2.2020, bls. 2 og EES-viðbætur nr. 8, 6.2.2020, bls. 1.

⁽²⁾ Skjal nr. 814858 ásamt fylgiskjölum sem skráð eru sem skjöl nr. 814859, 814860, 814861, 818908, 818909, 818911 og 818910.

⁽³⁾ Skjal nr. 816676.

⁽⁴⁾ Skjal nr. 821154 ásamt fylgiskjölum sem skráð eru sem skjöl nr. 82155 og 821156.

⁽⁵⁾ Skjal nr. 823576.

⁽⁶⁾ Ákvörðun Eftirlitsstofnunar EFTA nr. 534/09/COL frá 16. desember 2009 um sjötugustu og áttundu breytingu á málsmæðferðar- og efnisreglum á sviði ríkisaðstoðar; við bætist nýr kafli um bestu framkvæmd eftirlits með ríkisaðstoð, Stjtið. ESB L 82, 22.3.2012, bls. 7, EES-viðbætur nr. 17, 22.3.2012, bls. 1.

⁽⁷⁾ Skjal nr. 831575 ásamt fylgiskjölum sem skráð eru sem skjöl nr. 831576, 831577, 831578, 831579 og 831580.

- (5) ESA sendi stjórnvöldum í Noregi tölvupóst 18. janúar 2017⁽⁸⁾ og óskaði eftir nánari skýringum á málsatvikum. Stjórnvöld í Noregi brugðust við þeirri ósk með bréfi dagsettu 28. febrúar 2017⁽⁹⁾ og tölvupósti dagsettum 20. mars 2017⁽¹⁰⁾.
- (6) Á fundi ESA með kæranda, sem haldinn var 24. maí 2017, var honum gefinn kostur á að gera nánari grein fyrir afstöðu sinni⁽¹¹⁾. Með bréfi dagsettu 24. maí 2017⁽¹²⁾ var kæranda greint frá bráðabirgðaáliti ESA á meintum brotum í samræmi við ákvæði b-liðar í 48. mgr. leiðbeinandi reglna ESA um bestu framkvæmd. Álit ESA, sem lýst var í bréfinu, var að ekki væri um brot á ríkisaðstoðarreglum EES-samningsins að ræða þar eð svo virtist sem kaup sveitarfélagsins Tromsø á þjónustu á sviði söfnunar fyrirtækjaúrgangs hefðu verið gerð á markaðskjörum. Kæranda var þó bent á að hann gæti látið ESA í té frekari upplýsingar sem þá gætu orðið til þess að breyta afstöðu stofnunarinnar.
- (7) Kærandi lagði fram, í bréfi dagsettu 22. júní 2017⁽¹³⁾, athugasemdir við bráðabirgðaálit ESA og voru þær framsendar stjórnvöldum í Noregi 26. júní 2017⁽¹⁴⁾. Stjórnvöld í Noregi sendu athugasemdir 22. ágúst 2017⁽¹⁵⁾.

1.2 Formlegar upplýsingabeirðir og önnur samskipti

- (8) ESA sendi stjórnvöldum í Noregi formlega beirðni um upplýsingar með bréfi dagsettu 31. ágúst 2017⁽¹⁶⁾. ESA bærust frekari ábendingar frá kæranda með bréfi dagsettu 15. september 2017⁽¹⁷⁾. Svar stjórnvalda í Noregi við upplýsingabeirðinni barst með bréfi dagsettu 31. október 2017⁽¹⁸⁾.
- (9) Stjórnvöld í Noregi sendu frekari upplýsingar með tölvupósti dagsettum 10. nóvember 2017⁽¹⁹⁾. Kærandi sendi frekari upplýsingar með bréfi dagsettu 13. nóvember 2017⁽²⁰⁾. Stjórnvöld í Noregi sendu ESA síðan enn frekari upplýsingar með tölvupósti dagsettum 28. nóvember 2017⁽²¹⁾.
- (10) Kærandi sendi athugasemdir við svar stjórnvalda í Noregi við formlegu upplýsingabeirðinni með bréfi dagsettu 15. janúar 2018⁽²²⁾. Kærandi sendi enn frekari athugasemdir með bréfi dagsettu 31. janúar 2018⁽²³⁾ og gerði þar grein fyrir meintum brotum til viðbótar þeim sem áður hafði verið lýst. Litið var svo á að kaup Remiks Husholdning AS („Remiks Husholdning“) á þjónustu á sviði úrvinnslu úrgangs af Remiks Produksjon AS („Remiks Produksjon“) hefðu ekki verið gerð á markaðskjörum og kærandi dró í efa að staðið hefði verið að stofnfjármögnun Remiks-samstæðunnar í samræmi við markaðsfjárfestaregluna.

⁽⁸⁾ Skjal nr. 840687.

⁽⁹⁾ Skjöl nr. 844198 og 844196.

⁽¹⁰⁾ Skjalnr. 848555.

⁽¹¹⁾ Skjal nr. 874324.

⁽¹²⁾ Skjal nr. 854974.

⁽¹³⁾ Skjal nr. 862433.

⁽¹⁴⁾ Skjal nr. 862909.

⁽¹⁵⁾ Skjöl nr. 870978 og 870980.

⁽¹⁶⁾ Skjal nr. 871383.

⁽¹⁷⁾ Skjöl nr. 873958 og 873959.

⁽¹⁸⁾ Skjöl nr. 880600 og 880582 ásamt fylgiskjöllum sem skráð eru sem skjöl nr. 880602, 880596, 880594, 880604, 880598, 880590, 880592, 880588, 880586 og 880584.

⁽¹⁹⁾ Skjal nr. 882061.

⁽²⁰⁾ Skjal nr. 882172 ásamt fylgiskjöllum sem skráð eru sem skjöl nr. 882173 og 882174.

⁽²¹⁾ Skjal nr. 884931 ásamt fylgiskjöllum sem skráð eru sem skjöl nr. 884932 og 884933.

⁽²²⁾ Skjal nr. 896066.

⁽²³⁾ Skjöl nr. 895953 og 895954 ásamt fylgiskjöllum sem skráð eru sem skjöl nr. 895955 og 895956.

- (11) ESA sendi stjórnvöldum í Noregi á ný formlega beiðni um upplýsingar með bréfi dagsettu 16. janúar 2018 ⁽²⁴⁾. ESA skýrði ástæður sínar fyrir þeirri beiðni á fundi með fulltrúum stjórnvalda í Noregi 13. febrúar 2018. Svar stjórnvalda í Noregi við síðari upplýsinga-beiðninni barst með bréfi dagsettu 6. mars 2018 ⁽²⁵⁾. Athugasemdir við svar stjórnvalda í Noregi bárust frá kæranda 22. maí 2018 ⁽²⁶⁾.

1.3 Formleg rannsókn

- (12) ESA hóf formlega rannsókn á málinu með útgáfu ákvörðunar nr. 085/19/COL frá 4. desember 2019 („ákvörðuninni um að hefja formlega rannsókn“). Þegar þar var komið var það bráðabirgðaálit ESA að
- Remiks Næring kynni að hafa notið sérstaks hagræðis af kaupum sveitarfélagsins Tromsø á þjónustu á sviði söfnunar fyrirtækjaúrgangs (sem hér eru nefnd „ráðstöfun 1“),
 - Remiks Produksjon kynni að hafa notið sérstaks hagræðis af kaupum Remiks Husholdning á þjónustu á sviði meðhöndlunar úrgangs (sem hér eru nefnd „ráðstöfun 2“).
 - ESA gaf ekki út bráðabirgðaálit á viðskiptunum sem áttu sér stað í tengslum við stofnun Remiks-samstæðunnar („ráðstöfun 3“) en óskaði eftir því við stjórnvöld í Noregi að þau legðu fram upplýsingar sem auðveldað gætu frekari rannsókn málsins.
- (13) Ákvörðunin um að hefja formlega rannsókn birtist í Stjórnartíðindum Evrópusambandsins ⁽²⁷⁾ og EES-viðbæti við þau ⁽²⁸⁾ 6. febrúar 2020, og var stjórnvöldum í Noregi og hagsmunaaðilum þar bent á að leggja fram athugasemdir um ráðstafanirnar sem getið var í ákvörðuninni.

1.4 Upplýsingaskipti í framhaldi af ákvörðun ESA um að hefja formlega rannsókn

- (14) Stjórnvöld í Noregi brugðust við ákvörðun ESA um að hefja formlega rannsókn með bréfi dagsettu 24. febrúar 2020 ⁽²⁹⁾. Athugasemdir bárust frá hagsmunaaðilum 6. mars 2020 ⁽³⁰⁾. Athugasemdirnar voru framsendar stjórnvöldum í Noregi með bréfi dagsettu 13. mars 2020 ⁽³¹⁾ og svar þeirra barst með bréfi dagsettu 7. apríl 2020 ⁽³²⁾. Kærandi sendi viðbótar-athugasemdir 13. ágúst 2020 ⁽³³⁾.
- (15) ESA sendi stjórnvöldum í Noregi þriðju formlegu beiðnina um upplýsingar með bréfi dagsettu 31. janúar 2022 ⁽³⁴⁾. Svar stjórnvalda í Noregi við þeirri beiðni barst með bréfi dagsettu 25. mars 2022 ⁽³⁵⁾. Kærandi sendi athugasemdir við svarið með bréfi dagsettu 1. júlí 2022 ⁽³⁶⁾.

⁽²⁴⁾ Skjal nr. 882703.

⁽²⁵⁾ Skjöl nr. 901151, 901149, 901155, 901145 og 901147 ásamt fylgiskjölum sem skráð eru sem skjöl nr. 901217, 901215, 901211, 901219, 901213, 901203, 901205, 901209, 901207, 901201, 901193, 901199, 901191, 901197, 901195, 901185, 901187, 901183, 901189, 901181, 901177, 901179, 901175, 901173, 901171, 901167, 901169, 901165, 901163, 901161, 901157, 901159 og 901153.

⁽²⁶⁾ Skjöl nr. 914527 og 914528.

⁽²⁷⁾ Stjtið. ESB C 40, 6.2.2020, bls. 2.

⁽²⁸⁾ EES-viðbætur nr. 8, 6.2.2020, bls. 1.

⁽²⁹⁾ Skjöl nr. 1114868 og 1114906 ásamt fylgiskjölum sem skráð eru sem skjöl nr. 1114908, 1114904, 1114900, 1114892, 1114890, 1114894, 1114896, 1116638, 1114902, 1114886, 1114884 og 1114888.

⁽³⁰⁾ Skjöl nr. 1118790 og 1118791 ásamt fylgiskjölum sem skráð eru sem skjöl nr. 1118792, 1118793, 1118794 og 1118795.

⁽³¹⁾ Skjal nr. 1120255.

⁽³²⁾ Skjal nr. 1126337 ásamt fylgiskjölum sem skráð eru sem skjöl nr. 1126333, 1126335 og 1126339.

⁽³³⁾ Skjöl nr. 1147831 og 1147832 ásamt fylgiskjölum sem skráð eru sem skjöl nr. 1147833 og 1147834.

⁽³⁴⁾ Skjal nr. 1266843.

⁽³⁵⁾ Skjöl nr. 1278146 og 1278148 ásamt fylgiskjölum sem skráð eru sem skjöl nr. 1278150, 1278152 og 1278144.

⁽³⁶⁾ Skjal nr. 1300165.

- (16) ESA hélt fund með fulltrúum stjórnvalda í Noregi 7. september 2022. Annar fundur var haldinn með þeim 10. nóvember 2022. Óformleg samskipti áttu sér einnig stað milli stjórnvalda í Noregi og ESA í framhaldi af þessum fundum.

2 Aðdragandi og nánari upplýsingar

2.1 Reglur um meðhöndlun úrgangs í norskum sveitarfélögum

2.1.1 Virðisikeðja ráðstöfunar á úrgangi

- (17) Fyrsti hlekkurinn í virðisikeðju ráðstöfunar á föstum úrgangi í sveitarfélögum er söfnun úrgangs frá „framleiðendum“ hans, þar á meðal einkaheimilum og fyrirtækjum og stofnunum, bæði opinberum og einkareknum, á tilteknu svæði. Úrgangurinn er síðan fluttur í söfnunareða úrvinnslustöð og þar flokkaður í mismunandi „úrgangspætti“, þ.e. pappír, gler, plast, málma o.s.frv., og í framhaldi af því meðhöndlaður (malaður, þjappaður, bundinn) til undirbúnings frekari vinnslu, og að lokum er hverri tegund úrgangs safnað í stærri einingar sem settar eru í tímabundna geymslu eftir því sem þörf gerist.

- (18) Þessu næst er úrgangurinn sendur áfram í „úrgangsmeðhöndlunarstöðvar“ sem geta annast sérhæfða efnaendurheimt eða orkuframleiðslu. Þær stöðvar endurvinnna úrganginn og breyta honum í afleidd hráefni og nýjar vörur, eða nýta hann sem hráefni í vinnsluferli þar sem úrgangi er breytt í orku, moltu, lífgas o.s.frv. Úrgangsefni sem ekki er unnt að nýta eru annað hvort send til urðunar eða brennd. Sumir úrgangspættir geta verið nógu verðmætir til að sala þeirra skili hagnaði á slíkum fráliggjandi mörkuðum, en almennt fylgir því kostnaður að senda úrgang til endanlegrar úrvinnslu og förgunar.

2.1.2 Lög um mengunarvarnir

- (19) Ráðstöfun úrgangs fellur í Noregi undir lög um mengunarvarnir og úrgang („mengunarvarnalög“) ⁽³⁷⁾.
- (20) Í mengunarvarnalögum var úrgangur flokkaður annað hvort sem „neysluúrgangur“ eða „framleiðsluúrgangur“ allt til ársins 2004. Samkvæmt ákvæðum sem tóku gildi 1. júlí 2004 varð sú breyting á að í stað þess að flokka úrgang eftir tegund var tekið að flokka hann eftir uppruna, þ.e. sem „heimilisúrgang“ eða „fyrirtækjaúrgang“.
- (21) Í mengunarvarnalögum er „heimilisúrgangur“ skilgreindur sem úrgangur frá einkaheimilum og til hans teljast þá einnig stærri hlutir svo sem innbú ⁽³⁸⁾. Sveitarfélögum í Noregi er samkvæmt mengunarvarnalögum skylt að annast söfnun heimilisúrgangs ⁽³⁹⁾. Þeim er einnig skylt að starfrækja söfnunarstöðvar eða úrvinnslu- og förgunarstöðvar fyrir heimilisúrgang og annast móttöku á slíkum úrgangi ⁽⁴⁰⁾. Standa skal straum af kostnaði við meðhöndlun slíks úrgangs með gjaldi sem lagt er á íbúa sveitarfélagsins ⁽⁴¹⁾. Gjaldtaka skal miðast við svonefnda „kostnaðarreglu“, þ.e. gjaldið á að vera nægilega hátt til að standa undir öllum kostnaði við meðhöndlun heimilisúrgangs án þess þó að sveitarfélögin hagnist á innheimtu þess.
- (22) Í mengunarvarnalögum er „fyrirtækjaúrgangur“ skilgreindur sem úrgangur frá fyrirtækjum og stofnunum, opinberum eða einkareknum ⁽⁴²⁾. Ákvæði mengunarvarnalaga gera norskum sveitarfélögum ekki skylt að annast ráðstöfun fyrirtækjaúrgangs. Fyrirtæki sem starfa á þessu sviði geta því boðið slíka þjónustu á frjálsum markaði. Aftur á móti verða allir *framleiðendur* fyrirtækjaúrgangs að sjá til þess að hann sé meðhöndlaður með réttum hætti ⁽⁴³⁾. Af því leiðir að sveitarfélögum í Noregi ber skylda til að tryggja rétta meðferð „eigin“ fyrirtækjaúrgangs, þ.e. úrgangs frá fyrirtækjum og stofnunum sem þau reka (leikskólum, sjúkrahúsum, hjúkrunarheimilum o.s.frv.).

⁽³⁷⁾ [Lov om vern mot forurensninger og om avfall \(forurensningsloven\)](#), LOV-1981-03-13-6.

⁽³⁸⁾ Sjá fyrstu málsgrein greinar 27a í mengunarvarnalögum.

⁽³⁹⁾ Sjá fyrstu málsgrein 30. gr. mengunarvarnalaga.

⁽⁴⁰⁾ Sjá þriðju málsgrein 29. gr. mengunarvarnalaga.

⁽⁴¹⁾ Sjá fyrstu málsgrein 34. gr. mengunarvarnalaga.

⁽⁴²⁾ Sjá aðra málsgrein greinar 27a í mengunarvarnalögum.

⁽⁴³⁾ Sjá fyrstu málsgrein 32. gr. mengunarvarnalaga.

2.2 Remiks-samstæðan

2.2.1 Saga úrgangsmeðhöndlunar í Tromsø ⁽⁴⁴⁾

- (23) Fram til ársins 2002 var ráðstöfun neysluúrgangs í Tromsø í höndum bæjarstofnunarinnar „Renovasjonsetaten“, sem var hluti af stjórnsýslukerfi sveitarfélagsins Tromsø. Söfnun, flutningur, flokkun, tímabundin geymsla og úrvinnsla neysluúrgangs fór því fram „innan húss“ samkvæmt lögbundnu einkaleyfi, og hið sama átti við um ráðstafanir vegna frekari meðhöndlunar og förgunar úrgangsins.
- (24) Til að búa sig undir væntanlega gildistöku breyttra reglna um flokkun úrgangs samkvæmt mengunarvarnalögum endurskipulagði sveitarfélagið Tromsø starfsemi sína á sviði meðhöndlunar úrgangs. Ákveðið var að skipta „viðskiptavinum“ sveitarfélagsins Tromsø milli tveggja rekstrareininga frá árinu 2002 að telja: Renovasjonsetaten var látið annast áfram móttöku úrgangs frá þeim sem töldust framleiðendur „heimilisúrgangs“ samkvæmt nýju lögunum, en framleiðendur „fyrirtækjaúrgangs“ fluttust til nýs sveitarfélagsfyrirtækis, MiljøXpert Tromsø KF. Þá var úrvinnsla og meðhöndlun úrgangs færð frá Renovasjonsetaten og undir nýtt sveitarfélagsfyrirtæki ⁽⁴⁵⁾, Avfallsbehandling Tromsø KF.
- (25) Þegar breytingar á mengunarvarnalögum gengu loks í gildi árið 2004 hætti starfsemi MiljøXpert Tromsø KF á sviði söfnunar úrgangs að falla undir lögbundið einkaleyfi. Þjónusta við viðskiptavinum MiljøXpert Tromsø KF, þar á meðal stofnanir og fyrirtæki sveitarfélagsins og aðra aðila, opinbera og einkarekna, var því komin á samkeppnismarkað og fyrirtækið gat tekið að keppa um viðskipti við nýja kaupendur á stækkuðum markaði „fyrirtækjaúrgangs“. Þó að rekstrareiningar sveitarfélagsins hefðu nú öðlast rétt til að velja af hvaða fyrirtæki þjónustan var keypt héldu þær allar áfram viðskiptum við MiljøXpert Tromsø KF, og margir aðrir viðskiptavinir fyrirtækisins, bæði opinberir og einkareknir, fóru sömu leið.
- (26) Óháð þessum breytingum setti sveitarfélagið Tromsø á stofn í júní árið 2004 fyrirtækið Tromsø Miljøpark KF til að annast uppbyggingu svæðisins sem nú gengur undir nafninu Remiks Miljøpark. Á þeim tíma var ráðstöfun úrgangs sinnt á ýmsum stöðum í sveitarfélaginu og þörf hafði skapast á sameiningu starfstöðva.
- (27) Deiliskipulag svæðisins sem um ræðir hafði verið samþykkt í bæjarstjórn þegar árið 1999 ⁽⁴⁶⁾. Undir þetta uppbyggingarverkefni féll að reist yrði ný skrifstofubygging og húsnæði til móttöku og úrvinnslu á úrgangi. Framkvæmdir hófust vorið 2005 og aðstaðan var tekin í notkun formlega í september árið 2006. Skrifstofubyggingin var komin upp í ágúst árið 2008 ⁽⁴⁷⁾.
- (28) Frekari endurskipulagning átti sér stað árið 2007 þegar starfsemi MiljøXpert Tromsø KF, Avfallsbehandling Tromsø KF og Renovasjonsetaten var sameinuð í einu sveitarfélagsfyrirtæki, Remiks Tromsø KF. Jafnframt söfnun og móttöku heimilisúrgangs stundaði nýja rekstrareiningin þannig starfsemi á sviði fyrirtækjaúrgangs á almennum markaði, auk þess að sinna úrvinnslu úrgangs og ráðstöfunum vegna lokameðhöndlunar úrgangs. Vinnsluhúsnæðið á Miljøpark-svæðinu var komið í fulla notkun á þessum tíma, en framkvæmdir við skrifstofubygginguna stóðu enn yfir eins og þegar hefur verið nefnt. Sveitarfélagið Tromsø starfrækti Tromsø Miljøpark KF því sem sérstaka rekstrareiningu þar til þeim framkvæmdum lauk.
- (29) Endurskipulagning fór síðan fram enn á ný árin 2009–2010 með þeim hætti að fyrirtækin Tromsø Miljøpark KF og Remiks Tromsø KF voru lögð niður og í þeirra stað sett á fót nýtt hlutafélag í eigu sveitarfélagsins Tromsø, Remiks Miljøpark AS, með þremur dótturfélögum, Remiks Husholdning AS, Remiks Næring AS og Remiks Produksjon AS, eins og nánar er rakið hér á eftir. Þessar rekstrareiningar eru hér nefndar einu nafni „Remiks-samstæðan“.

⁽⁴⁴⁾ Vísað er til sögulegs yfirlits í skjali nr. 880582 og skjali nr. 901147.

⁽⁴⁵⁾ Sveitarfélagsfyrirtæki er rekið sem hluti af stjórnsýslukerfi sveitarfélagsins Tromsø og er ekki sjálfstæður lögaðili. Starfsemi Renovasjonsetaten eins og hún var áður var þannig skipt upp milli einnar stofnunar og tveggja sveitarfélagsfyrirtækja. Allar rekstrareiningarnar þrjár heyrðu þó undir sveitarfélagið Tromsø sem lögaðila.

⁽⁴⁶⁾ Deiliskipulag nr. 1446, dagsett 9. desember 1998 og samþykkt 29. september 1999.

⁽⁴⁷⁾ Sjá skjal nr. 901219.

2.2.2 Skipulag og starfsemi Remiks-samstæðunnar

- (30) Um það leyti sem formleg rannsókn hófst var **Remiks Miljopark AS** („Remiks Miljopark“) móðurfélag Remiks-samstæðunnar og 99,99% þess félags í eigu sveitarfélagsins Tromsø en 0,01% í eigu sveitarfélagsins Karlsøy⁽⁴⁸⁾. Tilgangur félagsins var að annast ráðstöfun úrgangs í þessum byggðum að öllu leyti fyrir tilstuðlan dótturfélaganna.
- (31) Helsta hlutverk Remiks Miljopark innan samstæðunnar var að sinna umsýslu- og skrifstofuþjónustu fyrir dótturfélögin öll í sameiningu svo og rekstur fasteigna í Remiks Miljopark, en þar fer meginhluti allrar starfsemi Remiks-samstæðunnar fram⁽⁴⁹⁾.
- (32) **Remiks Næring** var dótturfélag Remiks Miljopark og að fullu í eigu þess félags. Fyrirtækið stundaði almennan atvinnurekstur og starfsemi þess var fölginn í söfnun fyrirtækjaúrgangs á svæðinu, bæði frá einkafyrirtækjum og opinberum stofnunum⁽⁵⁰⁾.
- (33) Remiks Næring annaðist söfnun úrgangs frá fyrirtækjum og stofnunum sveitarfélagsins frá því snemma á árinu 2010 til 1. febrúar 2017. Viðskiptin við sveitarfélagið námu á því tímabili samtals um 15% af heildarársveltu Remiks Næring.
- (34) **Remiks Husholdning** var dótturfélag Remiks Miljopark og að fullu í eigu þess félags. Helsta hlutverk þess var að annast ráðstöfun heimilisúrgangs fyrir eigendur sína, sveitarfélögin tvö, í samræmi við skuldbindingar sveitarfélaga samkvæmt mengunarvarnalögum⁽⁵¹⁾. ESA komst að þeirri niðurstöðu árið 2013 að þjónusta sveitarfélagsins á sviði meðhöndlunar heimilisúrgangs teldist ekki almennur atvinnurekstur⁽⁵²⁾. Remiks Husholdning var „lögskipuð rekstrareining“ – en það merkti að greiðslur fyrir þjónustu fyrirtækisins réðust af kostnaðarreglunni sem lýst er í (21) hér á undan. Frá 1. febrúar 2017 annaðist Remiks Husholdning einnig meðhöndlun fyrirtækjaúrgangs frá sveitarfélaginu Tromsø sjálfu.
- (35) **Remiks Produksjon** var dótturfélag Remiks Miljopark og að fullu í eigu þess félags. Fyrirtækið stundaði almennan atvinnurekstur og starfsemi þess var fölginn í úrvinnslu og meðhöndlun úrgangs. Remiks Produksjon annaðist sjálft móttöku, flokkun, forvinnslu og tímabundna geymslu úrgangs á Miljopark-svæðinu en keypti þjónustu á sviði lokameðhöndlunar úrgangs af fyrirtækjum á „fráliggjandi“ mörkuðum bæði innan og utan Noregs⁽⁵³⁾.

3 Ráðstafanir sem rannsóknin tekur til

3.1 Ráðstöfun 1: þjónusta á sviði söfnunar fyrirtækjaúrgangs

3.1.1 Aðdragandi og nánari upplýsingar

- (36) Eins og lýst er í undirkafla 2.2.1 var ráðstöfun úrgangs í Tromsø áður í höndum sveitarfélagsfyrirtækja bæjarins. Þegar Remiks-samstæðunni var komið á fót tók Remiks Næring við starfsemi sem sneri að söfnun fyrirtækjaúrgangs, meðal annars því verkefni að safna slíkum úrgangi frá ýmsum rekstrareiningum og stofnunum sveitarfélagsins⁽⁵⁴⁾.

⁽⁴⁸⁾ Tengsl virðast vera milli 0,01% eignarhlutar sveitarfélagsins Karlsøy og fyrirhugaðs samstarfs milli Tromsø og Karlsøy um meðhöndlun úrgangs. Svo virðist sem ekkert hafi orðið úr því samstarfi. Sjá bréf sveitarfélagsins Tromsø dagsett 5.3.2018, skjal nr. 901147.

⁽⁴⁹⁾ Sjá bréf sveitarfélagsins Tromsø dagsett 31. október 2017, skjal nr. 880582 og stofnsamþykktir frá 17. júní 2009, skjal nr. 880592.

⁽⁵⁰⁾ Sjá stofnsamþykktir frá 8. desember 2009, skjal nr. 880592.

⁽⁵¹⁾ Sama.

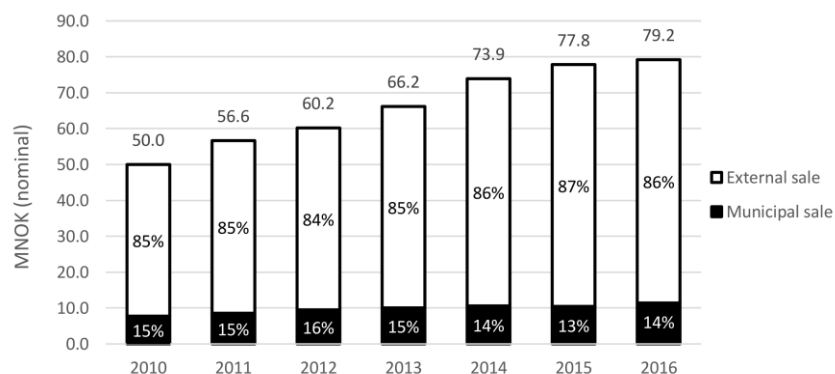
⁽⁵²⁾ Ákvörðun Eftirlitsstofnunar EFTA frá 27. febrúar 2013 um fjármögnun á sorphirðu sveitarfélagsins, ákvörðun nr. 91/13/COL.

⁽⁵³⁾ Sjá stofnsamþykktir frá 8. desember 2009, skjal nr. 880592 og bréf stjórnvalda í Noregi dagsett 25. mars 2022, skjal nr. 1278148.

⁽⁵⁴⁾ Sjá bréf sveitarfélagsins Tromsø dagsett 31. október 2017, skjal nr. 880582 og bréf sveitarfélagsins Tromsø dagsett 5. mars 2018, skjal nr. 90114.

- (37) Á greindu tímabili var þjónustan sem Remiks Næring bauð fram aðallega af þrennu tagi:
- Þjónusta á föstu verði: ýmsar áskriftarleiðir, aðgreindar eftir stærð sorpíláts (í lítrum), úrgangspáttum og söfnunartíðni, þar sem fast gjald var tekið fyrir hvert sorpílat óháð þyngd úrgangsins sem safnað var.
 - Þjónusta samkvæmt mældri þyngd: þjónusta þar sem innheimt gjald miðaðist við raunþyngd úrgangsins sem safnað var – endanlegt verð réðst þannig af því hversu mörg kílógrömm voru sótt af hverjum úrgangspætti.
 - Þjónusta með eigin afhendingu: þjónusta veitt eftir þörfum á þann hátt að viðskiptavinir afhentu úrganginn á söfnunarstöð og borguðu fyrir hvern úrgangspátt sem skilað var inn eftir þyngd.
- (38) Þegar starfsemin var færð undir Remiks Næring var ekki samið að nýju við sveitarfélagið Tromsø um tilhögun starfseminnar og ekkert útboð var haldið, heldur tók Remiks Næring einfaldlega við starfrækslu þjónustunnar sem sveitarfélagsfyrirtækið hafði annast áður fyrir ýmsar rekstrareiningar sveitarfélagsins. Sveitarfélagið Tromsø og Remiks Næring gerðu þannig aldrei með sér formlegan samning um söfnun fyrirtækjaúrgangs. Stjórnvöld í Noregi hafa þess í stað lýst tilhöguninni þannig að í gildi hafi verið „óformlegur rammasamningur“ sem framfylgt hafi verið með þeim hætti að rekstrareiningar sveitarfélagsins (um 150 alls) ⁽⁵⁵⁾ hafi áætlað eigin þörf og lagt fram eigin óskir um þjónustu, og kostnaðurinn hafi síðan verið innheimtur hjá hverri rekstrareiningu fyrir sig ⁽⁵⁶⁾.
- (39) Á mynd 1 er sýnt hvernig heildartekjur Remiks Næring þróuðust milli árunna 2010 og 2016, auk sundurliðunar eftir uppruna tekna. Nánar tiltekið er sýnt hversu stórt hlutfall tekna átti uppruna sinn að rekja annars vegar til viðskipta við kaupendur ótengda sveitarfélaginu, bæði í einkageiranum og hjá hinu opinbera („viðskipti önnur en við sveitarfélagið“), og hins vegar til samanlagðra viðskipta við rekstrareiningar sveitarfélagsins („viðskipti við sveitarfélagið“ eða „heildargreiðslur“ sveitarfélagsins Tromsø).
- (40) Eins og mynd 1 sýnir var vöxtur heildartekna Remiks Næring á greindu tímabili 58% að nafnvirði (um 30 milljónir norskra króna). Aukning tekna af viðskiptum við sveitarfélagið var því sem næst 47% (um 3,7 milljónir norskra króna). Tekjur af viðskiptum við sveitarfélagið námu að meðaltali 15% af heildartekjum Remiks Næring á þessum árum (sveifluðust þá milli 13% og 16%) og samdráttur frá árinu 2010 nam um 1%.

Mynd 1: Heildartekjur Remiks Næring árin 2010 til 2016 (milljónir norskra króna)

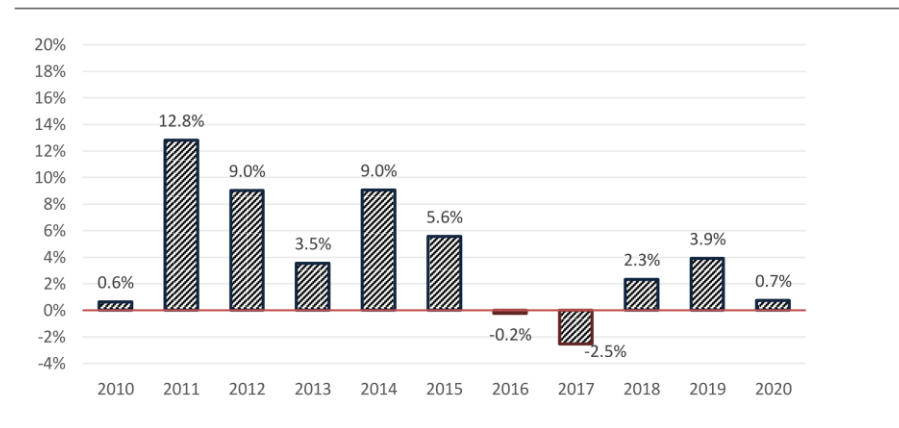
Heimild: Ársskýrsla Remiks Næring AS

⁽⁵⁵⁾ Sjá tölvupóst dagsettan 10. nóvember 2017, skjal nr. 882061.

⁽⁵⁶⁾ Sjá bréf sveitarfélagsins Tromsø dagsett 31. október 2017, skjal nr. 880582, og bréf sveitarfélagsins Tromsø dagsett 5. mars 2018, skjal nr. 901147.

- (41) Á mynd 2 hér fyrir neðan er sýnt hagnaðarhlutfall Remiks Næring annars vegar árin 2010 til 2017, þ.e. á því tímabili sem fyrirtækið annaðist þjónustu fyrir sveitarfélagið Tromsø, og hins vegar árin 2018 til 2020, þ.e. eftir að fyrirtækið hætti að annast þá þjónustu. Hagnaðarhlutfall Remiks Næring var að meðaltali 4,7% árin 2010 til 2017 og að meðaltali 2,3% árin 2018 til 2020.

Mynd 2: Vergt hagnaðarhlutfall Remiks Næring árin 2010 til 2020

Heimild: Ársskýrsla Remiks Næring AS

3.1.2 Ástæður sem réðu því að ákveðið var að hefja formlega rannsókn

3.1.2.1 Inngangur

- (42) Áður en formleg rannsókn hófst hafði kærandi haldið því fram að þar eð samningur Remiks Næring um söfnun úrgangs frá byggingum sveitarfélagsins hefði ekki verið gerður á grundvelli opinbers útboðs fæli hann að öllum líkindum í sér ólögmdæta ríkisaðstoð í þeim skilningi að greitt hefði verið „yfirverð“.

- (43) Í samskiptum kæranda við ESA komu fram fern rök þessu til stuðnings, þ.e.: i) að samanburður við fjárhæðir sem sveitarfélagið Bodø greiddi væri vísbending um að of hátt verð væri greitt, ii) að sveitarfélagið Tromsø hefði ekki leitast við að ná fram betra verði á grundvelli stöðu sinnar sem stærsti kaupandi í landshlutanum, iii) að mikil hækkun hefði orðið á greiðslum til Remiks Næring árin 2010 til 2016 og iv) að samanburður við kostnað Remiks Husholdning af því að annast sömu þjónustu árið 2017 benti til þess að umtalsverður hagnaður hefði verið af þjónustunni sem seld var sveitarfélaginu.

3.1.2.2 Sveitarfélagið Bodø sem viðmið

- (44) Áður en formleg rannsókn hófst hafði kærandi bent á að greiðslur til Remiks Næring á árinu 2015 hefðu verið til muna hærri en sem næmi verði í samningi fyrirtækisins Retura Iris AS og sveitarfélagsins Bodø um söfnun úrgangs.

- (45) Stjórnvöld í Noregi báru á móti þessu og töldu að markaðsaðstæður, og þar með gjaldskrár, væru afar breytilegar eftir landshlutum í Noregi og hið sama mætti segja um þjónustuna sjálfa og gæði hennar. Þess vegna væri óeðlilegt að nota kostnað sveitarfélaga annars staðar á landinu sem viðmið⁽⁵⁷⁾. Í ákvörðun ESA um að hefja formlega rannsókn kom fram sú bráðabirgðaniðurstaða að með vísan til röksemda stjórnvalda í Noregi gæti ekki talist rétt að nota aðstæður í sveitarfélaginu Bodø sem viðmið um markaðsskjör í Tromsø⁽⁵⁸⁾.

3.1.2.3 Einkafyrirtæki meðal viðskiptavina á sama markaðssvæði sem viðmið

⁽⁵⁷⁾ Sjá 57. og 58. mgr. ákvörðunarinnar um að hefja formlega rannsókn.

⁽⁵⁸⁾ Sjá 59. mgr. ákvörðunarinnar um að hefja formlega rannsókn.

- (46) Áður en formleg rannsókn hófst höfðu stjórnvöld í Noregi borið fram þær röksemdir að viðskipti við sveitarfélagið mætti bera saman við svipuð viðskipti við kaupendur ótengda sveitarféluginu, bæði opinbera aðila og einkafyrirtæki, á sama markaðssvæði, og útiloka þannig að „yfirverð“ hefði verið greitt. Í því tilliti tóku stjórnvöld í Noregi sérstaklega fram að Remiks Næring annaðist sömu þjónustu fyrir einkafyrirtæki og opinbera aðila og seldi þeim hana á sama verði. Þau greindu ESA jafnframt frá því að um 60% allra viðskipta við sveitarfélagið snerust um kaup á áskriftum fyrir fast verð og þau viðskipti næmu um 30% allrar sölu Remiks Næring á slíkri þjónustu.
- (47) Stjórnvöld í Noregi lögðu fram yfirlit um veltumestu þjónustuflokkana, bæði áskriftir á föstu verði og aðra þjónustu, sem rekstrareiningar sveitarfélagsins hefðu keypt á árinu 2015. Í yfirlitinu, sem tók til 70% allra viðskipta við sveitarfélagið það ár, kom fram að finna mætti ýmsa „hliðstæða“ kaupendur ótengda sveitarféluginu í öllum þjónustuflokkum sem sýndir voru, að fjórum undanskildum⁽⁵⁹⁾. Stjórnvöld í Noregi töldu að trúlega mætti einnig finna hliðstæða kaupendur ótengda sveitarféluginu fyrir þau 30% viðskiptanna sem ekki voru skoðuð, en gáfu þá skýringu að leitinn hefði takmarkast við þjónustu sem skilaði að minnsta kosti 50.000 norskra króna veltu⁽⁶⁰⁾.
- (48) Kærandi lét þó ekki sannfærast af þessum samanburði og hélt því fram að sveitarfélagið Tromsø hefði getað samið um betra verð í krafti stærðar sinnar og stöðu sem stórkaupandi. Samanburður við minni fyrirtæki í landshlutanum nægði því ekki til að útiloka að „yfirverð“ hefði verið greitt. Í samanburði af þessu tagi bæri fremur að líta til rekstrareininga sem hefðu svipaða samningsstöðu og sveitarfélagið Tromsø. Þannig taldi kærandi að þótt skilmálum í samningum Remiks Næring við einstakar rekstrareiningar sveitarfélagsins svipaði til þess sem tíðkaðist í samningum við lítil fyrirtæki hefði sveitarfélagið verið í þeirri stöðu að geta samið um langtum betri kjör⁽⁶¹⁾.
- (49) Til að sýna fram á hvaða árangri mætti ná með samningum lagði kærandi fram dæmi um að einkafyrirtæki hefði, að því er virtist, fengið hagkvæmara tilboð frá Remiks Næring eftir að keppinautur þess bauð fram þjónustu sína⁽⁶²⁾. Kærandi nefndi einnig að sveitarfélagið Tromsø hefði tekið fram í bréfaskiptum við Remiks Næring að útboð myndi leiða til hagkvæmari niðurstöðu fyrir sveitarfélagið, og það væri vísbending um að fyrirtækið hefði fengið meira greitt fyrir þjónustu sína en verið hefði ef samkeppni hefði verið um hana⁽⁶³⁾.
- (50) Stjórnvöld í Noregi mótmæltu því að rétt væri að líta á sveitarfélagið Tromsø sem eina rekstrareiningu í þessu tilliti. Þau gáfu þær skýringar að þarfir stofnana og rekstrareininga sveitarfélagsins væru mismunandi, og því væri nauðsynlegt að gera sérstaka samninga fyrir hverja þeirra. Remiks Næring færi þannig með rekstrareiningarnar sem sjálfstæða viðskiptavini og gjald fyrir þjónustuna væri innheimt hjá hverri þeirra sérstaklega⁽⁶⁴⁾. Þess var einnig getið að á greindu tímabili hefðu ýmsar rekstrareiningar sveitarfélagsins leitað til Remiks Næring, í misríkum mæli, og óskað eftir breytingum á tegund, tíðni og umfangi þjónustunnar⁽⁶⁵⁾.
- (51) Í ákvörðuninni um að hefja formlega rannsókn kom fram að ESA teldi óljóst hvort dæmin sem nefnd hefðu verið gæfu rétta mynd af aðstæðum. ESA óskaði því eftir upplýsingum frá stjórnvöldum í Noregi um hversu stórt hlutfall kaupenda hefði keypt sambærilega þjónustu á svipuðu verði og rekstrareiningar sveitarfélagsins greiddu⁽⁶⁶⁾.

3.1.2.4 Hækkun á greiðslum

⁽⁵⁹⁾ Sjá bréf Remiks Næring dagsett 29. september 2016, skjal nr. 821156.

⁽⁶⁰⁾ Sama.

⁽⁶¹⁾ Sjá til dæmis kynningu kæranda, skjal nr. 874324.

⁽⁶²⁾ Sjá fylgiskjal IV með bréfi kæranda dagsettu 15. desember 2012, skjal nr. 831579.

⁽⁶³⁾ Sjá bréf kæranda dagsett 15. desember 2012, skjal nr. 831575.

⁽⁶⁴⁾ Sjá bréf sveitarfélagsins Tromsø dagsett 31. október 2017, skjal nr. 880582.

⁽⁶⁵⁾ Sjá bréf Remiks Næring dagsett 31. október 2017, skjal nr. 880602.

⁽⁶⁶⁾ Sjá 62. mgr. ákvörðunarinnar um að hefja formlega rannsókn.

- (52) Áður en formleg rannsókn hófst hafði kærandi staðhæft að sú hækkun sem varð á greiðslum til Remiks Næring milli ára 2010 og 2016 væri til marks um „yfirverð“, enda hefðu greiðslurnar aukist um 50% á sex árum ⁽⁶⁷⁾.
- (53) Stjórnvöld í Noregi héldu því hins vegar fram að aukningin stafaði fyrst og fremst af því að starfsemi sveitarfélagsins hefði farið vaxandi á þessu tímabili, með þeim afleiðingum að meiri fyrirtækjaúrgangur hefði orðið til og þörfin á þjónustu til að safna honum um leið aukist ⁽⁶⁸⁾. Í því tilliti voru lögð fram gögn sem sýndu að íbúum hefði fjölgað um 9% og starfsfólki sveitarfélagsins um 19% ⁽⁶⁹⁾, skráð verðmæti fastafjármuna í eigu sveitarfélagsins hefði hækkað um 44% ⁽⁷⁰⁾ og svipuð hækkun, eða 45%, hefði orðið á rekstrarútgjöldum Remiks Næring milli ára 2010 og 2016 ⁽⁷¹⁾.
- (54) Stjórnvöld í Noregi nefndu til frekari skýringar að verð þjónustunnar sem um ræðir hefði verið hækkað hóflega – eða sem næmi nokkrum prósentum árlega – til að bæta upp almennar hækkanir verðlags og kostnaðar ⁽⁷²⁾. Þau lögðu hins vegar áherslu á að allar slíkar verðbreytingar giltu með sama hætti gagnvart viðskiptavinum Remiks Næring hjá sveitarfélaginu og öðrum kaupendum, bæði opinberum aðilum og einkafyrirtækjum. Lagt var fram dæmi um tiltekið einkafyrirtæki sem keypt hefði sömu þjónustu, greitt fyrir hana sama verð og borið sömu verðhækkanir og tiltekin rekstrareining sveitarfélagsins árin 2010 til 2016 ⁽⁷³⁾.
- (55) Loks var nefnt að heildartekjur Remiks Næring hefðu aukist um 58% á þessu tímabili en greiðslur frá sveitarfélaginu hefðu ekki verið meginhluti þeirra tekna (eða aðeins um 15%) ⁽⁷⁴⁾. Staðhæft var að ógerningur hefði verið að ná fram slíkri veltuaukningu án þess að bjóða samkeppnishæft verð.
- (56) Í ákvörðuninni um að hefja formlega rannsókn lýsti ESA efasemdum um að framlagðar upplýsingar skýrðu verðhækkanirnar nægilega vel og benti stjórnvöldum í Noregi á að leggja fram frekari upplýsingar til að sýna að hækkun greiðslna hefði átt sér eðlilegar skýringar ⁽⁷⁵⁾.

3.1.2.5 Samanburður við Remiks Husholdning

- (57) Uppsögn sveitarfélagsins Tromsø á viðskiptasambandi við Remiks Næring öðlaðist gildi 1. febrúar 2017 og var Remiks Husholdning þá falið að annast söfnun fyrirtækjaúrgangs sveitarfélagsins. Í nýja samningnum var kveðið á um að greiðslur til Remiks Husholdning skyldu endurspegla kostnað fyrirtækisins af því að starfrækja þjónustuna („verð samkvæmt kostnaðarreglu“).
- (58) Áður en formleg rannsókn hófst hafði kærandi komist að því að miklu munaði á greiðslum til Remiks Næring árið 2016 (11,4 millj. norskra króna) og kostnaði Remiks Husholdning samkvæmt áætlun fyrir árið 2017 (8,2 millj. norskra króna). Kærandi ályktaði af þessu að hagnaðarhlutfall Remiks Næring vegna viðskipta við sveitarfélagið hefði verið 30% árið 2016, eða langtum herra en telja mátti eðlilegt hlutfall, þ.e. 0–8% ⁽⁷⁶⁾.
- (59) Stjórnvöld í Noregi mótmæltu því að hagnaðarhlutfall Remiks Næring hefði verið svo hátt og staðhæfðu að ályktun kæranda væri byggð á þeirri röngu ályktun að kostnaður væri sambærilegur. Öllu heldur hefði kostnaður við starfrækslu þjónustunnar minnkað þegar Remiks Husholdning tók við henni vegna samlegðaráhrifa sem fyrirtækið náði fram með því að samhæfa starfsemi á sviði heimilisúrgangs annars vegar og fyrirtækjaúrgangs hins vegar. Stjórnvöld í Noregi staðhæfðu einnig að viðmiðunarárið skipti máli í þessu samhengi, því að

⁽⁶⁷⁾ Sjá 63. mgr. ákvörðunarinnar um að hefja formlega rannsókn.

⁽⁶⁸⁾ Sjá bréf sveitarfélagsins Tromsø dagsett 5. mars 2018, skjal nr. 901147.

⁽⁶⁹⁾ Sjá skjöl nr. 901171 og 901173.

⁽⁷⁰⁾ Sjá skjal nr. 901167.

⁽⁷¹⁾ Sjá skjal nr. 901169.

⁽⁷²⁾ Sjá bréf Remiks Næring dagsett 31. október 2017, skjal nr. 880602.

⁽⁷³⁾ Sjá skjal nr. 901163.

⁽⁷⁴⁾ Sjá bréf sveitarfélagsins Tromsø dagsett 5. mars 2018, skjal nr. 901147.

⁽⁷⁵⁾ Sjá 65. mgr. ákvörðunarinnar um að hefja formlega rannsókn.

⁽⁷⁶⁾ Sjá bréf kæranda dagsett 22. júní 2017, skjal nr. 862433 og bréf kæranda dagsett 13. nóvember 2017, skjal nr. 882172.

rekstrarhagkvæmni Remiks Husholdning hefði verið með besta móti árið 2017 og fjármagnskostnaður því lítill ⁽⁷⁷⁾. Þá töldu stjórnvöld í Noregi að munur væri á þjónustunni sem seld væri og beinn samanburður því óeðlilegur. Remiks Næring hefði selt þjónustu á föstu verði, en Remiks Husholdning innheimti samkvæmt þyngd, sjá nánar í (37). Óvissa um endanlega innheimt verð væri því ekki sú sama hjá fyrirtækjunum og áhætta þeirra þess vegna ólík ⁽⁷⁸⁾.

- (60) Í ákvörðuninni um að hefja formlega rannsókn kom fram að ESA teldi sig ekki hafa fengið í hendur gögn sem renndu fullnægjandi stoðum undir þessar skýringar. Stjórnvöldum í Noregi var því bent á að leggja fram frekari upplýsingar þessum staðhæfingum til stuðnings ⁽⁷⁹⁾.

3.1.3 Athugasemdir sem bárust frá stjórnvöldum í Noregi meðan á formlegri rannsókn stóð

3.1.3.1 Einkafyrirtæki meðal viðskiptavina á sama markaðssvæði sem viðmið

- (61) Meðan á formlegri rannsókn stóð lýstu stjórnvöld í Noregi þeirri skoðun að ekki bæri að líta á sveitarfélagið Tromsø sem einn stóran kaupanda í þessu samhengi ⁽⁸⁰⁾. Þær skýringar voru einnig gefnar að Remiks Næring hefði selt reglulega þjónustu sína samkvæmt almennt „gjaldskrá“ sem gilt hefði gagnvart öllum viðskiptavinum fyrirtækisins óháð bæði stærð og því hvort um opinbera aðila eða fyrirtæki í einkaeigu hefði verið að ræða ⁽⁸¹⁾. Mikilvægt atriði væri að enginn magnafsláttur hefði verið veittur af þjónustunni sem almenna gjaldskráin tók til.

- (62) Stjórnvöld í Noregi gáfu þær skýringar að þar eð sami tækjabúnaður og sama starfsfólk hefði nýst til að sinna mörgum viðskiptavinum samtímis á hverri söfnunarleið hefði það fremur litla þýðingu að áætla kostnað og áhættu fyrir hvern einstakan kaupanda. Remiks Næring hefði því ekki ákveðið sérstakt verð fyrir hvern kaupanda heldur notast við almenna gjaldskrá sem ráðist hefði af markaðsaðstæðum (þróun kostnaðarliða, nýsköpun, nýjungum á markaði, samkeppni o.s.frv.). Stjórnvöld í Noregi létu í því samhengi í té gjaldskrá sem gildi gagnvart öllum kaupendum og tók til þjónustunnar sem starfrækt var árin 2014 til 2018 ⁽⁸²⁾.

- (63) Því til stuðnings að einkafyrirtæki hefðu greitt sama verð fyrir veitta þjónustu og sveitarfélagið Tromsø lögðu stjórnvöld í Noregi fram frekari gögn sem sýndu, með tilteknum dæmum, að kaupendur ótengdir sveitarfélaginu hefðu keypt sömu þjónustu og rekstrareiningar þess, fyrir sama verð ⁽⁸³⁾ ⁽⁸⁴⁾ ⁽⁸⁵⁾. Nánar tiltekið létu stjórnvöld í Noregi í té yfirlit um sjö flokka þjónustu sem seld hefði verið á árunum 2010 til 2016 og sýndu dæmi bæði um kaupendur hjá sveitarfélaginu og kaupendur ótengda því. Að auki var lagt fram yfirlit um viðskiptavini eftir þjónustuflokkum árið 2010 og árin 2014 til 2016 og leitt í ljós að finna mátti „hliðstæða“ kaupendur ótengda sveitarfélaginu Tromsø í næstum öllum flokkum þjónustu sem sveitarfélagið keypti. Stjórnvöld í Noregi tóku fram að þótt engir hliðstæðir kaupendur væru tilgreindir í sumum þjónustuflokkum merkti það ekki að kaupendur ótengdir sveitarfélaginu hefðu greitt annað verð. Þess í stað væri það aðeins til marks um að engir slíkir kaupendur hefðu fundist að viðkomandi þjónustu á þessu tímabili ⁽⁸⁶⁾.

- (64) Stjórnvöld í Noregi greindu ESA jafnframt frá því að teljast mætti ógerningur að ákvarða nákvæmlega hlutfall kaupenda án tengsla við sveitarfélagið í hverjum þjónustuflokki á þessu sex ára tímabili, því að Remiks Næring gæti ekki nálgast þær upplýsingar í gagnagrunni

⁽⁷⁷⁾ Sjá bréf sveitarfélagsins Tromsø dagsett 5. mars 2018, skjal nr. 901147.

⁽⁷⁸⁾ Sama.

⁽⁷⁹⁾ Sjá 70. mgr. ákvörðunarinnar um að hefja formlega rannsókn.

⁽⁸⁰⁾ Sjá bréf Remiks Næring dagsett 13. febrúar 2020, skjal nr. 1114892.

⁽⁸¹⁾ Sjá bréf stjórnvalda í Noregi dagsett 25. mars 2022, skjal nr. 1278148.

⁽⁸²⁾ Sjá fylgiskjal 3 með bréfi stjórnvalda í Noregi frá 25. mars 2023, með yfirskriftinni „Gjaldskrá áskriftarþjónustu Remiks Næring“, skjal nr. 1278144.

⁽⁸³⁾ Sjá fylgiskjal 1.1 með bréfi stjórnvalda í Noregi frá 17. febrúar 2020, með yfirskriftinni „Dæmi um kaupendur, þjónustu og verðhækkanir“, skjal nr. 1114886.

⁽⁸⁴⁾ Sjá fylgiskjal 1.2 með bréfi dagsettu 17. febrúar 2020, „Kaupendur eftir þjónustuflokkum 2014 til 2016“, skjal nr. 1114884.

⁽⁸⁵⁾ Sjá fylgiskjal 1.3 með bréfi stjórnvalda í Noregi frá 17. febrúar 2020, með yfirskriftinni „Kaupendur eftir þjónustuflokkum 2010“, skjal nr. 1114888.

⁽⁸⁶⁾ Sjá bréf stjórnvalda í Noregi dagsett 25. mars 2022, skjal nr. 1278148.

sínum. Sú skýring var gefin að til að geta lagt fram gögn um þetta, eins og ESA hefði farið fram á, yrði Remiks Næring að fara handvirkt yfir þúsundir reikninga. Það yrði ekki gert nema með því að stöðva alla atvinnustarfsemi fyrirtækisins, því að allt starfsfólk á skrifstofu þess myndu þurfa að sinna því verkefni um allan tíma. Stjórnvöld í Noregi lögðu hins vegar áherslu á að dæmin sem ESA hefði fengið send hefðu ekki verið valin í því skyni að gefa misvísandi upplýsingar, heldur gæfu þau rétta mynd af atvikum málsins ⁽⁸⁷⁾.

- (65) Stjórnvöld í Noregi gáfu þær skýringar á gjaldskránni sem nefnd er hér á undan að hún hefði tekið árlegri breytingu samkvæmt vísitölu neysluverðs, auk þess sem stundum hefði bæst við sérstök leiðrétting vegna hækkunar á verði mikilvægra aðfanga sem vísitalan tæki ekki til. Framlögð dæmi um að kaupendur ótengdir sveitarfélaginu hefðu greitt sama verð sýndu einnig að þeir viðskiptavinir hefðu þurft að bera sömu verðhækkanir og rekstrareiningar sveitarfélagsins vegna kaupa á sömu þjónustu ⁽⁸⁸⁾.
- (66) Stjórnvöld í Noregi nefndu að í sumum tilvikum kynnu einstakir kaupendur að hafa leitað til Remiks Næring og óskað eftir að samið yrði um verð, en bættu við að þar hefði fyrst og fremst verið um að ræða verkefni af óvenjulegu tagi eða utan fastrar áætlunar, en ekki reglulega þjónustu fyrirtækisins. Hvað sem öðru liði hefði afsláttur verið lítill í slíkum tilvikum og rekstrareiningar sveitarfélagsins notið góðs af þessum viðskiptaháttum ekki síður en aðrir kaupendur ⁽⁸⁹⁾.
- (67) Loks staðhæfðu stjórnvöld í Noregi að meðalhagnaðarhlutfall Remiks Næring á tímabilinu, sem var 4,59%, væri ekki óeðlilega hátt þegar lítið væri til algengrar arðsemi í greininni ⁽⁹⁰⁾, en hún er á bilinu 0–8% að sögn kæranda, sjá (58) Þá var sérstaklega bent á að hagnaður Remiks Næring hefði verið innan þeirra marka bæði fyrir og eftir árið 2017, þegar viðskiptasambandi fyrirtækisins við sveitarfélagið Tromsø var sagt upp, og væri það til marks um að fyrirtækið hefði ekki hagnast meira á viðskiptum við sveitarfélagið en við kaupendur ótengda því ⁽⁹¹⁾.

3.1.3.2 Hækkun á greiðslum

- (68) Meðan á formlegri rannsókn stóð báru stjórnvöld í Noregi á ný fram þær röksemdir að skýra mætti auknar heildargreiðslur með því að starfsemi sveitarfélagsins hefði farið vaxandi á greindu tímabili, og þar með hefði orðið til meiri úrgangur og aukin þörf skapast á þjónustu ⁽⁹²⁾.
- (69) Remiks Næring staðfesti að rekstrareiningar sveitarfélagsins hefðu aukið kaup sín á þjónustu á tímabilinu og umfang starfseminnar sem þeir viðskiptavinir hefðu óskað eftir hefði aukist. Einnig var nefnt að meiri áhersla væri nú lögð á sjálfbærni með þeim afleiðingum að kaupendur væru teknir að gera kröfu um fjölbættari þjónustu, opinberar reglur væru orðnar strangari og óhjákvæmilegt væri að hækkun yrðu á kostnaði og gjaldskrá af þessum sökum.
- (70) Stjórnvöld í Noregi greindu ESA þó frá því að engin leið væri að taka saman nákvæmar upplýsingar um breytingar á magni úrgangs, því að tölur um slíkt væru ekki skráðar þegar þjónusta væri seld á föstu verði. Ástæðan væri sú að þjónusta sem seld er á föstu verði miðaðist ekki við þyngd úrgangs, heldur fjölda og stærð sorpílata. Ef taka ætti saman yfirlit um hversu mörg sorpílat hefðu verið keypt þyrfti að skoða þúsundir reikninga, eins og nefnt er í (64) ⁽⁹³⁾. Nefnt var að hvað sem öðru liði væri eðlilegasta vísbendingin verðið sem tekið væri fyrir þjónustuna, en ekki samtala allra greiðslna. Í því tilliti ítrekuðu stjórnvöld í

⁽⁸⁷⁾ Sjá bæði bréf Remiks Næring AS frá 14. febrúar 2020, skjal nr. 1114890, og bréf stjórnvalda í Noregi dagsett 25. mars 2022, skjal nr. 1278148.

⁽⁸⁸⁾ Sjá fylgiskjal 1.1 með bréfi stjórnvalda í Noregi frá 17. febrúar 2020, skjal nr. 1114886.

⁽⁸⁹⁾ Sjá bréf stjórnvalda í Noregi dagsett 25. mars 2022, skjal nr. 1278148. Stjórnvöld í Noregi hafa einnig lagt fram upplýsingar um þetta á fundum með ESA.

⁽⁹⁰⁾ Sjá bréf stjórnvalda í Noregi dagsett 25. mars 2022, skjal nr. 1278148.

⁽⁹¹⁾ Sjá bréf sveitarfélagsins Tromsø dagsett 17. febrúar 2020, skjal nr. 1114906 og bréf stjórnvalda í Noregi dagsett 25. mars 2022, skjal nr. 1278148.

⁽⁹²⁾ Sjá bréf Remiks Næring dagsett 13. febrúar 2020, skjal nr. 1114892.

⁽⁹³⁾ Sjá bréf stjórnvalda í Noregi dagsett 25. mars 2022, skjal nr. 1278148. Stjórnvöld í Noregi hafa einnig lagt fram upplýsingar um þetta á fundum með ESA.

Noregi að gjaldskrá tæki árlegri breytingu, en sú breyting væri aðeins gerð til að fylgja almennum kostnaðar- og verðlagshækkunum⁽⁹⁴⁾. Mikilvægt atriði í því samhengi er að lögð voru fram gögn, eins og lýst er í (62), sem sýna að sömu hækkunir urðu á verðinu sem innheimt var hjá kaupendum ótengdum sveitarfélaginu.

3.1.3.3 Samanburður við Remiks Husholdning

- (71) Meðan á formlegri rannsókn stóð lögðu stjórnvöld í Noregi fram frekari gögn til að hrekja þá staðhæfingu kæranda að staðfestur munur á greiðslum til Remiks Næring árið 2016 og kostnaði Remiks Husholdning á árinu 2017 væri vísbending um hátt hagnaðarhlutfall af viðskiptum við sveitarfélagið.
- (72) Stjórnvöld í Noregi sýndu fyrst fram á að umfang veittrar þjónustu væri mjög ólíkt í þessum tveimur tilvikum. Þjónusta Remiks Næring hefði snúist um að safna úrgangi og annast móttöku úrgangs sem viðskiptavinir afhentu sjálfir í móttökustöð, en Remiks Husholdning sinni eingöngu söfnun úrgangs⁽⁹⁵⁾. Af þeim sökum hefði Remiks Næring sinnt áfram verulegum hluta viðskipta við sveitarfélagið ($\sim 1/3$) eftir að Remiks Husholdning tók við starfsemiinni. Sýnt var fram á að meintur munur væri 14% að teknu tilliti til þessa – eða miklu minni en sem nemur þeim 30% sem kærandi hefði ýjað að⁽⁹⁶⁾.
- (73) Þá héldu stjórnvöld í Noregi á ný fram röksemdum til að hrekja þá ályktun kæranda að Remiks Husholdning og Remiks Næring hefðu haft sama kostnað af því að annast þjónustuna⁽⁹⁷⁾.
- (74) Í fyrsta lagi lögðu þau áherslu á að rekstrareiningarnar tvær hefðu ekki starfað við sömu skilyrði. Remiks Næring hefði sem fyrirtæki í almennum atvinnurekstri þurft að viðhalda nokkurri umframafkastagetu til að geta aflað sér nýrra samninga og lagað sig að þörfum kaupenda, en Remiks Husholdning hefði verið komið á fót sem lögskipaðri rekstrareiningu til að veita nákvæmum fjölda heimila staðlaða þjónustu með sem minnstum tilkostnaði miðað við þær forsendur. Þar eð starfsemi Remiks Næring var á almennum markaði hefði fyrirtækið jafnframt búið við stöðuga áhættu ólíkt rekstrareiningu sem getur treyst á aðgang að opinberu fé til að mæta kostnaði, og óhjákvæmilegt var að taka tillit til þeirrar kostnaðaráhættu við verðlagningu þjónustunnar.
- (75) Í öðru lagi ítrekuðu stjórnvöld í Noregi að Remiks Husholdning hefði náð fram samlegðaráhrifum með því að samhæfa starfsemi á sviði heimilisúrgangs annars vegar og fyrirtækjaúrgangs hins vegar. Tromsø er landmikið sveitarfélag með dreifri byggð og miðbærinn liggur í miðju sveitarfélaginu á eyju sem tengist meginlandinu og nærliggjandi eyjum með tveimur brúm og einum göngum. Miklar vegalengdir eru af þessum sökum milli íbúðarhverfanna og hverfa þar sem stundaður er atvinnurekstur. Þar eð flestar rekstrareiningar sveitarfélagsins (leikskólar, grunnskólar o.s.frv.) voru starfræktar í íbúðarhverfum var hagkvæmara að sameina söfnun heimilisúrgangs og fyrirtækjaúrgangs sveitarfélagsins en að sameina söfnun fyrirtækjaúrgangs frá rekstrareiningum sveitarfélagsins annars vegar og einkafyrirtækjum hins vegar. Remiks Husholdning annaðist þegar söfnun úrgangs í íbúðarhverfum og þurfti því litlar breytingar að gera á akstursleiðum.
- (76) Stjórnvöld í Noregi gerðu í þriðja lagi grein fyrir því hvernig notkun ljóstækni í flokkunarkerfi Remiks Husholdning hefði gert kleift að fækka ferðum og lækka þannig kostnað við þjónustuna. Ef flokkun með ljóstækni er ekki notuð verður hver viðskiptamaður að nota mismunandi sorpílát fyrir hvern úrgangspátt, og fyrirtækið sem safnar úrganginum verður að fara sérstaka ferð á staðinn til að sækja hvern úrgangspátt. Í flokkunarkerfi með ljóstækni er úrgangi aftur á móti safnað í litaða poka sem setja má í eitt og sama sorpílát og safna síðan í einni og sömu ferð, en úrgangspættirnir eru flokkaðir síðar í þjarkakerfi. Að sögn stjórnvalda í Noregi var Remiks Husholdning eina fyrirtækið í sveitarfélaginu Tromsø sem bjó yfir slíkri aðstöðu á þessum tíma. Lögð voru fram dæmi um sparnaðinn sem flokkun með ljóstækni skilaði, ásamt áætluðum tölum um fækkun akstursstunda á tilteknum leiðum.

⁽⁹⁴⁾ Sjá bréf stjórnvalda í Noregi dagsett 25. mars 2022, skjal nr. 1278148.

⁽⁹⁵⁾ Sjá bréf Remiks Husholdning sem barst 17. febrúar 2020, skjal nr. 11114900.

⁽⁹⁶⁾ Sjá bréf Remiks Husholdning sem barst 17. febrúar 2020, skjal nr. 11114900, og fylgiskjal 2-2 með bréfi stjórnvalda í Noregi með yfirskriftinni „Remiks Næring AS omsetning Tromsø kommune“, skjal nr. 1114896.

⁽⁹⁷⁾ Sjá bréf Remiks Husholdning sem barst 17. febrúar 2020, skjal nr. 11114900.

- (77) Loks staðhæfðu stjórnvöld í Noregi að ökutækjakostnaður væri lægri hjá Remiks Husholdning en hjá Remiks Næring sökum þess að fyrirtækið hefði keypt sorpbifreiðar þegar gjaldmiðlagengi var hagstætt. Þau bentu á að enda þótt markaðsvirði ökutækis væri hátt hefði „kostnaðarverðsregla“ Remiks Husholdning í för með sér að færa yrði andvirði þess til bókar í samræmi við innkaupsverð eignarinnar.

3.1.4 Athugasemdir kæranda

3.1.4.1 Einkafyrirtæki meðal viðskiptavina á sama markaðssvæði sem viðmið

- (78) Að því er varðaði samanburð við einkafyrirtæki ótengd sveitarfélaginu í hópi viðskiptavina Remiks Næring lýsti kærandi þeirri skoðun að líta bæri á sveitarfélagið Tromsø sem einn stóran kaupanda sem hefði verið í lófa lagið að færa sér sterka stöðu sína í nyt. Kærandi vísaði einnig til þess að ekki hefði verið bent á neina „hliðstæða“ kaupendur að sumum tegundum þjónustu sem seld væri rekstrareiningum sveitarfélagsins, og því væri erfitt að „markaðsprófa“ þá þjónustuflokka.

- (79) Loks nefndi kærandi að hagnaðarhlutfall Remiks Næring hefði lækkað um nærri 50% frá árinu 2017, þegar viðskiptasambandi fyrirtækisins við sveitarfélagið Tromsø lauk ⁽⁹⁸⁾.

3.1.4.2 Hækkun á greiðslum

- (80) Meðan á formlegri rannsókn stóð hélt kærandi eins og áður fram þeim rökum að hækkunin sem varð á greiðslum til Remiks Næring væri til marks um að fyrirtækinu hefði verið fært sérstakt hagræði. Kærandi taldi að vaxandi greiðslur yrðu ekki skýrðar til fulls með fjölgun starfsfólks hjá sveitarfélaginu og hækkun verðlags ⁽⁹⁹⁾ og dró sérstaklega fram að engin gögn lægju fyrir því til staðfestingar að magn úrgangs hefði aukist ⁽¹⁰⁰⁾. Þess utan taldi kærandi ósennilegt að einkaaðilar sem skipta við fyrirtækið hefðu þurft að bera sambærilegar hækkanir.

3.1.4.3 Samanburður við Remiks Husholdning

- (81) Að því er varðaði samanburðinn við Remiks Husholdning endurskoðaði kærandi útreikninga sína á kostnaði Remiks Husholdning eins og hann varð í raun (þ.e. ekki samkvæmt fjárhagsáætlun), og taldi sig þannig finna enn meiri mun en áður á greiðslum til Remiks Næring árið 2016 og kostnaði Remiks Husholdning á árinu 2017. Samkvæmt nýju útreikningunum mætti áætla að hagnaðarhlutfall Remiks Næring af viðskiptum við sveitarfélagið hefði verið 65% árið 2016, þ.e. enn fjær þeim 0–8% sem kærandi taldi eðlilegt hlutfall ⁽¹⁰¹⁾.

- (82) Kærandi taldi skýringar stjórnvalda í Noregi á ólíkum kostnaði einnig ótrúverðugar. Staðhæft var í fyrsta lagi að það samræmdist ekki eðlilegum starfsháttum fyrirtækja að viðhalda umframafkastagetu að staðaldri. Í öðru lagi taldi kærandi að flokkun með ljóstækni hefði verið komin í notkun hjá hér um bil þriðjungi rekstrareininga sveitarfélagsins þegar árið 2013, og því væri engin ástæða til að trúa að það kerfi hefði ekki verið nýtt til fulls á árunum sem á eftir fylgdu. Í þriðja lagi staðhæfði kærandi að við leit á Google Maps kæmi í ljós að ýmsir framleiðendur fyrirtækjaúrgangs stunduðu starfsemi sína nálægt þeim rekstrareiningum sveitarfélagsins sem stjórnvöld í Noregi notuðu sem dæmi og sönnunargildi slíkra dæma væri því vafasamt. Loks var það skoðun kæranda að hugsanlegur sparnaður vegna samlegðaráhrifa væri óverulegur ⁽¹⁰²⁾.

3.2 Ráðstöfun 2: Þjónusta á sviði úrvinnslu og meðhöndlunar úrgangs

3.2.1 *Aðdragandi og nánari upplýsingar*

⁽⁹⁸⁾ Sjá bréf kæranda dagsett 1. júlí 2022, skjal nr. 1300165.

⁽⁹⁹⁾ Sjá bréf kæranda dagsett 12. ágúst 2020, skjal nr. 1147832.

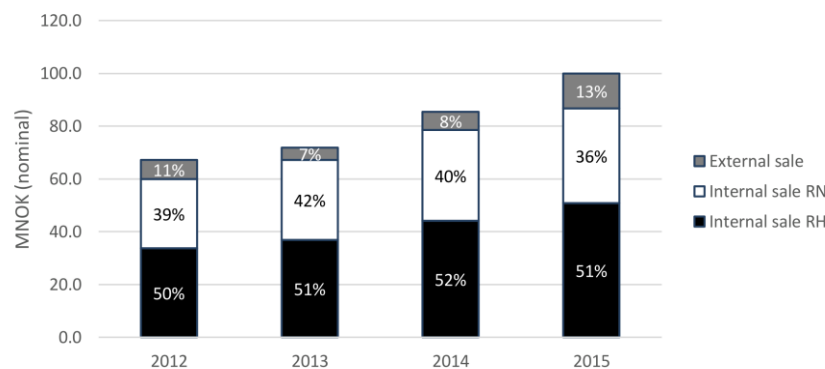
⁽¹⁰⁰⁾ Sjá bréf kæranda dagsett 1. júlí 2022, skjal nr. 1300165.

⁽¹⁰¹⁾ Sjá bréf kæranda dagsett 6. mars 2020, skjal nr. 1118791.

⁽¹⁰²⁾ Sjá bréf kæranda dagsett 12. ágúst 2020, skjal nr. 1147832.

- (83) Eins og fram kemur í undirkafla 2.2.1 önnuðust sveitarfélagsfyrirtæki áður meðhöndlun „heimilisúrgangs“ á vegum sveitarfélagsins Tromsø. Þegar starfsemin var endurskipulögð árið 2010 og Remiks-samstæðan sett á fót tók Remiks Husholdning við því verkefni. Remiks Husholdning var síðan falið að annast meðhöndlun fyrirtækjaúrgangs sveitarfélagsins sjálfs frá 1. febrúar 2017, en því verkefni hafði Remiks Næring áður sinnt.
- (84) Þegar starfsemin var síðan endurskipulögð á ný og felld undir Remiks-samstæðuna var Remiks Produksjon jafnframt falið að annast úrvinnslu úrgangs á vegum sveitarfélagsins Tromsø, að því meðtöldu að gera ráðstafanir vegna frekari meðhöndlunar og förgunar úrgangsins. Þó að Remiks Produksjon stundaði almennan atvinnurekstur átti mestur hluti tekna fyrirtækisins (um 90%) rætur sínar að rekja til viðskipta við önnur fyrirtæki samstæðunnar, Remiks Husholdning og Remiks Næring. Aðrir viðskiptavinir Remiks Produksjon, þ.e. utan samstæðu, voru fyrst og fremst stórir einstakir framleiðendur fyrirtækjaúrgangs.
- (85) Á mynd 3 eru sýndar heildartekjur Remiks Produksjon árin 2012 til 2015 og hlutfall tekna vegna viðskipta við kaupendur innan samstæðu annars vegar og utan samstæðu hins vegar.

Mynd 3: Heildartekjur Remiks Produksjon árin 2012 til 2015 (milljónir norskra króna) ⁽¹⁰³⁾

- (86) Ráðstöfun heimilisúrgangs var hagað með þeim hætti að úrgangur sem Remiks Husholdning safnaði var fluttur á Miljøpark-svæðið til flokkunar og síðan afhentur Remiks Produksjon til frekari úrvinnslu og meðhöndlunar. Remiks Produksjon annaðist sjálft móttöku úrgangs, úrvinnslu (flokking, þjöppun, mölun, bindingu o.s.frv.) og tímabundna geymslu, en fékk síðan önnur fyrirtæki á ýmsum fráliggjandi mörkuðum til að annast lokameðhöndlun úrgangsins. Því var litið á greiðslur Remiks Husholdning til Remiks Produksjon fyrir slíka þjónustu sem „innri viðskipti“, þar sem fyrirtækin voru rekstrareiningar sömu samstæðu.
- (87) Í töflu 1 hér fyrir neðan er sýnt magn heimilisúrgangs (í tonnum) sem Remiks Husholdning afhenti Remiks Produksjon á ári hverju frá 2010 til 2019 ⁽¹⁰⁴⁾. Gögnin sýna að heimilisúrgangur sem barst til úrvinnslu jókst mikið á þessum árum, nánar tiltekið um 45% á öllu tímabilinu frá 2010 til 2019, og að aukningin nam um 15% milli áranna 2012 og 2015.

Tafla 1: Heimilisúrgangur sem barst til úrvinnslu hjá Remiks Produksjon árin 2010 til 2019.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Magn (í tonnum)	20,697	22,242	25,949	25,638	28,221	29,900	30,132	29,761	29,793	29,987
Hlutfallsleg aukning frá 2010		7%	25%	24%	36%	44%	46%	44%	44%	45%

3.2.2 Ástæður sem réðu því að ákveðið var að hefja formlega rannsókn

⁽¹⁰³⁾ Aðeins eru sýndar tölur áranna 2012 til 2015 vegna þess að kærandi staðhæfir að sú hækkun sem varð á greiðslum milli þessara tveggja ára sé til marks um að „yfirverð“ hafi verið greitt.

⁽¹⁰⁴⁾ Sjá bréf stjórnvalda í Noregi dagsett 25. mars 2022, skjal nr. 1278148.

- (88) Áður en formleg rannsókn hófst hafði kærandi staðhæft að kaup Remiks Husholdning á þjónustu á sviði úrvinnslu úrgangs af Remiks Produksjon hefðu ekki verið gerð á markaðs-kjörum þar eð samningur þeirra í milli hefði ekki verið niðurstaða opinbers útboðs ⁽¹⁰⁵⁾.
- (89) Stjórnvöld í Noregi lýstu aftur á móti þeirri skoðun að gildandi gjaldskrá vegna viðskipta innan samstæðu samræmdist markaðsverði þar eð samið hefði verið um hana eins og um viðskipti óskyldra aðila væri að ræða eins og skylt er samkvæmt norskum hlutafélagalögum ⁽¹⁰⁶⁾, sjá grein 3-9 í lögunum ⁽¹⁰⁷⁾. Þau greindu ESA frá því að þar eð ekki varð aflað samanburðar utan samstæðunnar hefði verðlagning miðast við gjaldskrána sem Remiks Næring hefði samið um vegna kaupa á slíkri þjónustu innan samstæðu, með vísan til þess að tegundir úrgangs væru hinar sömu, móttækið magn svipað og úrvinnslukostnaður áþekkur, svo og að Remiks Næring starfaði á almennum markaði og byggði við samkeppni frá öðrum fyrirtækjum ⁽¹⁰⁸⁾.
- (90) Í ákvörðuninni um að hefja formlega rannsókn kom fram að ESA hefði efasemdir um að verð sem annað fyrirtæki í sömu samstæðu greiddi gæti þjónað sem viðmið um markaðsverð. Stjórnvöldum í Noregi var því bent á að leggja fram gögn því til stuðnings að verðið sem greitt var Remiks Produksjon hefði verið í samræmi við það sem almennt tíðkast á markaði ⁽¹⁰⁹⁾.
- 3.2.3 *Athugasemdir sem bárust frá stjórnvöldum í Noregi meðan á formlegri rannsókn stóð*
- 3.2.3.1 Viðskipti innan samstæðu sem viðmið
- (91) Meðan á formlegri rannsókn stóð héldu stjórnvöld í Noregi því fram að kærandi hefði hvorki sýnt með beinum hætti né heldur lagt fram dæmi eða sönnun þess að of háar greiðslur hefðu verið inntar af hendi samkvæmt samningi Remiks Husholdning við Remiks Produksjon, og því væri ekkert í máli hans sem kallaði á andmæli ⁽¹¹⁰⁾. Þau ítrekuðu því þá skoðun sína að samningurinn hefði verið gerður í kjölfar samningaviðræðna fyrirtækjanna á raunverulegum viðskiptaforsendum og að enginn endurskoðandi hefði gert athugasemdir við þessi innri viðskipti ⁽¹¹¹⁾.
- (92) Stjórnvöld í Noregi nefndu að skýr svæðisleg aðgreining væri milli markaða þar sem úrvinnslu úrgangs er sinnt þar eð fjarlægð frá úrvinnslustöð réði mestu um hvaða þjónustu-fyrirtæki kaupandi veldi. Þau staðhæfðu jafnframt að ekkert fyrirtæki í landshlutanum gæti veitt sams konar þjónustu og Remiks Produksjon. Remiks Produksjon væri til að mynda eina fyrirtækið sem gæti annast alhliða söfnun úrgangs og flokkað pappír, matarúrgang, plast o.s.frv. með ljóstækni. Engin leið væri því fyrir Remiks Husholdning að safna tilboðum frá öðrum og bera saman verð, og þannig væri ógerningur að afla samanburðar við nokkurt fyrirtæki utan samstæðunnar ⁽¹¹²⁾.
- (93) Stjórnvöld í Noregi gerðu einnig grein fyrir því að kostnaður við úrvinnslu úrgangs væri breytilegur eftir landshlutum og fyrirtækjum, af ástæðum sem tengdust meðal annars aðstöðumun, stærðarhagkvæmni, reglum á sviði samfélags- og umhverfismála og tækni-búnaðinum sem notaður er, svo og því hvort tók væru á að koma úrganginum til meðhöndlunar í stöðvum á frálíggjandi mörkuðum og um hversu langa leið væri að fara. Af þeim sökum væri óeðlilegt að nota gjaldskrár í öðrum landshlutum sem viðmið ⁽¹¹³⁾.

⁽¹⁰⁵⁾ Sjá 74. mgr. ákvörðunarinnar um að hefja formlega rannsókn.

⁽¹⁰⁶⁾ [Lov om aksjeselskaper \(aksjeloven\)](#), LOV-1997-06-13-44.

⁽¹⁰⁷⁾ Sjá 75. mgr. ákvörðunarinnar um að hefja formlega rannsókn.

⁽¹⁰⁸⁾ Sjá bréf sveitarfélagsins Tromsø dagsett 5. mars 2018, skjal nr. 901147.

⁽¹⁰⁹⁾ Sjá 77. mgr. ákvörðunarinnar um að hefja formlega rannsókn.

⁽¹¹⁰⁾ Sjá bréf Remiks Husholdning sem barst 17. febrúar 2020, skjal nr. 1114908.

⁽¹¹¹⁾ Sama.

⁽¹¹²⁾ Sjá bréf Remiks Husholdning sem barst 17. febrúar 2020, skjal nr. 1114908.

⁽¹¹³⁾ Sjá bréf Remiks Husholdning sem barst 17. febrúar 2020, skjal nr. 1114908 og bréf stjórnvalda í Noregi dagsett 27. febrúar 2017, skjal nr. 844196.

- (94) Með vísan til þessara aðstæðna var það skoðun stjórnvalda í Noregi að heppilegast væri að nota Remiks Næring sem viðmið. Remiks Næring keypti sömu þjónustu af Remiks Produksjon, magn úrgangs væri sambærilegt og kostnaður við úrvinnslu væri svipaður hvort sem um heimilisúrgang eða fyrirtækjaúrgang væri að ræða.
- (95) Stjórnvöld í Noregi töldu enn fremur að sú staða mála að Remiks Næring stundaði almennan atvinnurekstur og seldi þjónustu á samkeppnismarkaði væri fyrirtækinu hvati til að semja um gjaldskrá vegna viðskipta innan samstæðu sem staðist gæti slíka samkeppni. Hefði Remiks Næring fallist á að greiða yfirverð hefði sá kostnaðarauki neytt fyrirtækið til að selja þjónustu sína við hærri verði. Það hefði gefið viðskiptavinum fyrirtækisins ástæðu til að leita til keppinauta þess og Remiks Næring hefði tapað markaðshlutdeild ⁽¹¹⁴⁾. Að sögn stjórnvalda í Noregi komu engin slík áhrif fram og telja þau það til marks um að hvorki Remiks Næring né Remiks Husholdning hafi greitt Remiks Produksjon „yfirverð“.
- (96) Þá greindu stjórnvöld í Noregi frá því að í samningi Remiks Husholdning og Remiks Produksjon, sem hefði að geyma ákvæði um viðskiptasamband fyrirtækjanna, væri að finna viðauka um „einingarverð“ fyrir hvern úrgangspátt ⁽¹¹⁵⁾. Úrvinnsla færi fram með mismunandi aðferðum og eftir ólíkum leiðum eftir úrgangspáttum og verðið réðist af því. Verðið sem Remiks Husholdning greiddi endanlega hafi því ráðist af samsetningu og þyngd úrgangsins sem afhentur var Remiks Produksjon til úrvinnslu.
- (97) Stjórnvöld í Noregi greindu ESA frá því að í samningnum væri ákvæði um breytingar á gjaldskrá sem fæli í sér að verð skyldi taka árlegri breytingu í samræmi við það sem um semdist með vísan til þróunar á markaði. Í samningnum kæmi einnig fram að næðist ekki samkomulag skyldi gjaldskráin taka breytingu í samræmi við vísitölu neysluverðs eða samkvæmt skjalfestum upplýsingum um hækkun kostnaðarliða sem vísitalan tæki ekki til, enda fengi Remiks Produksjon engu um þær hækkanir ráðið ⁽¹¹⁶⁾. Í því tilliti ítrekuðu stjórnvöld í Noregi að úrvinnsla úrgangs væri aðeins að hluta í höndum Remiks Produksjon sjálfs og frekari meðhöndlun úrgangsins væri keypt á fráliggjandi mörkuðum þar sem verð væri sveiflukennt ⁽¹¹⁷⁾.
- (98) Loks vísuðu stjórnvöld í Noregi til afkomu Remiks Produksjon og Remiks Næring og töldu hana sýna að hvorugt fyrirtækið hefði haft hagnaðarhlutfall á þessu árabili utan þeirra marka sem talist gætu eðlileg. Röksemdir þeirra voru á þá leið að hefði Remiks Næring (og því einnig Remiks Husholdning) greitt of hátt verð hefði hagnaður Remiks Produksjon orðið gríðarmikill. Þau kváðu ekkert slíkt koma fram í ársreikningum, en þeir sýndu að hagnaðarhlutfall Remiks Produksjon hefði verið um 6% árin 2010 til 2020 ⁽¹¹⁸⁾.
- (99) Stjórnvöld í Noregi viðurkenndu þó að þau hefðu ekki undir höndum tölur um hvað talist gæti eðlilegt hagnaðarhlutfall í fyrirtækjum sem sinntu sérstaklega úrvinnslu úrgangs, enda væri lítið birt af slíkum upplýsingum opinberlega og erfitt að ráða í hvort tiltekin fyrirtæki störfuðu eingöngu á þeim vettvangi.
- (100) Almennt væri þó ástæða til að ætla að hagnaðarhlutfall væri hátt í greininni sökum þess að úrvinnsla úrgangs væri fjármunafrek grein og fjárfestingarþörf mikil. Í því tilliti var bent á að hagnaðarhlutfall Perpetuum Circuli AS, sem annast úrvinnslu úrgangs á sama markaðssvæði, hefði verið 37% að meðaltali árin 2010 til 2020, en starfssvið þess fyrirtækis væri „meðhöndlun hættulauss úrgangs“. Stjórnvöld í Noregi sögðust að vísu ekki geta haldið því fram að þetta væri dæmigerð tala, en töldu hana þó vísbendingu um mikinn hagnað í greininni ⁽¹¹⁹⁾.

3.2.3.2 Hækkun á greiðslum

⁽¹¹⁴⁾ Sjá bréf Remiks Husholdning sem barst 17. febrúar 2020, skjal nr. 1114908 og bréf stjórnvalda í Noregi dagsett 25. mars 2022, skjal nr. 1278148.

⁽¹¹⁵⁾ Sjá bréf Remiks Husholdning sem barst 17. febrúar 2020, skjal nr. 1114908.

⁽¹¹⁶⁾ Sjá bréf stjórnvalda í Noregi dagsett 25. mars 2022, skjal nr. 1278148.

⁽¹¹⁷⁾ Sjá bréf stjórnvalda í Noregi dagsett 25. mars 2022, skjal nr. 1278148.

⁽¹¹⁸⁾ Sama.

⁽¹¹⁹⁾ Sama.

- (101) Eftir að formleg rannsókn hófst hélt kærandi því fram að hækkunin sem varð á greiðslum til Remiks Produksjon milli árunna 2012 og 2015 væri vísbending um að Remiks Husholdning hefði greitt „yfirverð“⁽¹²⁰⁾, sjá undirkafla 3.2.4.2 hér á eftir.
- (102) Stjórnvöld í Noregi fullyrtu hins vegar að þótt greiðslur hefðu farið vaxandi gæfi það ekki nauðsynlega til kynna að ólögmæt ríkisaðstoð hefði verið veitt. Þau lögðu áherslu á að allar verðbreytingar hefðu stafað af hækkun kostnaðarliða hjá Remiks Produksjon, meðal annars breytingum á verði fyrir meðhöndlun úrgangs á fráliggjandi mörkuðum, skattlagningu úrgangs og sorpbrennslu og vaxandi kostnaði vegna aukinnar og bættrar þjónustu á þessu tímabili (sem var fölginn í lengingu afgreiðslutíma og opnun nýrrar endurvinnslustöðvar)⁽¹²¹⁾.
- (103) Þau bentu á að samningur Remiks Husholdning og Remiks Produksjon miðaðist við einingarverð. Af því leiddi að öll magnaukning úrgangs sem skilað var til úrvinnslu leiddi til aukinna heildargreiðslna frá Remiks Husholdning. Í því tilliti var ítrekað að hækkun á greiðslum skýrðist fyrst og fremst af auknu magni úrgangs, enda hefði íbúum sveitarfélagsins fjölgað á tímabilinu⁽¹²²⁾.
- (104) Þá bentu stjórnvöld í Noregi á að hlutur Remiks Husholdning af allri reikningsfærðri vinnu Remiks Produksjon hefði haldist óbreyttur allt tímabilið (eða nálægt 50%). Þau töldu að hefði aukin heildarvelta eingöngu stafað af „ofgreiðslum“ frá Remiks Husholdning hefði hlutur þess fyrirtækis í reikningsfærðri vinnu Remiks Produksjon einnig aukist á þessu tímabili⁽¹²³⁾.
- (105) Loks töldu stjórnvöld í Noregi að árin 2012 til 2015 hefðu verið valin sérstaklega þannig að þau hentuðu röksemdum kæranda, því að árleg aukning á árunum eftir 2015 hefði ekki verið sambærileg við það sem var á völdu tímabili⁽¹²⁴⁾⁽¹²⁵⁾.

3.2.4 Athugasemdir kvartanda

3.2.4.1 Viðskipti innan samstæðu sem viðmið

- (106) Meðan á formlegri rannsókn stóð hélt kærandi því fram að óeðlilegt væri að nota innri viðskipti við Remiks Næring sem viðmið og staðhæfði að Remiks Næring byði ekki sömu þjónustu og Remiks Produksjon, auk þess sem Remiks Produksjon seldi þjónustu til Remiks Næring⁽¹²⁶⁾.
- (107) Kærandi dró einnig í efa þá fullyrðingu stjórnvalda í Noregi að eðlilegt hagnaðarhlutfall sýndi að innri verðlagning samræmðist markaðsverði og vísaði til þess að nýta mætti of háar greiðslur samkvæmt einum samningi til að bjóða öðrum kaupendum verð undir markaðsverði⁽¹²⁷⁾.
- (108) Að því er varðaði 37% hagnaðarhlutfall Perpetuum Circuli AS, sem stjórnvöld í Noregi visuðu til, fullyrti kærandi að það fyrirtæki starfrækti urðunarstað í Balsfjord og hefði heimild til að losa þar venjulegan og óefnavirkan úrgang, mengaðan jarðveg og hættulegan úrgang, og væri sú þjónusta alls ólík þeirri sem Remiks Produksjon starfrækti. Kærandi benti á að sem viðmið mætti í staðinn nota Perpetuum Mobile AS, sem starfaði á sama svæði og sinnti bæði söfnun og úrvinnslu úrgangs, en það fyrirtæki hefði verið rekið með tapi sjö af næstliðnum 12 rekstrarárum (2010 til 2021)⁽¹²⁸⁾.

3.2.4.2 Hækkun á greiðslum

⁽¹²⁰⁾ Sjá bréf kæranda dagsett 6. mars 2020, skjal nr. 1118791.

⁽¹²¹⁾ Sjá bréf Remiks Husholdning sem barst 7. apríl 2020, skjal nr. 1126335.

⁽¹²²⁾ Sama.

⁽¹²³⁾ Sjá bréf Remiks Husholdning sem barst 7. apríl 2020, skjal nr. 1126335.

⁽¹²⁴⁾ Til að halda öllu til haga hefur ESA gengið úr skugga um að næstu ár á eftir sýni ekki merki um jafnhraða aukningu.

⁽¹²⁵⁾ Sjá bréf Remiks Husholdning sem barst 7. apríl 2020, skjal nr. 1126335.

⁽¹²⁶⁾ Sjá bréf kæranda frá 12. ágúst 2020, skjal nr. 1147832.

⁽¹²⁷⁾ Sama.

⁽¹²⁸⁾ Sjá bréf kæranda dagsett 1. júlí 2022, skjal nr. 1300165.

- (109) Eins og þegar hefur verið nefnt benti kærandi einnig á að greiðslur Remiks Husholdning til Remiks Produksjon hefðu hækkað um 50% milli áranna 2012 og 2015 ⁽¹²⁹⁾, og taldi að sú hækkun yrði ekki skýrð til fulls með vísan til 15% magnaukningar heimilisúrgangs og hækkun verðlags ⁽¹³⁰⁾. Bent var á að enginn skattur væri lagður á úrgang eða sorpbrennslu eins og stjórnvöld í Noregi hefðu haldið fram ⁽¹³¹⁾ og að krefja bæri Remiks Produksjon um gögn því til staðfestingar að hækkunir hefðu orðið á kostnaði við úrvinnslu á fráliggjandi mörkuðum.

3.3 Ráðstöfun 3: stofnfjármögnun Remiks-samstæðunnar

3.3.1 Aðdragandi og nánari upplýsingar

- (110) Eins og rakið er í undirkafla 2.2.1 setti sveitarfélagið Tromsø á stofn ⁽¹³²⁾ árið 2004 fyrirtækið Tromsø Miljøpark KF til að annast uppbyggingu fasteignarinnar „Miljøpark“, sem er iðnaðarsvæði um 100.000 m² að stærð nálægt nyrsta odda Tromsøya. Markmiðið var upphaflega að sameina alla starfsemi á sviði ráðstöfunar úrgangs á einum stað, bæði eigin starfsemi sveitarfélagsins Tromsø og starfsemi einkafyrirtækja ⁽¹³³⁾.
- (111) Samkvæmt starfsumboði Tromsø Miljøpark KF frá 2004 skyldi koma upp húsnæði fyrir móttöku og úrvinnslu úrgangs, sem kallað var „vinnsluhúsnæði“, ásamt skrifstofubyggingu. Framkvæmdir hófust árið 2005 og húsnæðið var komið í notkun árið 2006. Sveitarfélagið Tromsø setti síðan á fót árið 2007 fyrirtækið Remiks Tromsø KF í því skyni að sameina alla starfsemi á sviði ráðstöfunar úrgangs í einni rekstrareiningu. Meginstarfsemi nýja fyrirtækisins fór fram í Miljøpark, og var vinnslu- og skrifstofuhúsnæðið leigt af Tromsø Miljøpark KF.
- (112) Eins og fram kemur í (28) þróuðust mál með þeim hætti að sveitarfélagið Tromsø leysti bæði Tromsø Miljøpark KF og Remiks Tromsø KF upp á tímabilinu 2009 til 2010 og setti í staðinn á fót hlutafélagið Remiks Miljøpark AS, sem síðan stofnaði þrjú dótturfélög, Remiks Husholdning, Remiks Næring og Remiks Produksjon. Aðdraganda þessa er nánar lýst hér á eftir.

3.3.1.1 Undirbúningsskjalið ⁽¹³⁴⁾ frá 29. apríl 2009

- (113) Undirbúningsskjalið frá 29. apríl 2009, sem bar yfirskriftina „Framtíðarskipulag Remiks“ ⁽¹³⁵⁾, var tekið saman fyrir fund bæjarstjórnar 17. júní 2009.
- (114) Í skjalinu var fyrst fjallað um leiðir sem fara mætti við endurskipulagninguna og síðan kynnt tillaga um að notast við hlutafélagiformið og skipuleggja fyrirtækið sem „samstæðu“ með móðurfélagi og tveimur eða fleiri dótturfélögum. Ástæða tillögunnar var að koma þurfti á skýrri aðgreiningu milli markaðstengdrar starfsemi sveitarfélagsins Tromsø á sviði ráðstöfunar úrgangs og lögbundins einkaleyfis þess til að annast meðhöndlun heimilisúrgangs. Nýtt skipulag var einnig talið stuðla betur að því markmiði að auka skilvirkni í rekstrinum.
- (115) Þá var lagt til í skjalinu að þegar Tromsø Miljøpark KF hefði verið lagt niður yrði Remiks Miljøpark AS gert að móðurfélagi samstæðunnar og látið taka við „eignasýslu“ fasteignanna á Miljøpark-svæðinu, ásamt því að halda áfram uppbyggingu á svæðinu og leigja út aðstöðu þar. Í tengslum við endurskipulagninguna sem lögð var til þurfti af þessum sökum að taka ákvörðun um upphafsjöfnuð nýja fyrirtækisins Remiks Miljøpark og stofnfjármögnun þess.

⁽¹²⁹⁾ Sjá bréf kæranda dagsett 6. mars 2020, skjal nr. 1118791 og skýrslu endurskoðanda, skjal nr. 1118793.

⁽¹³⁰⁾ Sjá bréf kæranda frá 1. júlí 2022, skjal nr. 1300165.

⁽¹³¹⁾ Sjá bréf kæranda frá 12. ágúst 2020, skjal nr. 1147832.

⁽¹³²⁾ Ákvarðanir um stofnun sveitarfélagsfyrirtækja og annarra fyrirtækja eru teknar í bæjarstjórn, sem er æðsta ákvörðunarvald sveitarfélagsins Tromsø.

⁽¹³³⁾ Sjá undirbúningsskjal frá 29. apríl 2009, skjal nr. 901215.

⁽¹³⁴⁾ Í þessu tilliti er „undirbúningsskjal“ formlegt skjal sem tekið er saman til undirbúnings máli sem bæjarstjórn tekur fyrir á fundi. Slík skjöl hafa að geyma upplýsingar um aðdraganda málsins sem um ræðir, greiningu og tillögur til stuðnings ákvörðunartöku og eru tekin saman á stjórnsýsludeild sveitarfélagsins.

⁽¹³⁵⁾ Sjá undirbúningsskjal frá 29. apríl 2009, skjal nr. 901215, heiti á norsku „Fremtidig organisering av Remiks“.

- (116) Með vísan til þessara atriða var lagt til í skjalinu að eignir Tromsø Miljøpark KF yrðu fyrst færðar undir hið nýja Remiks Miljøpark AS og síðan hugað að því að finna heppilegar lóðir undir nýja og aukna starfsemi. Á þessum tíma ríkti óvissa um hversu stórar lóðirnar þyrftu að vera og hvað þær gætu kostað. Þá var lagt til í skjalinu að í framhaldi af frekari undirbúningi yrði Remiks Tromsø KF lagt niður og eignir þess færðar undir Remiks Miljøpark AS, en það fyrirtæki myndi síðan stofna tvö eða fleiri dótturfélög til að annast söfnun og úrvinnslu úrgangs, en sérstök rekstrareining yrði látin taka við starfsemi sem félli undir lögbundið einkaleyfi.
- (117) Á næsta fundi bæjarstjórnar, sem haldinn var 17. júní 2009, voru þessar tillögur samþykktar ⁽¹³⁶⁾. Sveitarfélagið Tromsø setti því Remiks Miljøpark AS á föt 1. september 2009 ⁽¹³⁷⁾ og stofndagur þriggja dótturfélaga þess var 8. desember 2009 ⁽¹³⁸⁾. Hlutfé allra þessara rekstrareininga var í upphafi lögboðið lágmarkshlutfé við skráningu félags. Mikilvægt var í þessu samhengi að Remiks Husholdning var ætlað að starfa sem „lögskipuð rekstrareining“ sem aðeins sinnti verkefnum á sviði heimilisúrgangs samkvæmt lögbundna einkaleyfinu ⁽¹³⁹⁾.
- (118) Byggtakst Nord AS („Byggtakst“), sjálfstætt eignamatsfyrirtæki, var þessu næst fengið til að verðmeta fasteignirnar á Miljøpark-svæðinu. Samkvæmt verðmatsskýrslunni, sem er dagsett 3. janúar 2010, var lóðin sem um ræðir um 46.600 m² að stærð og markaðsvirði hennar 42,6 milljónir norskra króna ⁽¹⁴⁰⁾.
- (119) Byggtakst tók fram að ólíklegt væri að frekari framkvæmdir á lóðinni kæmu til greina þar eð sá hluti hennar sem væri á jafnsléttu væri þegar fullbyggður og byggingarnar í notkun. Byggtakst staðfesti einnig að verðmatið hefði farið fram í samræmi við ákvæði kafla 18B, a-liðar liðar 2.2, í leiðbeinandi reglum ESA um ríkisaðstoð í tengslum við sölu stjórnvalda á lóðum og húseignum („leiðbeinandi reglum ESA um sölu lóða“) ⁽¹⁴¹⁾.

3.3.1.2 Undirbúningsskjalið frá 11. júní 2010

- (120) Fyrir fund bæjarstjórnar 23. júní 2010 var tekið saman undirbúningsskjal, dagsett 11. júní 2010, með yfirskriftinni „Remiks – eiginfjárukning“ ⁽¹⁴²⁾.
- (121) Í því skjali lagði stjórnarsýsludeild sveitarfélagsins til áætlun um stofnfjármögnun í tveimur áföngum. Í „fyrri áfanga“ yrðu eignir Tromsø Miljøpark KF færðar undir Remiks Miljøpark, þar á meðal byggingarnar á svæðinu svo og lóðin sem þær standa á og verðmat Byggtakst náði til. Í „öðrum áfanga“ yrðu aðrir hlutar fasteignanna færðir undir Remiks Miljøpark sem enn frekara framlag í friðu.
- (122) Í undirbúningsskjalinu var einnig lögð áhersla á að mikilvægt væri að virða markaðsfjárfesta-regluna eins og mælt er fyrir um í ríkisaðstoðarreglum Evrópska efnahagssvæðisins. Í því tilliti benti stjórnarsýsludeild sveitarfélagsins á eftirtalin atriði.
- (123) Í fyrsta lagi þyrfti að skoða hvort horfur væru á arðsemi fjármagns sem samræmdist markaðskröfu, að teknu tilliti til þess hvernig eiginfé væri ráðstafað milli lögboðnu starfseminnar og þess hluta rekstrarins sem væri almenn atvinnustarfsemi. Þar eð eitt dótturfélaganna myndi aðeins hafa með höndum starfsemi sem félli undir lögboðna einkaleyfið og miðaðist við „kostnaðarregluna“ yrðu arðgreiðslur innan samstæðunnar að takmarkast við þær rekstrareiningar sem stunduðu almenna atvinnustarfsemi. Um leið drægi

⁽¹³⁶⁾ Sjá fundargerð bæjarstjórnar frá 17. júní 2009, skjal nr. 880590. Ákvarðanir bæjarstjórnar eru niðurstaða atkvæðagreiðslu á bæjarstjórnarfundum og lýsa opinberri afstöðu sveitarfélagsins Tromsø.

⁽¹³⁷⁾ Sjá stofnskjöl Remiks Miljøpark AS, skjöl nr. 901203 og 880592.

⁽¹³⁸⁾ Sjá stofnskjöl Remiks Næring, Remiks Husholdning og Remiks Produksjon, skjal nr. 880592.

⁽¹³⁹⁾ Sjá stofnsamþykkt Remiks Husholdning, skjal nr. 880592.

⁽¹⁴⁰⁾ Sjá verðmat frá Byggtakst Nord AS, skjal nr. 901213, heiti á norsku „Verditakst for tomt på Skattera til Remixanlegget“.

⁽¹⁴¹⁾ Sjá ákvörðun Eftirlitsstofnunar EFTA nr. 275/99/COL frá 17. nóvember 1999 um leiðbeiningar vegna ríkisaðstoðar í tengslum við sölu stjórnvalda á lóðum og húseignum og um tuttugustu breytingu á [málsmeðferðar- og efnisreglum] á sviði ríkisaðstoðar, Stjtið. EB L 137, 8.6.2000, bls. 28 og EES-viðbætur nr. 26, 8.6.2000, bls. 19.

⁽¹⁴²⁾ Sjá undirbúningsskjal frá 11. júní 2010, skjal nr. 901219, heiti á norsku „Remiks Miljøpark AS – Innskudd egenkapital“.

það nokkuð úr áhættu af fjárfestingunni að eitt dótturfélaganna sinnti aðeins verkefnum sem féllu undir lögboðið einkaleyfi. Í því tilliti var tilgreint í skjalinu að 40% af starfsemi samstæðunnar yrði á almennum markaði, en 60% féllu undir einkaleyfið.

- (124) Í öðru lagi væru tengsl milli arðsemiskröfunnar og þess hvaða horfur væru á arðgreiðslum. Í því tilliti hefði það verið eitt meginmarkmið sameiningarinnar að ná fram samlegðaráhrifum með því að færa starfsemina á einn stað og samhæfa starfsemi á sviði heimilisúrgangs annars vegar og fyrirtækjaúrgangs hins vegar. Þó að úrvinnslustöðin hefði verið reist í þeim megintilgangi að taka við heimilisúrgangi myndi það skila verulegum tekjuauka og lækka úrvinnslukostnað á hvert tonn ef fyrirtækjaúrgangur væri einnig meðhöndlaður í stöðinni.
- (125) Loks var vikið að því í skjalinu hversu hátt eiginfjárlutfallið þyrfti að vera til að fyrirtækið gæti sinnt rekstri sínum sem skyldi, að teknu tilliti til þess hversu mikið eiginfé einkafjárfestir hefði lagt fyrirtækinu til við sambærilegar aðstæður. Fram kom að með fyrirhuguðum eignatilfærslum þyrfti eiginfjárlutfall samstæðunnar að vera 11% og eiginfjárlutfall móðurfélagsins 20,7%. Þetta var talið samræmast markaðsfjárfestareglunni með vísan til þess að samkvæmt henni teldist ekki vera um „offjármögnun“ að ræða ef eiginfjárlutfallið væri lægra en 30%.
- (126) Á næsta fundi bæjarstjórnar, sem haldinn var 23. júní 2010⁽¹⁴³⁾, var ályktað að samþykka tillögurnar um breytt skipulag starfseminnar, og gildi sú ályktun afturvirkir þar sem rekstur samstæðunnar var þegar hafinn. Þegar „fyrri áfangi“ var að baki nam eiginfé alls 40 milljónum norskra króna, og var þeim fjármunum breytt í hlutafé og yfirverð hlutafjár.
- (127) Í nóvember 2010 var Byggtakst falið að verðmeta lóðina sem nota átti í „öðrum áfanga“ áætlunar um stofnfjármögnun Remiks Miljøpark. Lóðin féll undir deiliskipulag Miljøpark-svæðisins en hafði ekki enn verið tekin undir byggingar eða starfsemi á sviði ráðstöfunar úrgangs. Samkvæmt verðmatsskýrslunni, sem er dagsett 12. janúar 2011, var lóðin sem um ræðir um 33.000 m² að stærð og verðmæti hennar 39,6 milljónir norskra króna⁽¹⁴⁴⁾. Byggtakst staðfesti að verðmatið hefði farið fram í samræmi við ákvæði kafla 18B, a-liðar í lið 2.2, í leiðbeinandi reglum ESA um sölu lóða.

3.3.1.3 Undirbúningsskjalið frá 11. apríl 2012

- (128) Í undirbúningsskjali sem er dagsett 11. apríl 2012⁽¹⁴⁵⁾ og var tekið saman fyrir fund bæjarstjórnar 19. júní 2012 kom fram að bæta þyrfti við lóð til að Remiks Miljøpark gæti aukið starfsemi sína á sviði ráðstöfunar úrgangs og til að endurfjármagna mætti lán sem tekin höfðu verið vegna byggingarframkvæmdanna.
- (129) Í undirbúningsskjalinu kom einnig fram að mistök hefðu orðið þegar verðmæti lóðarinnar sem var færð undir fyrirtækið árið 2010 var skráð í efnahagsreikning, og að sú villa hefði stafað af misskilningi sveitarfélagsins á forsendum verðmatsins. Lagt var til í skjalinu að skráð verðmæti yrði leiðrétt að teknu tilliti til innviðakostnaðar og yrði það þá 38,8 milljónir norskra króna.
- (130) Jafnframt var lögð á það áhersla í skjalinu að mikilvægt væri að virða markaðsfjárfestaregluna. Í því tilliti var bent á eftirtalin atriði.
- (131) Í fyrsta lagi var nefnt að þegar fyrirhugað eiginfjárlag hefði verið greitt og verðmæti fyrri lóðarinnar leiðrétt yrði eiginfjárlutfall samstæðunnar 26,3%. Það hlutfall gæti ekki talist óeðlilegt, enda væri það nálægt meðaltali sambærilegra fyrirtækja í þessari atvinnugrein.

⁽¹⁴³⁾ Sjá fundargerð bæjarstjórnar frá 23. júní 2010, skjal nr. 901189.

⁽¹⁴⁴⁾ Sjá verðmat frá Byggtakst Nord AS, skjal nr. 901181, heiti á norsku „Verditakst for tomt g.nr. 125 B.nr 2 på Skattøra“.

⁽¹⁴⁵⁾ Sjá undirbúningsskjal frá 11. apríl 2012, skjal nr. 901183.

- (132) Í öðru lagi var fjallað um það í skjalinu hver arðsemiskrafan þyrfti að vera. Á grundvelli tiltekinna forsendna um áhættulausa vexti, verðbólgu, skatthlutföll, markaðsáættu og torsöluálag var talið að arðsemiskrafan þyrfti að vera 9%. Nauðsynlegt væri þó að kanna sumar forsendurnar betur, til dæmis hvort rétt væri að miða við lægri áhættulausa vexti, með vísan til þess að gert var ráð fyrir lakkandi vaxtastigi. Sömu leiðis kom fram að fátt væri til viðmiðunar þegar kæmi að því að ákveða áhættuálagið. Loks þyrfti að meta torsöluálagið að teknu tilliti til þess að fjárfestingin væri gerð til langs tíma.
- (133) Í þriðja lagi kom fram í skjalinu að með tilliti til þess hverjar rekstrarhorfur starfseminnar væru, og þeirrar kröfu markaðsfjárfestareglunnar að eiginfjárframlag skuli stuðla að aukinni tekjuöflun, væri nýja lóðin nauðsynleg forsenda þess að efla reksturinn. Remiks-samstæðan væri í vexti og hefði hleypt af stokkunum viðskiptaþróunaráætlun, og unnið væri hörðum höndum að því að finna nýjar leiðir til uppbyggingar á svæðinu, þar á meðal að flytja þangað úrvinnslu úrgangs sem fram færi í Tromsdalen og efna til samstarfs við önnur fyrirtæki í landshlutunum um að koma upp aðstöðu til meðhöndlunar úrgangs. Slík verkefni væru til þess fallin að auka skilvirkni í rekstrinum og afla viðbótartekna með úrvinnslu endurvinnanlegs úrgangs, og bæta þannig afkomuna til lengri tíma lítið.
- (134) Loks var aftur vikið að því í skjalinu hvort fyrirhuguð arðsemiskrafa ætti að gilda um alla fjárfestinguna eða aðeins 40% hennar, með vísan til þess að 60% af veltu samstæðunnar tengdust starfsemi á sviði heimilisúrgangs sem leyfði hvorki arðsemi í samræmi við markaðskröfu né arðgreiðslur.
- (135) Með vísan til framangreindra atriða var í skjalinu borin fram sú endanlega tillaga að kanna betur hver arðsemiskrafan þyrfti að vera, afla gagna sem stutt gætu hversu stórum hluta eiginfjárframlagsins skyldi ráðstafað til almennu atvinnustarfseminnar, og láta vinna efnahagslega úttekt á því hvaða arðsemi mætti vænta af rekstrinum.
- (136) Á næsta fundi bæjarstjórnar, sem haldinn var 19. júní 2012 ⁽¹⁴⁶⁾ var ályktað að heimila frekari tilfærslu eigna til Remiks Miljopark og leiðréttu tölur í efnahagsreikningi. Að meðtöldu framangreindu viðbótarframlagi í fríðu og að lokinni leiðréttingu á verðmæti fyrri lóðarinnar taldist eiginfjárframlag sveitarfélagsins Tromsø nema í heild 102,5 milljónum norskra króna.

Tafla 2: Fjárfestingar

Hlutfæ og yfirverð hlutafjár við stofnun	NOK	195.000
Hreint eiginfé fært frá sveitarfélagsfyrirtækjum	NOK	23.578.814
Eignarhald lóða fært frá sveitarfélaginu Tromsø (fyrri lóð)	NOK	38.779.906
Eignarhald lóða fært frá sveitarfélaginu Tromsø (önnur lóð)	NOK	39.600.000
Innborgað eiginfé alls	NOK	102.153.720

3.3.2 Ástæður sem réðu því að ákveðið var að hefja formlega rannsókn

- (137) Áður en formleg rannsókn hófst hafði kærandi gert athugasemdir við stofnfjármögnun Remiks Miljopark árið 2010 og dregið í efa að staðið hefði verið að henni í samræmi við markaðsfjárfestaregluna. Nánar tiltekið áleit kærandi að sveitarfélagið Tromsø hefði hvorki lagt fram gögn sem sýndu að upphafsjöfnuður nýju rekstrareiningarinnar hefði verið ákveðinn í samræmi við þá reglu né gögn því til staðfestingar að sveitarfélagið hefði gert eðlilega kröfu um arðsemi af fjárfestingu sinni ⁽¹⁴⁷⁾.

⁽¹⁴⁶⁾ Sjá fundargerð bæjarstjórnar, skjal nr. 901175.

⁽¹⁴⁷⁾ Sjá bréf kæranda dagsett 31. janúar 2018, skjal nr. 895954.

- (138) Kærandi vísaði jafnframt til þess að sú 9% arðsemiskrafa sem ákveðin var árið 2012 virtist hafa verið byggð á þeirri forsendu að skiptingin milli almennrar atvinnustarfsemi samstæðunnar annars vegar og starfsemi utan samkeppnismarkaðar hins vegar væri 40/60. Sú skipting hefði hins vegar tekið breytingum á árunum sem á eftir komu, og þannig hefðu 58% tekna stafað af almennu atvinnustarfseminni árið 2016; forsendur arðsemiskröfunnar hefðu því breyst. Sveitarfélaginu hefði þannig borið að breyta arðsemiskröfunni til samræmis við breyttar forsendur, og sú staðreynd að það var ekki gert merkti að arðsemiskrafa sveitarfélagsins Tromsø hefði verið of lág ⁽¹⁴⁸⁾.
- (139) Í ákvörðuninni um að hefja formlega rannsókn rifjaði ESA upp að mat á því hvort tiltekin viðskipti samræmdust markaðsaðilareglunni yrði að eiga sér stað á fyrirframforsendum, þ.e. með vísan til upplýsinga sem fyrir lágu þegar ákvörðun um viðskiptin var tekin. Þess vegna þyrfti að spyrja hvort markaðsaðili sambærilegur sveitarfélaginu Tromsø, sem byggir ákvarðanir sínar á skynsamlegum forsendum, hefði ráðist í viðskiptin sem um ræðir á grundvelli upplýsinganna sem tiltækar voru þegar þau áttu sér stað ⁽¹⁴⁹⁾.
- (140) Að því er varðaði upphaflegar eignatilfærslur árið 2010 benti ESA á að í undirbúnings-skjalinu, sem samið var til undirbúnings ákvörðun bæjarstjórnar, hefði verið lögð áhersla á mikilvægi þess að virða markaðsaðilaregluna. Ekki lægi þó fyrir hvað sveitarfélagið Tromsø hefði síðan gert til að tryggja að svo væri gert. ESA óskaði því eftir að stjórnvöld í Noregi legðu fram frekari upplýsingar um það atriði.
- (141) Að því er varðaði breytingu á eignarhaldi lóðar árið 2012 og leiðréttingu á verðmati benti ESA á að bæjarstjórn hefði tekið ákvörðun um 9% arðsemiskröfu en án þess að tilgreina efnahagsleg rök fyrir því að sú krafa væri hæfilega ákveðin. Í undirbúnings skjalinu, þar sem áhersla var lögð á að virða þyrfti markaðsaðilaregluna, hefði verið vikið að því hvort skiptingin 40/60 skipti máli í því tilliti. Í skjalinu virtist þó ekki koma fram nein niðurstaða um það. ESA benti stjórnvöldum í Noregi því á að leggja fram ítarlegri gögn og gera grein fyrir því á hvaða grundvelli arðsemiskrafan hefði verið ákveðin og hvort telja bæri að markaðsaðilareglan hefði verið virt.
- 3.3.3 *Athugasemdir sem bárust frá stjórnvöldum í Noregi meðan á formlegri rannsókn stóð*
- (142) Meðan á formlegri rannsókn stóð lögðu stjórnvöld í Noregi fram gögn sem sýndu hvernig ákvörðun um 9% arðsemiskröfu var tekin og fjölluðu um hvaða horfur voru talðar á því fyrir fram að fjárfestingar samstæðunnar skildu slíkri arðsemi.
- (143) Stjórnvöld í Noregi hafa gert grein fyrir því að sveitarfélagið Tromsø hafi í tengslum við stofnun Remiks Miljøpark fylgt málsmeðferðinni sem mælt var fyrir um í þágildandi leiðbeinandi reglum ESA um sölu lóða með því að fá sjálfstætt eignamatsfyrirtæki til að semja verðmatsskýrslur.
- (144) Að því er varðaði 9% arðsemiskröfuna sem ákveðin var árið 2012 lögðu stjórnvöld í Noregi fram lögfræðialit sem Ernst and Young („EY“) vann fyrir sveitarfélagið Tromsø og er dagsett 14. nóvember 2011 ⁽¹⁵⁰⁾. Í því áliti kemur fram mat EY á því hvaða arðsemiskröfu sveitarfélagið Tromsø hefði átt að nota í tengslum við „fyrri áfanga“ eignatilfærslunnar, og á sama hátt hvaða kröfu ætti að nota vegna „síðari áfanga“ þeirra.
- (145) EY notaði aðferð vegins meðaltals fjármagnskostnaðar (*weighted average cost of capital* eða WACC), þar á meðal svonefnt verðmyndunarlíkan eigna (*capital asset pricing model* eða CAPM), og komst að þeirri niðurstöðu að eðlilegt væri að miða við arðsemiskröfu á bilinu 7,5% til 9% fyrir fjárfestinguna að því er varðaði þá starfsemi sem stunduð væri á almennum markaði, með fyrirvara um hvort rétt teldist að bæta við 4% torsöluálagi. Matið var byggt á fjármagnsskipan samkvæmt samstæðureikningi.

⁽¹⁴⁸⁾ Sjá bréf kæranda dagsett 22. maí 2018, skjal nr. 914528.

⁽¹⁴⁹⁾ Sjá 84. mgr. ákvörðunarinnar um að hefja formlega rannsókn.

⁽¹⁵⁰⁾ Sjá lögfræðialit Ernst & Young dagsett 14. nóvember 2011, skjal nr. 1116638.

3. tafla: Breytur mats á grundvelli vegins meðaltals fjármagnskostnaðar

Breyta	Á matsdegi	Til lengri tíma lítið
Áhættulausir vextir	3%	4,5%
Verðbólga	2,5%	2,5%
Álag vegna markaðsáhættu	6%	5%
Torsöluálag	4%	4%
Betastuðull		
Ógíraður betastuðull	0,7	0,7
Gíraður betastuðull	2,367	2,367
Verðmyndunarlíkan eigna	21,2%	20,3%
Skatthlutfall	28%	28%
Skuldaálag	1,5%	1,5%
Lánsfjármagnskostnaður	3,24%	4,32%
Vegið meðaltal fjármagnskostnaðar	8,55%	9,06%

- (146) EY tók þó skýrt fram að það hefði ekki fengið í hendur spár, úttektir, fjárhagsáætlanir eða önnur gögn sem hefðu getað nýst til að meta hvort *raunhæft* væri að ná arðsemi af þessu tagi af umræddri fjárfestingu, en það atriði réði úrslitum um hvort arðsemiskrafan teldist ákveðin í samræmi við markaðsaðilaregluna.
- (147) Í því tilliti staðfestu stjórnvöld í Noregi meðan á formlegri rannsókn stóð að þau hefðu ekki látið EY í té neinar slíkar upplýsingar á þessum tíma. Þau greindu ESA einnig frá því að engin gögn af því tagi væru tiltæk nú, að undanskildum árlegum fjárhagsáætlunum tímabilsins sem um ræðir ⁽¹⁵¹⁾. Í þeim væri þó ekki að finna nægilega góðar upplýsingar um rekstrarhorfur til framtíðar eins og þær voru á þessum tíma.
- (148) Auk þess sem fram kemur í undirbúningsskjölunum og álitinu sem EY tók saman fékk ESA staðfest hjá stjórnvöldum í Noregi að þau gætu ekki aflað sér eða lagt fram nein önnur gögn til stuðnings þeim sjónarmiðum sem lögð voru til grundvallar þegar ráðist var í fjárfestingu og varpað gætu ljósi á arðsemishorfur á þeim tíma ⁽¹⁵²⁾. Stjórnvöld í Noregi sögðu einnig rétt að í undirbúningsskjölin vantaði ítarlega efnahagslega úttekt af því tagi sem vinna ber samkvæmt markaðsfjárfestareglunni ⁽¹⁵³⁾. Af þeim sökum gætu þau ekki fært sönnur á að farið hefði verið að fullu eftir markaðsaðilareglunni á þann hátt sem ESA gerir kröfur um ⁽¹⁵⁴⁾. Þau töldu að horfa bæri til þess, engu að síður, að stjórnendur sveitarfélagsins Tromsø hefðu verið allir af vilja gerðir að fylgja reglunni.
- (149) Til frekari skýringar var nefnt að meginmarkmið sveitarfélagsins Tromsø hafi á þessum tíma verið að nota eignatilfærslurnar til að tryggja Remiks Miljöpark nægilegt eiginfé til starfseminnar. Öllu hefði skipt að viðhalda traustri og hagkvæmri umsýslu heimilisúrgangs. Enda þótt sveitarfélagið Tromsø yrði að teljast markaðsaðili í þessu samhengi töldu stjórnvöld í Noregi að tilfærslurnar þyrfti einnig að skoða í ljósi þess að nauðsynlegt var að halda áfram söfnun og úrvinnslu heimilisúrgangs, en sú starfsemi væri skylda sem hvíldi á hinu opinbera.
- (150) Þá lögðu stjórnvöld í Noregi áherslu á að sveitarfélagið Tromsø hefði ávallt að leiðarljósi að fjárfestingar sveitarfélagsins skiluðu arði ⁽¹⁵⁵⁾. Þau staðhæfðu að ráðist hefði verið í fjárfestinguna á grunni raunhæfra væntinga um arðsemi í samræmi við það sem alengt er á markaði. Stjórnendur sveitarfélagsins Tromsø hefðu enga ástæðu haft til að efast um að

⁽¹⁵¹⁾ Sjá bréf sveitarfélagsins Tromsø dagsett 17. febrúar 2020, skjal nr. 1114906.

⁽¹⁵²⁾ Sjá bréf stjórnvalda í Noregi dagsett 25. mars 2022, skjal nr. 1278148.

⁽¹⁵³⁾ Sjá bréf sveitarfélagsins Tromsø dagsett 17. febrúar 2020, skjal nr. 1114906.

⁽¹⁵⁴⁾ Sama.

⁽¹⁵⁵⁾ Sjá bréf stjórnvalda í Noregi dagsett 25. mars 2022, skjal nr. 1278148.

hagkvæmni samstæðunnar yrði sambærileg við það sem gerist hjá einkafyrirtækjum, enda hefði sveitarfélagið haft mikla reynslu af meðhöndlun úrgangs og getað nýtt sér hana til að starfrækja slíka þjónustu á almennum markaði. Þegar ákvörðunin var tekin hefði því verið talið að starfsemin væri rekstrarhæf á markaði og sveitarfélagið hefði engin áform haft um að veita ríkisaðstoð. Forsvarsmenn sveitarfélagsins væru því þeirrar skoðunar að farið hefði verið fram með gætni þegar samstæðunni voru lagðir til fjármunir ⁽¹⁵⁶⁾.

(151) Stjórnvöld í Noregi gátu þess enn fremur að fjárhagsstaða fyrirtækisins hefði síðar þróast með þeim hætti að forsendurnar sem sveitarfélagið Tromsø lagði til grundvallar þegar ráðist var í fjárfestinguna hefðu fengist staðfestar og þar með að hún hefði réttlætánleg á almennum viðskiptagrundvelli. Sveitarfélagið hefði því staðið að fjárfestingunni í samræmi við skilmála sem einkafjárfestir hefði talið viðunandi. Þó að markaðsfjárfestareglan teljist ekki hafa verið virt nema fjárhagsleg greining hafi átt sér stað fyrir fram töldu stjórnvöld í Noregi að líta mætti á rekstrarárangurinn eins og hann varð sem „raunhæfan mælikvarði“ á hvort fyrirtækið hefði notið sérstaks hagræðis á þann hátt sem ýjað hefði verið að ⁽¹⁵⁷⁾.

(152) Með vísan til framangreindra atriða ítrekuðu stjórnvöld í Noregi að ekkert benti til þess að Remiks Miljøpark hefði verið fært sérstakt hagræði í tengslum við stofnun fyrirtækisins, enda hefðu allar eignir verið færðar undir fyrirtækið á markaðsvirði og bæjarstjórnin tekið mið af framtíðarhorfum um arðsemi og reynst hafa á réttu að standa í mati sínu á fjárfestingunni.

3.3.4 Athugasemdir kvartanda

(153) Meðan á formlegri rannsókn stóð vísaði kærandi til fyrri röksemda sinna ⁽¹⁵⁸⁾ og dró sérstaklega fram að stjórnvöld í Noregi hefðu fallist á að viðskiptin sem áttu sér stað árin 2010 og 2012 hefðu ekki verið metin með fullnægjandi hætti fyrir fram og því ekki fullnægt því sem markaðsaðilareglan gerir ráð fyrir ⁽¹⁵⁹⁾.

3.4 Ráðstafanir sem ákvörðunin um að hefja formlega rannsókn tekur ekki til

(154) Eftir að formleg rannsókn hófst fór kærandi þess á leit við ESA að hugað yrði að viðskiptum og lánveitingum milli fyrirtækja sem tilheyra Remiks-samstæðunni, auk þess sem vísað var til ábyrgðar sem sveitarfélagið hefði veitt ⁽¹⁶⁰⁾. Þar eð formlega rannsóknin tekur hvorki til þeirra viðskipta né annarra meintra brota sem kærandi hefur vakið máls á eftir að rannsóknin hófst, sjá (12), verður ekki fjallað frekar um röksemdir málsaðila þar að lútandi í þessari ákvörðun.

⁽¹⁵⁶⁾ Sama.

⁽¹⁵⁷⁾ Sama.

⁽¹⁵⁸⁾ Sjá bréf kæranda dagsett 12. ágúst 2020, skjal nr. 1147832.

⁽¹⁵⁹⁾ Sjá bréf kæranda dagsett 1. júlí 2022, skjal nr. 1300165.

⁽¹⁶⁰⁾ Sjá bréf kæranda dagsett 6. mars 2020, skjal nr. 1118791.

II. MAT

4 Er um ríkisaðstoð að ræða?

4.1 Inngangur

- (155) 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins hljóðar svo: „[...] er hvers kyns aðstoð, sem aðildarríki EB eða EFTA-ríki veitir eða veitt er af ríkisfjármunum og raskar eða er til þess fallin að raska samkeppni með því að ívilna ákveðnum fyrirtækjum eða framleiðslu ákveðinna vara, ósamrýmanleg framkvæmd samnings þessa að því leyti sem hún hefur áhrif á viðskipti milli samningsaðila.“
- (156) Til þess að ráðstöfun geti talist aðstoð í skilningi þessa ákvæðis þarf öllum eftirfarandi skilyrðum að vera fullnægt: i) ráðstöfunin verður að vera á vegum ríkisins eða fela í sér nýtingu ríkisfjármuna, ii) færa tilteknu fyrirtæki sérstakt hagræði, iii) ívilna ákveðnum fyrirtækjum (vera sértæk) og iv) vera til þess fallin að raska samkeppni og hafa áhrif á milliríkjavíðskipti.
- (157) Í málinu sem hér til umfjöllunar telur ESA rétt að kanna fyrst hvort öðru skilyrðinu hér á undan er fullnægt að því er varðar hverja ráðstöfun um sig, þ.e. að rannsaka hvort ráðstafanirnar hafi fært fyrirtækjunum sem um ræðir sérstakt hagræði. Ef ráðstafanirnar teljast ekki fela í sér sérstakt hagræði fyrir fyrirtækin er engin þörf á að kanna hvort öðrum skilyrðum 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins er fullnægt.

4.2 Sérstakt hagræði

4.2.1 Lagagrundvöllur

- (158) Til þess að ráðstöfun geti talist aðstoð verður hún að vera þess eðlis að færa fyrirtækinu sem nýtur hennar sérstakt hagræði. Með tilliti til 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins er sérstakt hagræði hvers kyns fjárhagslegur ávinningur sem fyrirtæki hefði ekki hlotnast við venjulegar markaðsaðstæður ⁽¹⁶¹⁾.
- (159) Ef víðskipti á vegum opinberra aðila eru gerð samkvæmt skilmálum sem almennt tíðkast á markaði er lítið svo á að þau færi mótaðila víðskiptanna ekki sérstakt hagræði og því sé ekki um ríkisaðstoð að ræða ⁽¹⁶²⁾. Þetta er metið á grundvelli svonefndrar „markaðsaðilareglu“, en hún er til í ýmsum útfærslum sem gera kleift að beita henni í tengslum við mismunandi tegundir víðskipta ⁽¹⁶³⁾; þar á meðal eru „markaðsfjárfestaprófið“ og „einkakaupendaprófið“ eins og lýst er nánar hér á eftir ⁽¹⁶⁴⁾.
- (160) Markaðsaðilareglunni skal beitt nema því aðeins að ógerlegt sé að bera athafnir hins opinbera í tilteknu máli saman við athafnir einkafyrirtækis, annað hvort sökum þess að þær eru órjúfanlega tengdar innviðum sem ekkert einkafyrirtæki hefði nokkru sinni getað komið upp eða að um er að ræða stjórnvaldsathafnir. Að því er síðarnefndu athafnirnar varðar skal tekið fram að reglan verður ekki óvirk við það eitt að opinberum valdheimildum sé beitt, til dæmis heimildum til lagasetningar eða skattlagningar. Það sem ræður því hvort reglunni er beitt er efnahagslegt eðli opinberu afskiptanna sem um ræðir, ekki lagaheimildirnar sem gera þau afskipti möguleg ⁽¹⁶⁵⁾. Sjálf *beiting* markaðsaðilareglunnar verður þó að eiga sér stað óháð öllum sjónarmiðum sem varða opinbera stefnumótun, til dæmis að því er varðar félagsmál, byggðamál eða málefni einstakra atvinnugreina ⁽¹⁶⁶⁾.

⁽¹⁶¹⁾ Ákvörðun Eftirlitsstofnunar EFTA nr. 3/17/COL frá 18. janúar 2017 um hundruðustu og aðra breytingu á málsmæðferðar- og efnisreglum á sviði ríkisaðstoðar; inn eru felldar nýjar leiðbeinandi reglur um hugtakið „ríkisaðstoð“ eins og það er notað í 1. mgr. 61. gr. samningsins um evrópskt efnahagssvæði [2017/2413], („leiðbeinandi reglur um hugtakið ríkisaðstoð“), Stjtið. ESB L 342, 21.12.2017, bls. 35–84 og EES-viðbætur nr. 82, 21.12.2017, bls. 1, 66. mgr.

⁽¹⁶²⁾ Leiðbeinandi reglur um hugtakið ríkisaðstoð, 74. mgr.

⁽¹⁶³⁾ Leiðbeinandi reglur um hugtakið ríkisaðstoð, 74. mgr.

⁽¹⁶⁴⁾ Sjá dóm Evrópudómstólsins frá 17. nóvember 2022, C-331/20 P og C-343/20 P, *Framkvæmdastjórn gegn ítalska ríkinu*, EU:C:2022:886, 109. og 123. mgr.

⁽¹⁶⁵⁾ Sjá dóm Evrópudómstólsins frá 17. nóvember 2022, C-331/20 P og C-343/20 P, *Framkvæmdastjórn gegn ítalska ríkinu*, EU:C:2022:886, 108. mgr.

⁽¹⁶⁶⁾ Leiðbeinandi reglur um hugtakið ríkisaðstoð, 77. mgr., og dómur EFTA-dómstólsins frá 27. janúar 2014 í máli E-1/13, *Míla*, 95. mgr.

4.2.1.1 Einkakaupendaprófið

- (161) Í Dómstóli Evrópusambandsins hefur mótast svonefnt „einkakaupendapróf“ sem notað er til að meta hvort sérstakt hagræði hefur skapast í málum þar sem hið opinbera kaupir vörur eða þjónustu á tilteknum markaði ⁽¹⁶⁷⁾. Við þær aðstæður er slíkt hagræði fólgið í muninum á endurgjaldinu sem seljandi hefur getað vænst við þær aðstæður sem almennt tíðkast á markaði og endurgjaldinu sem greitt er í raun ⁽¹⁶⁸⁾.
- (162) Þegar opinber aðili kaupir vörur eða þjónustu nægir venjulega að staðfesta að markaðsverð hafi verið greitt til að útiloka megi að fyrirtæki hafi notið sérstaks hagræðis af viðskiptunum. Í því tilliti er samkeppnisútbod aðeins ein þeirra aðferða sem nota má til að tryggja að tiltekin viðskipti færi mótaðila ekki sérstakt hagræði í skilningi 1. mgr. 61. gr. EES-samningsins. Aðrar aðferðir koma einnig til greina þegar skera þarf úr um hvort tiltekin viðskipti samræmast því sem almennt tíðkast á markaði ⁽¹⁶⁹⁾.
- (163) Þannig má til dæmis meta viðskipti í ljósi þeirra skilmála sem gilt hafa í sambærilegum viðskiptum sambærilegra einkaaðila við sambærilegar aðstæður (hliðstæð viðskipti notuð sem viðmið) ⁽¹⁷⁰⁾. Ef kaup opinberra aðila og einkaaðila sem starfa við sambærilegar aðstæður eru gerð með sömu skilmálum geta kaup einkaaðilanna þjónað sem viðmið sem er þá að jafnaði fullnægjandi grundvöllur þeirrar ályktunar að viðskiptin samræmist skilmálum sem gilda á almennum markaði ⁽¹⁷¹⁾. Ef opinber aðili og einkaaðilar sem starfa við sambærilegar aðstæður kaupa sömu þjónustu á sama tíma en samkvæmt ólíkum skilmálum er það aftur á móti, að jafnaði, vísbending um að viðskiptin samræmist ekki skilmálum sem gilda á almennum markaði ⁽¹⁷²⁾.
- (164) Þegar ákveðið er hvaða viðmið heppilegast er að nota er nauðsynlegt að huga sérstaklega að því hvers konar fyrirtæki á í hlut, hvers eðlis viðskiptin eru og á hvaða markaði eða mörkuðum þau viðskipti eiga sér stað ⁽¹⁷³⁾. Ef viðskiptin fara til að mynda fram á markaði þar sem magnafsláttur tíðkast, og verð ræðst þannig af því hversu mikið er keypt í hverjum viðskiptum, getur magn í kaupsamningi skipt máli þegar ákveðið er hvaða viðskipti geta talist heppilegt viðmið. Ef enginn magnafsláttur er veittur þarf aftur á móti ekki að huga að umfangi einstakra viðskipta á sama hátt.
- (165) Í öllum þessum tilvikum leiðir samanburðarmat oft til niðurstöðu sem er ekki fólgin í einu nákvæmu viðmiðunarverði heldur sýnir verð innan tiltekinna marka sem fengið er með mati á nokkrum sambærilegum viðskiptum. Þá gildir almennt að falli viðskiptin sem um ræðir innan þeirra marka er ekki nauðsynlegt að rannsaka hvort ríkið hefði getað náð betri kjörum ⁽¹⁷⁴⁾. Öllu heldur þarf að skera úr um hvort seljandi hefði, á þeim tíma sem um ræðir, getað fengið sama verð fyrir vöruna eða þjónustuna á almennum markaði ⁽¹⁷⁵⁾.

4.2.1.2 Markaðsfjárfestareglan

- (166) Eins og vikið er að hér á undan er markaðsaðilareglan til í ýmsum útfærslum sem gera kleift að beita henni í tengslum við mismunandi tegundir viðskipta. Í Dómstóli Evrópusambandsins og EFTA-dómstólnum hefur mótast svonefnd „markaðsfjárfestaregla“ sem notuð er til að skera úr um hvort opinberar fjárfestingar leiða til þess að ríkisaðstoð sé veitt.

⁽¹⁶⁷⁾ Sjá dóm Evrópudómstólsins frá 17. nóvember 2022, C-331/20 P og C-343/20 P, *Framkvæmdastjórn gegn ítalska ríkinu*, EU:C:2022:886, 123. mgr.

⁽¹⁶⁸⁾ Sjá dóm Evrópudómstólsins frá 17. nóvember 2022, C-331/20 P og C-343/20 P, *Framkvæmdastjórn gegn ítalska ríkinu*, EU:C:2022:886, 129. mgr.

⁽¹⁶⁹⁾ Leiðbeinandi reglur um hugtakið ríkisaðstoð, 97. mgr.

⁽¹⁷⁰⁾ Leiðbeinandi reglur um hugtakið ríkisaðstoð, 98. mgr.

⁽¹⁷¹⁾ Sjá leiðbeinandi reglur um hugtakið ríkisaðstoð, 86. mgr. Sjá einnig ákvörðun Eftirlitsstofnunar EFTA frá 9. júlí 2014 um meinta ríkisaðstoð við Icelandair, *ákvörðun 272/14/COL*, 58. mgr. og áfram.

⁽¹⁷²⁾ Leiðbeinandi reglur um hugtakið ríkisaðstoð, 86. mgr.

⁽¹⁷³⁾ Leiðbeinandi reglur um hugtakið ríkisaðstoð, 99. mgr.

⁽¹⁷⁴⁾ Um þetta atriði sjá til dæmis dóm frá 13. júlí 2022 í máli T-150/20, EU:T:2022:443, 52. mgr.

⁽¹⁷⁵⁾ Sjá málsrök sem rakin eru í dómi í máli Heleba I, T-163/05, EU:T:2010:59, 175. mgr., og dóm Evrópudómstólsins frá 17. nóvember 2022, C-331/20 P og C-343/20 P, *Framkvæmdastjórn gegn ítalska ríkinu*, EU:C:2022:886, 129. mgr.

- (167) Þegar markaðsfjárfestareglan er notuð til að ganga úr skugga um hvort fjárfesting opinbers aðila felur í sér ríkisaðstoð er nauðsynlegt að meta hvort einkarekið fyrirtæki svipaðrar stærðar sem starfar við venjulegar aðstæður markaðshagkerfis hefði við svipaðar kringumstæður getað séð ástæðu til að ráðast í fjárfestinguna sem um ræðir ⁽¹⁷⁶⁾.
- (168) Athugun á því hvort tiltekin viðskipti samræmast markaðsfjárfestareglunni verður að eiga sér stað á fyrirframforsendum, þ.e. með vísan til þeirra upplýsinga sem voru tiltækar opinbera aðilanum þegar ákvörðun um viðskiptin var tekin. Sannað telst að reglan hafi verið virt ef fyrir liggur viðskiptaáætlun sem gerð var fyrir viðskiptin og notuð þá sem grundvöllur ákvörðunar um fjárfestinguna. Rökin eru þau að fyrirtæki sem starfar í markaðshagkerfi myndi sýna þá varkárni við eðlilegar aðstæður að meta sjálft fyrir fram hvort áætlanir þess um tiltekið verkefni eru raunhæfar og hvaða horfur eru á arðsemi, til dæmis með gerð viðskiptaáætlunar ⁽¹⁷⁷⁾. Stjórnvöld ríkis geta aðeins vísað til hlutlægra og sannreynanlegra þátta sem vitneskja lá fyrir um áður en ákvörðun um fjárfestingu var tekin, og því nægir ekki að benda á fjárhagslegt mat sem fram hefur farið eftir á og sýnir að fjárfesting ríkisins hafi reynst arðbær þegar upp var staðið, eða önnur atriði sem notuð eru til að réttlæta tiltekna ákvörðun eftir að hún var tekin ⁽¹⁷⁸⁾.

4.2.2 *Sönnunarbyrði þegar sýna þarf fram á að fyrirtæki hafi verið fært sérstakt hagræði*

- (169) Samkvæmt viðtekinni dómaframkvæmd hvílir sú skylda á ESA að sanna með hlutlægum rökum að ríkisaðstoð hafi verið veitt ⁽¹⁷⁹⁾. Nánar tiltekið ber ESA að rannsaka ráðstafanirnar sem deilt er um kostgæfilega og án hlutdrægni, þannig að stofnunin hafi undir höndum, þegar endanleg ákvörðun er tekin um hvort ríkisaðstoð hefur verið veitt, eins ítarlegar og áreiðanlegar upplýsingar um það efni og nokkur kostur er ⁽¹⁸⁰⁾.
- (170) Jafnvel þótt ESA eigi við það að etja að EFTA-ríki bregðist samstarfsskyldu sinni og láti undir höfuð leggjast að afhenda umbeðnar upplýsingar verða ákvarðanir stofnunarinnar að byggjast á gögnum sem teljast mega nægilega traustur og rökréttur grundvöllur þeirrar ályktunar að fyrirtæki hafi notið sérstaks hagræðis sem af þeim sökum telst ríkisaðstoð, og geta því stutt niðurstöðurnar sem stofnunin hefur komist að. ESA er í því tilliti ekki heimilt að slá því föstu að fyrirtæki hafi notið hagræðis sem í er fölginn ríkisaðstoð eingöngu með óbeinni („neikvæðri“) ályktun, þ.e. á þeim grundvelli að engar upplýsingar liggi fyrir um hið gagnstæða, þegar engin önnur gögn styðja með beinum („jákvæðum“) hætti að um slíkt hagræði hafi verið að ræða ⁽¹⁸¹⁾ ⁽¹⁸²⁾.

4.2.3 *Ráðstöfun 1: Kaup sveitarfélagsins Tromsø á þjónustu á sviði söfnunar fyrirtækjargangs af Remiks Næring*

4.2.3.1 Málsatvik

- (171) Eins og rakið er í undirkafla 3.1 keypti sveitarfélagið Tromsø þjónustu á sviði söfnunar fyrirtækjargangs af Remiks Næring á árunum 2010 til 2016 án þess að útboð hefði farið fram. Kærandi gerði athugasemdir við þá tilhögun og taldi sveitarfélagið hafa greitt Remiks Næring verð yfir markaðsverði. Stjórnvöld í Noregi lögðu aftur á móti fram dæmi sem sýndu að rekstrareiningar sveitarfélagsins hefðu greitt svipað verð og einkafyrirtæki sem skipta við Remiks Næring. Í ákvörðun ESA um að hefja formlega rannsókn var þó lýst efasemdum um að dæmin gæfu rétta mynd af atvikum málsins.

⁽¹⁷⁶⁾ Leiðbeinandi reglur um hugtakið ríkisaðstoð, 74. mgr.

⁽¹⁷⁷⁾ Leiðbeinandi reglur um hugtakið ríkisaðstoð, 78. mgr.

⁽¹⁷⁸⁾ Sjá dóm í málinu *Framkvæmdastjórn gegn EDF*, C-124/10 P, EU:2012:318, 82.–86. mgr. og 105. mgr.

⁽¹⁷⁹⁾ Sjá til dæmis dóm Evrópudómstólsins (fimmtu deildar) frá 19. september 2018 í máli C-438/16 P, EU:C:2018:737, 110. mgr.

⁽¹⁸⁰⁾ Sjá dóm frá 3. apríl 2014, *Franska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-559/12 P, EU:C:2014:217, 63. mgr..

⁽¹⁸¹⁾ Sjá dóm frá 26. mars 2020, *Larko gegn framkvæmdastjórn*, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 67.–70. mgr. og dómaframkvæmd sem vísað er til, og dóm frá 7. maí 2020, *BTB Holding Investments og Duferco Participations Holding gegn framkvæmdastjórn*, C-148/19 P, EU:C:2020:354, 48.–51. mgr. og dómaframkvæmd sem vísað er til.

⁽¹⁸²⁾ Tekið skal fram að í tengslum við ábyrgðir getur slík neikvæð ályktun talist réttlætunleg, sjá dóm frá 3. apríl 2014, *Franska ríkið gegn framkvæmdastjórn*, C-559/12 P, EU:C:2014:217, 98. og 99. mgr.

- (172) ESA telur rétt að hefja matið með því að taka fram að þótt ekkert opinbert útboð hafi átt sér stað leiðir það ekki sjálfkrafa til þeirrar ályktunar að fyrirtæki hafi notið sérstaks hagræðis ⁽¹⁸³⁾. Með fyrirvara um að hugsanlega hafi verið brotið gegn reglum um opinber innkaup eru röksemdir kæranda að því er þetta varðar því ekki fullnægjandi grundvöllur mats á meintri ríkisaðstoð.
- (173) Við þetta bætist að í upphaflegu kærinni voru heildargreiðslur sveitarfélagsins Tromsø bornar saman við greiðslur sveitarfélagsins Bodø fyrir svipaða þjónustu. Í ákvörðun ESA um að hefja formlega rannsókn ⁽¹⁸⁴⁾ kom fram sú bráðabirgðaniðurstaða stofnunarinnar að slíkur samanburður væri ófullnægjandi sökum þess að afar mismunandi gjald væri tekið fyrir þjónustuna eftir landshlutum í Noregi og hið sama mætti segja um þjónustuna sjálfa og gæði hennar. Meðan á formlegri rannsókn stóð var engum frekari röksemdum lýst sem haggð gætu þessari niðurstöðu. ESA lítur því svo á að samanburður við Bodø sé ekki heppileg leið til að meta ráðstöfunina. Í því sem hér fer á eftir verður þess vegna aðeins hugað að öðrum röksemdum sem bornar voru fram.
- 4.2.3.2 Samanburðarmat
- (174) Með vísan til lagaákvæðanna sem rakin eru í undirkafla 4.2.1 ræður það úrslitum hvort kaup sveitarfélagsins Tromsø á þjónustu á sviði söfnunar úrgangs hafi haft í för með sér sérstakt hagræði fyrir Remiks Næring. Spurningin sem leita ber svara við er því hvort Remiks Næring hafi, á tímabilinu sem um ræðir, átt þess kost að selja samsvarandi þjónustu á sviði söfnunar úrgangs fyrir sama verð á almennum markaði, sjá (165)
- (175) Eins og rakið er í (39) stóð sams konar þjónusta á sviði söfnunar úrgangs til boða bæði viðskiptavinum Remiks Næring meðal rekstrareininga sveitarfélagsins og viðskiptavinum ótengdum sveitarfélaginu, opinberum og einkareknum, og voru stofnanir og fyrirtæki í síðarnefnda hópnum 85% allra kaupenda. Meðan á formlegri rannsókn stóð bárust þær skýringar frá stjórnvöldum í Noregi að Remiks Næring hefði selt fasta þjónustu sína samkvæmt almennt „gjaldskrá“, og hefur ESA fengið þá gjaldskrá afhenta. Gjaldskráin gildi með sama hætti gagnvart öllum kaupendum óháð lagalegri stöðu þeirra og keyptu magni, sjá (61) Með öðrum orðum ákvað Remiks Næring ekki sérstakt verð fyrir hvern kaupanda, sjá (62)
- (176) Eins og fram kemur í 3.1.2.3 höfðu stjórnvöld í Noregi, áður en formleg rannsókn hófst, lagt fram gögn sem sýndu samanburð við aðila ótengda sveitarfélaginu. Hér ber að hafa í huga að samkeppni var milli fyrirtækja á þeim markaði söfnunar úrgangs sem um ræðir og að þjónusta þeirra stóð til boða öllum kaupendum ótengdum sveitarfélaginu. Meðan á formlegri rannsókn stóð bárust frekari upplýsingar frá stjórnvöldum í Noregi því til staðfestingar að einkarekin fyrirtæki ótengd sveitarfélaginu Tromsø hefðu keypt þjónustu sömu tegundar og sveitarfélagið og greitt fyrir hana sama verð, sjá (63)–(64) Fram voru lögð bæði tiltekin dæmi og upplýsingar um hversu margir slíkir kaupendur keyptu hverja tegund þjónustu. Einnig voru lögð fram gögn sem sýndu að kaupendur ótengdir sveitarfélaginu Tromsø hefðu þurft að bera sömu verðhækkunar og sveitarfélagið frá ári til árs. Stjórnvöld í Noregi hafa greint frá því, sjá (64), að það hafi verið erfiðleikum bundið að afla nákvæmra upplýsinga um hversu stórt hlutfall „hlíðstæðra“ kaupenda án tengsla við sveitarfélagið Tromsø hafi keypt hverja tegund þjónustu, og ESA fellst á að slíkir erfiðleikar séu fyrir hendi. ESA telur aftur á móti að framlagðar upplýsingar séu nægilega ítarlegar til að telja megi að niðurstöðurnar gefi sanna og rétta mynd af atvikum málsins. Gögnin hafa því umtalsvert vægi eins og þau standa.
- (177) Að því er þá staðhæfingu kæranda varðar að sveitarfélagið Tromsø hefði átt að færa sér stöðu sína sem stórkaupandi í nyt til að ná betri kjörum tekur ESA undir að mikilvægt sé að nota sambærileg viðskipti sem viðmið. ESA bendir á að í málinu sem hér er til rannsóknar stóðu allar þjónustutegundir öllum kaupendum til boða, óháð stærð þeirra, á því verði sem tilgreint var í árlega uppfærðri gjaldskrá, og enginn magnafsláttur var veittur. Keypt magn hafði því ekki áhrif á endanlegt verð. Þá var lítið svigrúm til afsláttar á einstökum viðskiptum og slíkur afsláttur var veittur án þess að gert væri upp á milli kaupenda og óháð stærð þeirra.

⁽¹⁸³⁾ Sjá dóm Evrópudómstólsins frá 17. nóvember 2022, C-331/20 P og C-343/20 P, *Framkvæmdastjórn gegn ítalska ríkinu*, EU:C:2022:886, 128. og 132. mgr.

⁽¹⁸⁴⁾ Sjá 59. mgr. ákvörðunarinnar um að hefja formlega rannsókn.

- (178) Við þessar aðstæður verður að líta svo á að öll viðskipti við kaupendur ótengda sveitarféluginu séu viðskipti sambærilegrar gerðar sem nota megir sem viðmið. Sú spurning hvort líta beri á sveitarfélagið Tromsø sem einn stóran kaupanda eða marga minni hefur því enga þýðingu að því er þetta samanburðarmat varðar. Miklu fremur þarf að leita svara við því hvort sveitarfélagið hafi greitt svipað verð og einkarekin fyrirtæki ótengd því (þ.e. fyrirtæki sem almennt gátu leitað til annarra þjónustuveitenda). Í því tilliti er það álit ESA, með vísan til þeirra ítarlegu gagna sem bárust meðan á formlegri rannsókn stóð, að sveitarfélagið Tromsø hafi fært sönnur á að það hafi greitt Remiks Næring markaðsverð.
- (179) Stjórnvöld í Noregi teljast með þessu hafa fært sönnur á að þau hafi virt skilyrðin sem fjallað er um í undirkafla 4.2.1, og þannig hefur í reynd verið leyst úr þeim efasemdum sem ESA lýsti í ákvörðuninni um að hefja formlega rannsókn. ESA lítur því svo á að kaup sveitarfélagsins Tromsø á þjónustu á sviði söfnunar úrgangs af Remiks Næring hafi ekki orðið til þess að færa fyrirtækinu sérstakt hagræði. Til að halda öllu til haga verður þó einnig fjallað um aðrar röksemdir sem bornar hafa fram í málinu, sjá hér á eftir.

4.2.3.3 Hækkun á greiðslum

- (180) Eins og nefnt er í undirkafla 3.1.2.4 taldi kærandi að hækkunin sem varð á greiðslum milli árána 2010 og 2016 væri til marks um að sérstakt hagræði hefði skapast. Stjórnvöld í Noregi rökta hækkunina hins vegar til þess að starfsemi sveitarfélagsins hefði aukist og þannig kallað á meiri þjónustu, sjá (53), (68) og (69) Þau gátu þó ekki lagt fram tölur þessu til staðfestingar vegna þess hversu miklum erfiðleikum það var bundið að afla slíkra gagna, eins og nefnt er í (64) Eins og lýst hefur verið fellst ESA á að slíkir erfiðleikar séu fyrir hendi og að óeðlilegt væri að takast á hendur það verk að skoða alla reikninga handvirkir. Ástæðan er einnig sú að ESA telur ekki að hækkun greiðslna geti ein og sér talist vísbending um að ríkisaðstoð hafi verið veitt.
- (181) Raunar er ástæða til að taka fram að greina verður milli þess hvort hækkun verður á greiðslum eða á gjaldskrá þjónustunnar. Hækkun á greiðslum til fyrirtækis er ekki vísbending um það ein og sér að það fyrirtæki hafi notið sérstaks hagræðis. Hækkun gjaldskrár væri áreiðanlegri vísbending um slíkt, því að greiðslur geta einnig hækkað vegna aukinnar sölu eða breytinga á þjónustunni sem keypt er. Meginspurningin varðar því það atriði hvort gjaldskrá hafi hækkað með þeim afleiðingum að sveitarfélagið Tromsø hafi tekið að greiða meira en sem nemur markaðsverði fyrir greinda þjónustu.
- (182) Í því tilliti er óumdeilt að nokkur verðhækkun varð á árunum sem um ræðir, sjá (54), (65) og (70) Stjórnvöld í Noregi hafa hins vegar gefið þær skýringar á því að almenn gjaldskrá hafi tekið árlegum leiðréttingum í samræmi við breytingar á vísitölu neysluverðs og almennar verðlagshækkunar. Þetta fær stuðning af því að lesa má úr ársreikningum Remiks Næring ⁽¹⁸⁵⁾ að samsvarandi hækkun hafi orðið á rekstrarútgjöldum á tímabilinu. Mikilvægt atriði er að ársreikningarnir sýna einnig að hagnaðarhlutfall hækkaði ekkert á þessum árum, en það bendir til þess að verðhækkunirnar hafi átt sér raunverulegar efnahagslegar rætur en ekki stafað af þeim ásetningi að auka hagnað Remiks Næring með því að taka of hátt verð fyrir þjónustuna sem sveitarfélagið Tromsø keypti.
- (183) Stjórnvöld í Noregi hafa einnig framvísað gögnum sem sýna að verðbreytingarnar hafi gilt með sama hætti gagnvart kaupendum hjá sveitarfélaginu og kaupendum ótengdum því, þ.e. yfirlit um þjónustuflokka og dæmi um að kaupendur ótengdir sveitarfélaginu hafi þurft að bera sömu verðhækkunir, sbr. (176) hér á undan ⁽¹⁸⁶⁾. Þá sýna ársreikningar Remiks Næring að samhliða auknum greiðslum frá sveitarfélaginu hækkuðu heildartekjur fyrirtækisins um enn hærra hlutfall ⁽¹⁸⁷⁾. Greiðslur frá sveitarfélaginu Tromsø lækkuðu því sem hlutfall af heildartekjum. Þessi gögn eru þannig enn frekari vísbending um að verðbreytingarnar hafi gilt jafnt gagnvart öllum kaupendum, því að auknar greiðslur frá sveitarfélaginu fóru saman við samsvarandi aukningu heildartekna.

⁽¹⁸⁵⁾ Ársreikningar Remiks-samstæðunnar 2011–2016, skjal nr. 884932.

⁽¹⁸⁶⁾ Sjá fylgiskjal 1.1 með bréfi stjórnvalda í Noregi frá 17. febrúar 2020, með yfirskriftinni „Dæmi um kaupendur, þjónustu og verðhækkunir“, skjal nr. 1114886.

⁽¹⁸⁷⁾ Ársreikningar Remiks-samstæðunnar 2011–2016, skjal nr. 884932.

- (184) Með vísan til þess sem hér hefur verið rakið er það niðurstaða ESA að auknar greiðslur sveitarfélagsins til Remiks Næring á tilgreindu tímabili geti ekki talist vísbending um að fyrirtækinu hafi verið fært sérstakt hagræði með greiðslu „yfirverðs“.

4.2.3.4 Samanburður við Remiks Husholdning

- (185) Eins og rakið er í undirköflum 3.1.2.5, 3.1.3.3 og 3.1.4.3 var verulegur munur á greiðslum sveitarfélagsins til Remiks Næring árið 2016 og kostnaði Remiks Husholdning á árinu 2017. Kærandi staðhæfði upphaflega að sá munur benti til 30% hagnaðarhlutfalls af sölu til sveitarfélagsins, sjá (58). Meðan á formlegri rannsókn stóð hækkaði kærandi það mat sitt í 65%, sjá (81) Stjórnvöld í Noregi töldu aftur á móti að munurinn væri minni en 14% með vísan til þess að munur væri á umfangi og verði þjónustunnar sem rekstrareiningarnar tvær starfræktu, sjá (72)
- (186) ESA hefur eftirfarandi að athuga við framlagða útreikninga kæranda og stjórnvalda í Noregi: ESA telur í fyrsta lagi að gallar séu á þeim útreikningum kæranda sem sýna 65% hagnaðarhlutfall. Eins og stjórnvöld í Noregi hafa lýst, sjá (72), annaðist Remiks Husholdning eingöngu söfnun úrgangs, en umsýsla úrgangs sem viðskiptavinir afhentu sjálfir í móttöku-stöð var áfram í höndum Remiks Næring. Ef horft er framhjá þessum mun leiðir það til gríðarlegs ofmats á hagnaði. Í öðru lagi eru gloppur í útreikningum stjórnvalda í Noregi. Þar er tekið tillit til þess hversu mikill munur er á umfangi þjónustunnar, en engin leiðrétting gerð vegna þeirrar staðreyndar að kostnaðartölur Remiks Husholdning náðu ekki til heils rekstrarárs, en fyrirtækið tók við starfseminni 1. febrúar 2017.
- (187) Þegar leiðrétt hefur verið vegna beggja þessara atriða er það niðurstaða ESA að 7% munur sé á greiðslum sveitarfélagsins til Remiks Næring og kostnaði Remiks Husholdning. Með öðrum orðum gæti ætlað hagnaðarhlutfall vegna viðskipta við sveitarfélagið verið 7%. Rétt er að athuga að sú tala er innan þeirra marka sem kærandi telur eðlileg, sjá (81)
- (188) Stjórnvöld í Noregi staðhæfðu einnig að ýmiss konar sparnaður hefði komið fram þegar Remiks Husholdning tók við verkefninu, sjá (73)–(77) Þó að mismunandi skoðanir séu á því hversu mikill sá sparnaður var, sjá (82), telur ESA að stjórnvöld í Noregi hafi borið fram trúverðugar skýringar á því í hverju sparnaðurinn var fölginn. Þar er einkum líklegt að sönnuð samlegðaráhrif og flokkun með ljóstækni hafi haft nokkurn sparnað í för með sér. Bent skal á að allur slíkur sparnaður dregur enn úr þeim ætlaða hagnaði sem reiknaður hefur verið út, sbr. (187) hér á undan.
- (189) Með vísan til þessara atriða telur ESA að munurinn sé ekki vísbending um að óeðlilega mikill hagnaður hafi verið af viðskiptum við sveitarfélagið. Þvert á móti benda fyrirliggjandi gögn til þess að hagnaðurinn hafi verið innan eðlilegra marka. Eins og nefnt er í (67) hefur kærandi staðhæft að hagnaðarhlutfall Remiks Næring hafi að meðaltali verið lægra eftir að fyrirtækið missti frá sér samninginn við sveitarfélagið árið 2017, og líkleg skýring á því sé að þau viðskipti hafi staðið undir herra hlutfalli kostnaðar eða verið arðbærari en viðskipti við kaupendur ótengda sveitarfélaginu. ESA telur hins vegar að þegar velta fyrirtækis sem stundar dreifi- eða söfnunarstarfsemi minnkar skyndilega um 15% geti það dregið úr samlegðaráhrifum og gert það nauðsynlegt að hliðra til í rekstrinum eða breyta gjaldskrá. Aðlögun af því tagi getur tekið nokkurn tíma. Minnkandi hagnaðarhlutfall á þriggja ára tímabili eftir árið 2017 er því að áliti ESA ekki til marks um að fyrirtækið hafi notið sérstaks hagræðis.
- (190) Í ljósi þess sem hér hefur verið rakið er það niðurstaða ESA að staðfestur munur á greiðslum til Remiks Husholdning og Remiks Næring, og það hagnaðarhlutfall Remiks Næring sem af honum hefur verið talið leiða, sé ekki vísbending um að fyrirtækið hafi notið sérstaks hagræðis.
- #### 4.2.3.5 Niðurstaða
- (191) Með vísan til matsins sem hér fer á undan telur ESA að engar röksemdir kæranda og engin önnur gögn sem lögð hafa verið fram í málinu styðji þá niðurstöðu að Remiks Næring hafi verið fært sérstakt hagræði. Þvert á móti hefur ESA komist að þeirri niðurstöðu, að lokinni vandlegri athugun á framlögðum skjölum og öðrum málsgögnum, að kaup sveitarfélagsins Tromsø á þjónustu á sviði söfnunar úrgangs á greindu tímabili hafi verið gerð á markaðs-kjörum.

4.2.4 **Ráðstöfun 2: Kaup Remiks Husholdning á þjónustu á sviði úrvinnslu úrgangs**

4.2.4.1 Aðdragandi og nánari upplýsingar

- (192) Eins og fram kemur í undirkafla 3.2 var Remiks Husholdning, sem er „lögskipuð rekstrareining“ innan Remiks-samstæðunnar, falið að annast, frá árinu 2010, ráðstöfun heimilisúrgangs fyrir hönd sveitarfélaganna sem voru eigendur fyrirtækisins. Frá 1. febrúar 2017 annaðist Remiks Husholdning einnig meðhöndlun fyrirtækjaúrgangs sveitarfélagsins Tromsø sjálfs.
- (193) Tilhögun starfseminnar var með þeim hætti að úrgangur sem Remiks Husholdning safnaði var fluttur til flokkunar í Tromsø Miljopark og síðan afhentur Remiks Produksjon til úrvinnslu. Remiks Produksjon annaðist sjálft móttöku úrgangs, forvinnslu og tímabundna geymslu, en fékk síðan fyrirtæki á fráliggjandi mörkuðum til að annast endanlega meðhöndlun úrgangsins. Viðskiptasamband Remiks Husholdning og Remiks Produksjon var í fullu gildi um það leyti sem ákvörðunin um að hefja formlega rannsókn var gefin út.
- (194) Þjónustan var keypt án þess að útboð hefði farið fram. Kærandi gerði athugasemdir við það atriði og taldi að Remiks Husholdning hefði greitt Remiks Produksjon verð yfir markaðsverði. Því til stuðnings benti kærandi á árabilið 2012 til 2015 og taldi heildargreiðslur hafa aukist verulega þau ár. Stjórnvöld í Noregi héldu því hins vegar fram að greitt verð hefði samræmt markaðsverði og vísuðu í því samhengi til samanburðar við verðið sem Remiks Næring hefði greitt og verðbreytinga sem ráðist hefðu af markaðskjörum. Í ákvörðuninni um að hefja formlega rannsókn lýsti ESA efasemdum um tilhögun verðlagningarinnar og að heppilega hefði verið staðið að samanburðarmati.
- ##### 4.2.4.2 Mat
- (195) Með vísan til lagaákvæðanna sem rakin eru í undirkafla 4.2.1 ræður það úrslitum í mati á meintri ríkisaðstoð hvort kaup Remiks Husholdning á þjónustu á sviði úrvinnslu úrgangs hafi haft í för með sér sérstakt hagræði fyrir Remiks Produksjon.
- (196) ESA telur rétt að hefja matið með því að taka fram að þótt ekkert opinbert útboð hafi átt sér stað leiðir það ekki sjálfkrafa til þeirrar ályktunar að fyrirtæki hafi notið sérstaks hagræðis ⁽¹⁸⁸⁾. Með fyrirvara um að hugsanlega hafi verið brotið gegn reglum um opinber innkaup eru röksemdir kæranda að því er þetta varðar því ekki fullnægjandi grundvöllur mats á meintri ríkisaðstoð.
- (197) Meðan á formlegri rannsókn stóð lögðu stjórnvöld í Noregi fram upplýsingar um aðstæður á markaðnum sem um ræðir. Með vísan til þeirra gagna staðfestir ESA að úrvinnsla úrgangs er starfsemi sem starfrækt er á skýrt aðgreindum mörkuðum, sjá (92), sem hver hefur sitt upptökusvæði, þar eð fjarlægð frá úrvinnslustöð ræður mestu um hvaða þjónustufyrirtæki kaupandi velur. Vegna þess hversu mikilvægt er að stöðvar sem sinna úrvinnslu úrgangs séu starfræktar nálægt kaupanda eru helstu viðskiptavinir slíkra stöðva fyrirtæki sem safna úrgangi í sama sveitarfélagi eða landshluta, auk fáeinna einstakra framleiðenda úrgangs.
- (198) ESA staðfestir einnig að þjónusta fyrirtækja sem starfa á þessu sviði er mismunandi eftir því hvaða úrvinnslugeta er fyrir hendi í starfstöð og hvað fyrirtækin gera til að sinna þörfum einstakra kaupenda, svo og til hvaða þjónustuflokka einstakir samningar taka, sjá (92) Raunar virðist kostnaður við úrvinnslu einmitt vera breytilegur eftir landshlutum og eftir því hvaða fyrirtæki starfrækir þjónustuna, af ástæðum sem tengjast meðal annars stærðarhagkvæmni, tæknibúnaðinum sem notaður er og reglum á sviði samfélags- og umhverfismála, svo og því hvort tök eru á að koma úrganginum til meðhöndlunar í stöðvum á fráliggjandi mörkuðum og um hversu langa leið er að fara, sjá (92) Loks fellst ESA einnig á að kostnaður getur verið breytilegur frá einum tíma til annars, einkum vegna þess að verð fyrir meðhöndlun úrgangs á fráliggjandi mörkuðum er sveiflukennt, sjá (96)

⁽¹⁸⁸⁾ Sjá dóm Evrópudómstólsins frá 17. nóvember 2022, C-331/20 P og C-343/20 P, *Framkvæmdastjórn gegn ítalska ríkinu*, EU:C:2022:886, 128. og 132. mgr.

- (199) Að teknu tilliti til þessara einkenna markaðarins samþykkir ESA þann skilning stjórnvalda í Noregi að engin *fyrirtæki utan samstæðunnar* hafi sinnt úrvinnslu úrgangs í landshlutanum sem um ræðir með þeim hætti að þau hafi verið sambærileg Remiks Produksjon, búið yfir svipaðri aðstöðu og það fyrirtæki og boðið fram samsvarandi þjónustu, sjá (92) Þar við bætist að engir *kaupendur utan samstæðunnar* stunduðu sambærileg viðskipti við Remiks Produksjon og Remiks Husholdning, og því var engum slíkum kaupendum til að dreifa sem nota mætti sem viðmið.
- (200) Í ákvörðuninni um að hefja formlega rannsókn lýsti ESA efasemdum um samanburðinn við Remiks Næring með vísan til þess að um var að ræða innri viðskipti. Að teknu tilliti til markaðsaðstæðnanna sem lýst er hér á undan fellst ESA þó á að torvelt er að afla nýtanlegs samanburðar utan samstæðu við viðskiptin sem um ræðir. Eins og lýst hefur verið ræðst verð á þessum mörkuðum af margbreytilegum þáttum og því er engin einföld leið fær til að afla verðtalna og bera þær saman. Samtvinnaðir skapa allir þessir þættir flókinn vef þar sem verðlagning ræðst í hverju tilviki af því hvernig samið er og í hvaða landshluta þjónustan er starfrækt.
- (201) Þau einkenni markaðarins sem lýst er hér á undan leiða síðan til þeirrar niðurstöðu ESA að gild rök hafi verið fyrir því að velja samanburðaraðferðina sem notuð var. Eins og fram kemur í (96) fylgdi samningi Remiks Husholdning og Remiks Produksjon viðauki með upplýsingum um „einingarverð“ fyrir hvern úrgangspátt. Upphaflegt einingarverð byggðist á samanburði við gjaldskrá sem Remiks Næring og Remiks Produksjon höfðu samið um vegna kaupa fyrrnefnda fyrirtækisins á þjónustu hins síðarnefnda. Þar eð ekki varð aflað samanburðar við fyrirtæki utan samstæðunnar var erfiðleikum bundið að byggja verð í viðskiptunum á hlutlægum viðmiðum, og því þótti eðlilegt að miða samning Remiks Husholdning og Remiks Produksjon við gjaldskrána sem Remiks Næring og Remiks Produksjon höfðu samið um fyrir sambærilega þjónustu á svæðinu sem um ræðir. Helstu rökin fyrir því voru að þjónustan væri sama eðlis, kostnaður áþekkur og móttekið magn svipað, auk þess sem Remiks Næring ræki starfsemi á almennum markaði í samkeppni við fyrirtæki utan samstæðunnar.
- (202) Með samanburði við fyrirtæki utan samstæðu hefði mátt leysa úr þeim efasemdum sem lýst var í ákvörðuninni um að hefja formlega rannsókn, en ESA tekur röksemdir stjórnvalda í Noregi engu að síður gildar, sjá (93) Með hliðsjón af því að um 85% allrar sölu Remiks Næring tengdust viðskiptum við kaupendur ótengda sveitarfélaginu, sjá (39), er eðlilegt að álykta að of hátt verð í viðskiptum innan samstæðu hefði bitnað á samkeppnishæfni Remiks Næring á almennum markaði þjónustu á sviði söfnunar úrgangs. Remiks Næring bjó því við raunverulegan markaðshvata til að tryggja að innri verðlagning vegna þjónustu á sviði úrvinnslu úrgangs tæki mið af verði á almennum markaði.
- (203) ESA lítur því svo á að með hliðsjón af þessum markaðsaðstæðum verði að telja að gjaldskrá vegna innri viðskipta sem um samdist milli Remiks Næring og Remiks Produksjon hafi verið eðlileg viðmiðun þegar ákveðið var hvaða verð Remiks Husholdning ætti að greiða. ESA telur þess vegna að samanburður við Remiks Næring sé gild röksemd fyrir því að verðið sem Remiks Husholdning greiddi Remiks Produksjon hafi ekki fært því fyrirtæki sérstakt hagræði.
- (204) Hér er einnig rétt að benda á að kærandi virðist hafa misskilið hvernig staðið var að þeim samanburði, sjá (106), því að samanburðurinn laut að gjaldskrá vegna þjónustu sem Remiks Næring keypti af Remiks Produksjon, ekki verði sem greitt var Remiks Næring.
- (205) Að því er varðar gjaldskrárbreytingar sem síðar urðu hafði samningurinn að geyma ákvæði um hvernig standa skyldi að slíkum verðbreytingum eftirfylgjandi ár, og var þar tilgreint að verð skyldi taka árlegri breytingu með vísan til þróunar á markaði og að slíkar leiðréttingar skyldu vera samningsatriði, sjá nánar í (97) Í samningnum kom fram að næðist ekki samkomulag skyldi gjaldskráin taka breytingu í samræmi við vísitölu neysluverðs eða samkvæmt skjalfestum upplýsingum um hækkun kostnaðarliða sem vísitalan tæki ekki til, enda fengi Remiks Produksjon engu um þær hækkanir ráðið.

- (206) Hér er að athuga að stjórnvöld í Noregi hafa tekið fram að gjaldskrárbreytingar hafi átt sér stað að loknum samningaviðræðum milli Remiks Husholdning og Remiks Produksjon, og að fylgt hafi verið reglunni um að haga málum eins og um viðskipti óskyldra aðila væri að ræða, eins og skylt er samkvæmt norskum lögum um hlutafélög, sjá (91) Sú regla hvílir á þeirri forsendu að á frjálsum, opnum markaði muni ótengdir aðilar semja um verð og skilmála á grundvelli eigin hagsmuna. Stjórnvöld í Noregi hafa lagt áherslu á að enginn óháður endurskoðandi hafi gert athugasemdir vegna þessara innri viðskipta.
- (207) Kærandi hefur þó í því tilliti gert athugasemdir við hækkun heildargreiðslna frá Remiks Husholdning milli áráanna 2012 og 2015, og talið að auknar greiðslur væru til marks um ósamræmi milli verðlagningar í viðskiptum innan samstæðunnar og ríkjandi markaðsverðs fyrir sambærilega þjónustu, sjá 3.2.4.2.
- (208) ESA fellst á að sú hækkun sem varð á heildargreiðslum hefði getað átt sér rætur í verðbreytingum umfram þær sem orðið hafa á almennum markaði. Hækkunin virðist þó ekki þess eðlis að ástæðan geti verið sú í þessu tilviki.
- (209) Í fyrsta lagi er mikilvægt að hafa í huga að hækkun á greiðslum milli áráanna 2012 og 2015 skýrist að minnsta kosti að hluta til af því að magn úrgangs jókst um 15% á sama tímabili, sjá (86) Í því tilliti skal einnig bent á að verðið sem kaupandi greiðir endanlega ræðst af þyngd og samsetningu úrgangsins sem afhentur er í úrvinnslustöð. Þar er um breytilegar stærðir að ræða sem haft geta áhrif á heildarfjárhæðina sem kaupandi þjónustunnar greiðir fyrir úrvinnslu úrgangsins.
- (210) Í öðru lagi hafa stjórnvöld í Noregi lagt fram upplýsingar sem sýna að helstu ástæður gjaldskrárbreytinga á greindu tímabili hafi verið aukinn kostnaður við meðhöndlun úrgangs á fráliggjandi markaði og kostnaðarhækkanir vegna aukinnar og bættrar þjónustu, sem var meðal annars fölgín í lengingu afgreiðslutíma og opnun nýrrar endurvinnslustöðvar, sjá (102) ESA telur þessar skýringar trúverðugar, því að aukinn kostnaður á fráliggjandi mörkuðum og bætt þjónusta geta verið fullgildar ástæður fyrir verðhækkunum. Hér skiptir máli að ársreikningar Remiks Produksjon styðja þessar fullyrðingar og staðfesta að rekstrarútgjöld jukust umtalsvert á tímabilinu, eða um 34%.
- (211) Með vísan til þess sem hér hefur verið rakið verður að telja að rannsókn ESA hafi ekki leitt í ljós að samanburður við fyrirtæki utan samstæðu hefði nýst betur til að áætla markaðsverð en sú aðferð stjórnvalda í Noregi að nota viðskipti innan samstæðu sem viðmið. Kærandi hefur ekki heldur lagt fram neinar upplýsingar sem breyta því mati. Eins og nefnt hefur verið tekur ESA undir röksemdirnar að baki nálgun stjórnvalda í Noregi og telur þær mæla gegn því að sérstakt hagræði hafi skapast. ESA telur sömuleiðis að hvorki gjaldskrárbreytingar né hækkandi greiðslur séu fullnægjandi undirstaða þeirrar ályktunar að um slíkt hagræði hafi verið að ræða. Þvert á móti virðast breytingarnar hafa átt sér fullgildar ástæður, eins og rakið hefur verið, og ársreikningarnir staðfesta það einnig.
- (212) Til að halda öllu til haga skal einnig nefnt að meðan á formlegri rannsókn stóð lagði ESA kapp á að finna mælikvarða á hvað telja bæri eðlilega arðsemi hjá fyrirtækjum sem annast úrvinnslu úrgangs, nánar tiltekið með því að rannsaka meðalhagnaðarhlutfall í greininni árin 2010 til 2020.
- (213) Erfitt hefur þó reynst að finna hóp fyrirtækja sem nota mætti til samanburðar vegna þess hversu mikill munur er á umfangi starfseminnar hjá fyrirtækjum í þessari grein, sjá (99) Margar úrvinnslustöðvar eru reknar sem deildir í fyrirtækjum sem annast alla þætti ráðstöfunar úrgangs og hafa með höndum starfsemi í mörgum liðum virðiskeðjunnar. Þannig eru fá dæmi um fyrirtæki sem annast úrvinnslu úrgangs eingöngu eða hafa komið á fót í því skyni rekstrareiningum sem eru sjálfstæðir lögaðilar með sérstökum ársreikningum. Þá hafa stjórnvöld í Noregi og kærandi ólíkar skoðanir á því hvaða fyrirtæki væri eðlilegast að horfa til um samanburð, sjá (99) og (108) Hvað sem öðru líður sýna tölur úr ársskýrslum þeirra rekstrareininga sem bent hefur verið á að meðalhagnaðarhlutfall þeirra er afar breytilegt, eða á bilinu 1% til 37%.

- (214) Með hliðsjón af því sem hér hefur verið rakið telur ESA sér ekki fært að meta hvað teljast skuli eðlileg arðsemi hjá fyrirtækjum sem annast úrvinnslu úrgangs og hvort hagnaðarhlutfall Remiks Produksjon hafi verið innan þeirra marka. Þó að með þessu sé viðurkennt að erfitt sé að áætla eðlilega arðsemi í greininni telur ESA, þvert á þá fullyrðingu kæranda sem fjallað er um í (108), að óheppilegt sé að nota fyrirtæki sem skilað hefur rekstrartapi sjö af næstliðnum 12 árum sem viðmið um eðlilega arðsemi. Þess utan sinnir fyrirtækið sem kærandi bendir á í þessu tilliti bæði söfnun og úrvinnslu úrgangs.
- (215) Þó að ESA hafi ekki tök á að mynda sér skoðun á því hvað skuli teljast eðlileg arðsemi hjá fyrirtækjum sem annast úrvinnslu úrgangs lögðu stjórnvöld í Noregi áherslu á að of hátt verði í viðskiptum innan samstæðu hefði getað leitt til afburðagóðrar afkomu hjá Remiks Produksjon, sjá (98) Með vísan til þess að hagnaðarhlutfall fyrirtækisins hefði verið 6% að meðaltali árin 2010 til 2020 töldu þau að ekkert slíkt hefði gerst, því að sú tala væri ekki til marks um afburðagóða afkomu. ESA fellst á þetta, en tekur einnig til greina það sjónarmið kæranda að á móti verði yfir markaðsverði í sumum samningum geti komið lágt verð í öðrum samningum, sjá (107)
- (216) Með vísan til þess sem hér hefur verið rakið fellst ESA á þann skilning að þótt hagnaðarhlutfall reynist ekki hátt nægi það ekki til að útiloka að fyrirtæki hafi notið sérstaks hagræðis. ESA telur þó eftir sem áður að sé sú niðurstaða fengin með *beinum* hætti að hagnaðarhlutfall sé verulega hátt geti það bent til þess að of hátt verð hafi verið tekið, og þannig gefið ástæðu til að rannsaka verðlagninguna nánar. Í því tilliti er höfð hliðsjón af því álit stjórnvalda í Noregi að 6% hagnaðarhlutfall sé ekki óeðlilega hátt og ESA tekur undir þá skoðun með vísan til þess að hlutfallið hefur reynst vera á bilinu 1% til 37% í greininni og að starfsemin er fjármunafrek, sjá (212) ESA er því þeirrar skoðunar að hagnaður Remiks Produksjon geti ekki talist óeðlilega mikill og ekki þykja standa efni til að rannsaka það atriði nánar.

4.2.4.3 Niðurstaða

Á grundvelli framangreindra ályktana og þeirra upplýsinga sem unnt hefur verið að afla í málinu lítur ESA svo á að ekki séu fyrir hendi nægilegar vísbendingar um að fyrirtæki hafi verið fært sérstakt hagræði. Sönnunarbyrðin hvílir á ESA að þessu leyti og niðurstaða stofnunarinnar er því sú að ekki sé unnt að sýna fram á sérstakt hagræði.

4.2.5 ***Ráðstöfun 3: Stofnfjármögnun Remiks-samstæðunnar***

4.2.5.1 Aðdragandi og nánari upplýsingar

- (217) Eins og rakið er í undirkafla 3.1.1 för fram árin 2009 og 2010 umfangsmikil endurskipulagning á starfsemi sveitarfélagsins Tromsø á sviði ráðstöfunar úrgangs, á þann hátt að sveitarfélagsfyrirtækin Tromsø Miljøpark KF og Remiks Tromsø KF voru leyst upp og í staðinn sett á fót hlutafélagið Remiks Miljøpark ásamt dótturfélögum.
- (218) Í tengslum við þá endurskipulagningu færði sveitarfélagið árið 2010 allar eignir, skuldir og eiginfé sveitarfélagsfyrirtækjanna tveggja undir fyrirtækið Remiks Miljøpark, sjá (110) og (136), og varð hreint eiginfé fyrirtækisins þannig 23,7 milljónir norskra króna. Við þetta bættist tvenns konar framlag sveitarfélagsins í fríðu, þ.e. árið 2010 lóð sem verðmetin var á 38,8 milljónir norskra króna og árið 2012 lóð sem verðmetin var á 39,6 milljónir norskra króna. Innborgað eiginfé í tengslum við stofnun Remiks-samstæðunnar nam því alls 102,5 milljónum norskra króna, að meðtöldu upphaflegu lögboðnu lágmarkshlutfé við stofnun fyrirtækis.
- (219) Eins og rakið er í (118) og (127) var verðmæti lóðanna sem færðar voru undir Remiks Miljøpark bókfært á efnahagsreikningi fyrirtækisins í samræmi við niðurstöðu verðmatsskýrsla eignamatsfyrirtækis. Eins og lýst er í (146) óskaði sveitarfélagið Tromsø jafnframt eftir álit EY á því hvaða fjármagnskostnað ætti að leggja til grundvallar ákvörðun um fjárfestinguna, og var niðurstaða fyrirtækisins að eðlilegt gæti verið að miða við 9% vegið meðaltal fjármagnskostnaðar. EY hafði þó ekki upplýsingar sem staðfest gætu hvort slíkrar ávöxtunar væri að vænta í raun.

- (220) Ráðstöfunin sem um ræðir felur í sér að opinber aðili ráðstafar fjármunum til fyrirtækis sem stundar almenna atvinnustarfsemi. Þar eð slíkar fjárfestingar eru almennt stundaðar á vegum einkafjárfesta á markaði telur ESA að markaðsaðilareglan eigi við. Í ákvörðuninni um að hefja formlega rannsókn komu fram efasemdir ESA um að sveitarfélagið Tromsø hefði farið eftir markaðsaðilareglunni þegar Remiks-samsteypa var sett á fót.

4.2.5.2 Mat

- (221) Með vísan til lagaákvæðanna sem rakin eru í undirkafla 4.2.1 er spurningin sem leita þarf svara við því sú hvort einkarekið fyrirtæki svipaðrar stærðar sem starfar við venjulegar aðstæður í markaðshagkerfi og byggir ákvarðanir sínar á skynsamlegum forsendum hefði við svipaðar kringumstæður ráðist í fjárfestinguna sem um ræðir. Í því tilliti telur ESA rétt að taka fram eftirtalið með vísan til matsins sem fram fór á vegum stjórnvalda í Noregi á því hvort markaðsaðilareglan hefði verið virt.

Upphafsjöfnuður

- (222) Eins og nefnt er í (137) gerði kærandi athugasemdir við stofnfjármögnun Remiks Miljøpark og dró í efa að staðið hefði verið að henni í samræmi við markaðsfjárfestaregluna. Einkum þótti athugavert að engin gögn lægu fyrir um að upphafsjöfnuðurinn hefði verið ákveðinn í samræmi við þá reglu, en það gæti haft í för með sér að arðsemiskrafa endurspegladi ekki með fullnægjandi hætti verðmæti undirliggjandi eigna.
- (223) Eins og rakið er í undirkafla 3.3.1 hafa stjórnvöld í Noregi í því tilliti lagt fram gögn sem lúta að verðmæti eignanna og sýna að sveitarfélagið Tromsø vann að því jafnt og þétt að tryggja að eignirnar væru bókfærðar á markaðsvirði. Sjálfstætt eignamatsfyrirtæki var fengið til að semja verðmatsskýrslur í samræmi við viðmiðin sem mælt er fyrir um í leiðbeinandi reglum ESA um sölu lóða sem þá voru í gildi. ESA telur ekkert benda til að verðmat eignanna hafi verið rangt. Þvert á móti staðfesta síðari samningar um sölu sömu fasteignar að verðmat lóðanna var rétt⁽¹⁸⁹⁾. Aðrar eignir fyrirtækisins voru skráðar á bókvirði í samræmi við norskar reikningsskilareglur. Þessi atriði valda því að ESA hefur ekki talið neina ástæðu til að efast um verðmatið, og því hefur ekki verið talið nauðsynlegt að afla frekara sérfræðialíts. ESA lítur því svo á að upphafsjöfnuður Remiks Miljøpark einn og sér gefi ekki ástæðu til að ætla að óheimil ríkisaðstoð hafi verið veitt.

Arðsemiskrafa

- (224) Að því er arðsemiskröfuna varðar, sjá (144), ákvað sveitarfélagið Tromsø að miða við 9% arðsemi af fjármuninum sem lagðir voru til fyrirtækisins árið 2012. Arðsemin var þó ekki áætluð fyrir en árið 2012, auk þess sem notast var við ýmsar forsendur sem nauðsynlegt hefði verið að kanna nánar, eins og rakið er í (132) og (145) Af gögnum sem lögð voru fram í málinu verður ekki ráðið að slík úttekt hafi farið fram á þeim tíma.
- (225) Þvert á það sem kærandi staðhæfir, sjá (138), var arðsemiskrafa sveitarfélagsins Tromsø þó ekki byggð á því að skiptingin milli almennrar atvinnustarfsemi samstæðunnar og annarrar starfsemi á hennar vegum væri 40/60. Eins og fram kemur í (145) miðaðist útreikningur á vegnu meðaltali fjármagnskostnaðar við fjármagnsskipan samkvæmt samstæðureikningi.
- (226) ESA bendir enn fremur á að kærandi virðist gera þau mistök að leggja að jöfnu lágmarksarðsemina sem notuð er til að meta fyrir fram hvort fjárfesting muni geta staðið undir sér („*hurdle rate*“) og arðsemina sem fyrirtækið leitast við að ná af reglulegri starfsemi sinni á markaði („*return target*“). Þetta eru tvö ólík hugtök. Að því er lágmarksarðsemina varðar skal rifjað upp að ákvörðun um fjárfestingu er tekin á grundvelli upplýsinga sem fyrir liggja þegar ákvörðunin er tekin. Það er hins vegar háð markaðsaðstæðum eins og þær þróast eftir að fjárfestingin hefur átt sér stað hvort arðsemin sem stefnt er að gengur eftir. Engin trygging er fyrir því að fjárfesting skili þeirri arðsemi sem upphafleg arðsemiskrafa segir fyrir um. Röksemdir kæranda í þessu tilliti tengjast þess vegna ekki því sem hér er um rætt⁽¹⁹⁰⁾.

⁽¹⁸⁹⁾ Verðmæti fyrri lóðarinnar var talið 1.200 norskar krónur á hvern m² árið 2010, og verðmæti síðari lóðarinnar var talið 1.300 norskar krónur á hvern m² árið 2011. Verðmat nærliggjandi lóðar, sem seld var árið 2014, var á bilinu 1.076–1.600 norskar krónur á hvern m², en endanlega umsamið verð var 1.348 norskar krónur á hvern m². Þá var lítill hluti síðari lóðarinnar sem um ræðir seldur fyrir um 1.351 norska krónu á hvern m² árið 2014.

⁽¹⁹⁰⁾ Sjá til dæmis ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar SA.33846, JOCE L/404/2020, Helsingin Bussiliikenne Oy, 68. og 69. mgr.

- (227) Þrátt fyrir það sem hér hefur komið fram hefur athugun ESA á framlögðum gögnum leitt í ljós að vegið meðaltal fjármagnskostnaðar var ofmetið; það var byggt á háum betastuðli eigna, eða 2,4, með girun sem byggðist á ofáætluðu hlutfalli skulda og eiginfjár. Sömuleiðis er óvíst að efni hafi verið til að nota hátt torsöluálag í þessu samhengi þegar litið er til þess að fjárfestingar sveitarfélagsins Tromsø voru gerðar til langs tíma⁽¹⁹¹⁾. Í því tilliti skal tekið fram að þegar opinber fjárfestir hefur ráðandi stöðu sem eigandi geta athafnir hans talist hliðstæðar háttsemi einkafjárfestis sem fylgir langtímastefnu um uppbyggingu eignasafns. Þær þurfa ekki að endurspegla athafnir einkafjárfesta sem festa fé til skemmri tíma. Þegar rétt hlutfall skulda og eiginfjár er notað og torsöluálagi sleppt verður vegið meðaltal fjármagnskostnaðar um 7%. Með hliðsjón af því er ekkert við 9% vegið meðaltal fjármagnskostnaðar að athuga sem slíkt.

Horfur á að ná arðsemiskröfunni

- (228) Meðan á formlegri rannsókn stóð staðhæfðu stjórnvöld í Noregi að ráðist hefði verið í fjárfestinguna til að fullnægja skyldu sem hvíldi á hinu opinbera, sjá (148) Þó að slík sjónarmið hafi enga þýðingu í tengslum við markaðsfjárfestaprófið, sjá undirkafla 4.2.1, fellst ESA á að fjárfestingin sem hér er til umfjöllunar varði að hluta rekstur sem er ekki almenn atvinnustarfsemi, en það er sjálfstætt athugunarefni.
- (229) Í ljósi þessa skal bent á að þegar aðstaða til ráðstöfunar úrgangs er notuð bæði fyrir almenna atvinnustarfsemi og aðra starfsemi fellur fjármögnun hins opinbera ekki undir ríkis-aðstoðarreglurnar nema að því leyti sem hún er notuð til að greiða kostnað vegna almennu atvinnustarfseminnar⁽¹⁹²⁾. Þetta atriði getur því skipt mál þegar kemur að mati á fjárfestingunni. Af þeim ástæðum sem lýst er í (235) hér á eftir hefur ESA þó ekki tekið endanlega afstöðu til þess hvort eiginfé hafi verið ráðstafað á réttan hátt milli almennrar atvinnustarfsemi annars vegar og annarrar starfsemi hins vegar, svo og hversu miklu það skiptir um hvort arðsemiskrafan næst.
- (230) Að því er það atriði varðar hvort eðlilegt var að gera ráð fyrir því, þegar ákvörðun um fjárfestinguna var tekin, að hún myndi skila arðsemi umfram fjármagnskostnað lítur ESA svo á að matið sem fram fór á vegum sveitarfélagsins Tromsø á þeim tíma, sjá (123)–(125) og (131)–(134), svo og röksemdir sem stjórnvöld í Noregi báru fram meðan á formlegri rannsókn stóð, sjá (150), sýni ekki að sveitarfélagið hafi haft nægilega traustar upplýsingar til að áætla væntanlega arðsemi fjárfestingarinnar á þann hátt sem markaðsfjárfestareglan gerir ráð fyrir.
- (231) Í skjölunum sem tekin voru saman til undirbúnings ákvörðun um fjárfestinguna kemur fram að nýtt rekstrarform og skipulag þótti henta betur því markmiði að auka skilvirkni í rekstrinum og stuðla að markvissri stjórnun. Með því að færa starfsemina á einn stað og samhæfa starfsemi á sviði heimilisúrgangs og fyrirtækjaúrgangs var gert ráð fyrir að ná mætti fram samlegðaráhrifum og lækka þannig kostnað við úrvinnslu hvers tons af úrgangi. Þá var Remiks-samstæðunni einnig lýst sem vaxandi fyrirtæki sem hefði í hyggju að færa út kvíarnar og kanna ný tækifæri á sviði fasteignaupbyggingar. Undir þær áætlanir félli að byggja upp meiri starfsemi á sviði meðhöndlunar úrgangs á svæðinu og efna til samstarfs við önnur fyrirtæki um að koma upp aðstöðu í þeim tilgangi. Tilgreint var í skjölunum að þessi verkefni væru til þess fallin að auka skilvirkni í rekstrinum, afla viðbótarlekna með úrvinnslu endurvinnanlegs úrgangs og bæta þannig afkomuna til lengri tíma litið. Aftur á móti kom ekkert fram um rekstrarhorfurnar.
- (232) Eins og nefnt er í (167) myndi hvert það fyrirtæki sem starfar í markaðshagkerfi sýna þá varkárni við eðlilegar aðstæður að meta sjálft fyrir fram hvort áætlanir þess um tiltekið verkefni eru raunhæfar og hvaða horfur eru á arðsemi, til dæmis með gerð viðskiptaáætlunar. Í málinu sem hér er til umfjöllunar er óumdeilt að ekkert ítarlegt arðsemismat var gert á vegum sveitarfélagsins Tromsø áður en viðskiptin fóru fram. Þó að stjórnvöld í Noregi telji að fjárfestingarnar hafi engu að síður verið byggðar á fullnægjandi viðskiptalegum grundvelli er

⁽¹⁹¹⁾ Sjá til dæmis ákvörðun ESA 339/98/COL um fjármögnun á Arcus-samstæðunni, Stjtið. EB L 157, 24.6.1999, bls. 49, og EES-viðbætur nr. 28, 24.6.1999, bls. 1.

⁽¹⁹²⁾ Leiðbeinandi reglur um hugtakið ríkisaðstoð, 205. mgr.

sú staðreynd að ekkert arðsemismat var gert til marks um að sveitarfélagið hafi ekki hagað málum eins og telja má að einkafjárfestir hefði gert við svipaðar aðstæður. Í því tilliti skal tekið fram að engar frekari upplýsingar verða sóttar til stjórnvalda í Noregi því til stuðnings að þau hafi verið öll af vilja gerð að fylgja markaðsfjárfestareglunni, sjá (148). Kjarni málsins er að niðurstaðan verður sú sama hver sem ætlun sveitarfélagsins Tromsø var.

- (233) Stjórnvöld í Noregi hafa einnig lagt fram upplýsingar um arðsemina sem náðist á árunum eftir að fjárfestingin var gerð, sjá (151), og telja þær staðfesta að sveitarfélagið Tromsø hafi lagt réttar forsendur til grundvallar þegar ráðist var í fjárfestinguna. Í því tilliti skal tekið fram að eins og rakið er í undirkafla 4.2.1 skal aðeins taka til greina í matinu þau atriði sem fyrir lágu og þá þróun mála sem fyrirsjáanleg var á þeim tíma sem ákvörðunin var tekin. Það merkir að þessi röksemd hefur enga þýðingu hér.
- (234) Þó að sú staðreynd að ekkert mat á líklegri arðsemi var gert fyrir fram geti bent til þess að sveitarfélagið Tromsø hafi ekki hagað málum eins og einkafjárfestir hefði gert ⁽¹⁹³⁾ er hún ein og sér ekki fullnægjandi grundvöllur þeirrar niðurstöðu að sérstakt hagræði hafi verið veitt. ESA hefur við meðferð málsins rannsakað framlagðar upplýsingar vandlega og itrekað kallað eftir frekari upplýsingum með það að markmiði að öðlast innsýn í gögn sem gætu varpað á það ljósi hverjar arðsemishorfurnar voru áður en ráðist var í fjárfestinguna. Því miður hafa ekki aflast nægar upplýsingar til að mat verði lagt á þetta.
- (235) Ófullnægjandi upplýsingar hindra því miður að ESA geti metið hvort einkafjárfestir sem starfar við venjulegar markaðsaðstæður hefði ráðist í fjárfestinguna sem um ræðir. Eins og nefnt er í undirkafla 4.2.2 hér á undan ber ESA sönnunarbyrðina fyrir því að sérstakt hagræði hafi skapast. Þar eð ESA getur ekki sýnt fram á það með beinum hætti að um slíkt hagræði hafi verið að ræða getur stofnunin ekki staðfest að þetta viðmið sé uppfyllt. Niðurstaða ESA getur því aðeins orðið sú að ekki verði úrskurðað að sérstakt hagræði hafi verið veitt.

5 Niðurstaða

- (236) Á grundvelli matsins sem hér fer á undan er það niðurstaða ESA að ekki verði úrskurðað að stjórnvöld í Noregi hafi veitt ríkisaðstoð sem fer í bága við ákvæði 3. mgr. 1. gr. í I. hluta bókunar 3 með samningnum um eftirlitsstofnun og dómstól.

Gjört í Brussel 27. september 2023.

Fyrir hönd Eftirlitsstofnunar EFTA

Arne Røksund

forseti

stjórnarmaður sem fer með málaflökkinn

Árni Páll Árnason

stjórnarmaður

Stefan Barriga

Stjórnarmaður

Melpo Joséphides

*meðáritar sem deildarstjóri
lagaskrifstofu*

⁽¹⁹³⁾ Sjá til dæmis dóm Evrópudómstólsins í máli C-160/19 P, *Flugvællir í Milánó*, EU:C:2020:1012, 113. mgr.

ESB-STOFNANIR

FRAMKVÆMDASTJÓRNIN

Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja

2024/EES/20/02

(mál M.11394 – PFEIFER & LANGEN IHKG GROUP/RÜGENWALDER)

Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð

1. Framkvæmdastjórninni barst 29. febrúar 2024 tilkynning um fyrirhugaðan samruna í samræmi við 4. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾.

Tilkynningin varðar eftirfarandi fyrirtæki:

- Pfeifer & Langen Industrie- und Handels-KG („Pfeifer & Langen“, Þýskalandi),
- Rügenwalder Mühle Carl Müller GmbH & Co. KG og RM Vermögensverwaltungs GmbH & Co. KG („Rügenwalder“, Þýskalandi).

Pfeifer & Langen öðlast full yfirráð, í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. samrunareglugerðarinnar, yfir Rügenwalder í heild sinni.

Samruninn á sér stað með kaupum á hlutabréfum.

2. Starfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:

- Pfeifer & Langen starfa mest við framleiðslu og dreifingu á sykri til iðnaðarframleiðslu og fyrir smásölu, ósætri snarlæðu, kjöt- og fiskliki sem og drykkjarvörum, innan og utan Evrópska efnahagssvæðisins
- Rügenwalder starfar mest við framleiðslu og dreifingu á unnu kjöti og kjötlíki, innan og utan Evrópska efnahagssvæðisins.

3. Frumathugun framkvæmdastjórnarinnar hefur leitt í ljós að hin fyrirhuguðu viðskipti sem hafa verið tilkynnt geti fallið undir gildissvið samrunareglugerðarinnar. Fyrirvari er þó um endanlega ákvörðun hvað þetta atriði varðar.

Hafa ber í huga að mál þetta kann að verða tekið fyrir samkvæmt málsmeðferðinni sem kveðið er á um í tilkynningu framkvæmdastjórnarinnar um einfaldaða málsmeðferð við meðhöndlun tiltekinna mála sem varða samruna, samkvæmt reglugerð ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽²⁾ um eftirlit með samfylkingum fyrirtækja.

4. Þriðju aðilar sem eiga hagsmuna að gæta eru hvattir til að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir sem þeir kunna að hafa fram að færa um hina fyrirhuguðu starfsemi.

Athugasemdir verða að berast framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá því að tilkynning þessi birtist í C-deild Stjórnartíðinda ESB, 8.3.2024. Eftirfarandi tilvísun skal ávallt tekin sérstaklega fram:

M.11394 – PFEIFER & LANGEN IHKG GROUP/RÜGENWALDER

Unnt er að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir með tölvupósti eða í pósti. Vinsamlegast notið eftirfarandi samskiptaleiðir:

Netfang: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Póstáritun:
European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ Stjóð. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 og EES-viðbætur nr. 9, 22.2.2007, bls. 62 („samrunareglugerðin“).

⁽²⁾ Stjóð. ESB C 160, 5.5.2023, bls. 1.

Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja

2024/EES/20/03

(mál M.11397 – OJI/WALKI)

Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð

1. Framkvæmdastjórninni barst 27. febrúar 2024 tilkynning um fyrirhugaðan samruna í samræmi við 4. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾.

Tilkynningin varðar eftirfarandi fyrirtæki:

- Oji Holdings Corporation („Oji“, Japan),
- Walki Holding Oy („Walki“, Finnlandi), endanlega undir yfirráðum One Equity Partners (Bandaríkjunum).

Oji öðlast full yfirráð, í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. samrunareglugerðarinnar, yfir Walki í heild sinni.

Samruninn á sér stað með kaupum á hlutabréfum.

2. Starfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:

- Oji framleiðir vörur úr pappír og pappírsmauki,
- Walki framleiðir sérhæfð lagskipt byggingarefni og hráefni í hlífðarumbúðir.

3. Frumathugun framkvæmdastjórnarinnar hefur leitt í ljós að hin fyrirhuguðu viðskipti sem hafa verið tilkynnt geti fallið undir gildissvið samrunareglugerðarinnar. Fyrirvari er þó um endanlega ákvörðun hvað þetta atriði varðar.

Hafa ber í huga að mál þetta kann að verða tekið fyrir samkvæmt málsmeðferðinni sem kveðið er á um í tilkynningu framkvæmdastjórnarinnar um einfaldaða málsmeðferð við meðhöndlun tiltekinna mála sem varða samruna, samkvæmt reglugerð ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽²⁾ um eftirlit með samfylkingum fyrirtækja.

4. Þriðju aðilar sem eiga hagsmuna að gæta eru hvattir til að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir sem þeir kunna að hafa fram að færa um hina fyrirhuguðu starfsemi.

Athugasemdir verða að berast framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá því að tilkynning þessi birtist í C-deild Stjórnartíðinda ESB, 6.3.2024. Eftirfarandi tilvísun skal ávallt tekin sérstaklega fram:

M.11397 – OJI/WALKI

Unnt er að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir með tölvupósti eða í pósti. Vinsamlegast notið eftirfarandi samskiptaleiðir:

Netfang: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Póstáritun:

European Commission

Directorate-General for Competition

Merger Registry

1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ Stjtið. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 og EES-viðbætur nr. 9, 22.2.2007, bls. 62 („samrunareglugerðin“).

⁽²⁾ Stjtið. ESB C 160, 5.5.2023, bls. 1.

Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja
(mál M.11419 – OPEN PASS/FORTENOVA GROUP)

2024/EES/20/04

Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð

1. Framkvæmdastjórninni barst 26. febrúar 2024 tilkynning um fyrirhugaðan samruna í samræmi við 4. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾.

Tilkynningin varðar eftirfarandi fyrirtæki:

- Open Pass Limited („Open Pass“, Möltu), undir yfirráðum einstaklings, Pavao Vujnovac, (ásamt öðrum fyrirtækjum undir (ó)beinum yfirráðum, „PV Group“)
- Fortenova Group MidCo B.V. („Fortenova Group“, Hollandi)

Open Pass nær fullum yfirráðum, í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. samrunareglugerðarinnar, yfir Fortenova Group í heild sinni.

Samruninn á sér stað með kaupum á hlutabréfum.

2. Starfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:

- PV Group starfar við heildsölu á ferskum ávöxtum og grænmeti, afurða úr ávöxtum og grænmeti sem eru ekki viðkvæmar fyrir skemmdum, heildsölu afurða og annarra vara en matvæla, viðskipti, náttúrugasveitu og -innflutning, rafmagnsveitu og -innflutning, flutninga með lestum og fasteignaviðskipti í Króatíu og Slóveníu og öðrum Balkanlöndum utan ESB,
- Fortenova Group starfar við landbúnað, matvælaframleiðslu og er neysluvörubirgir í Króatíu og Slóveníu og öðrum Balkanlöndum utan ESB.

3. Frumathugun framkvæmdastjórnarinnar hefur leitt í ljós að hin fyrirhuguðu viðskipti sem hafa verið tilkynnt geti fallið undir gildissvið samrunareglugerðarinnar. Fyrirvari er þó um endanlega ákvörðun hvað þetta atriði varðar.

Hafa ber í huga að mál þetta kann að verða tekið fyrir samkvæmt málsmeðferðinni sem kveðið er á um í tilkynningu framkvæmdastjórnarinnar um einfaldaða málsmeðferð við meðhöndlun tiltekinna mála sem varða samruna, samkvæmt reglugerð ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽²⁾ um eftirlit með samfylkingum fyrirtækja.

4. Þriðju aðilar sem eiga hagsmuna að gæta eru hvattir til að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir sem þeir kunna að hafa fram að færa um hina fyrirhuguðu starfsemi.

Athugasemdir verða að berast framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá því að tilkynning þessi birtist í C-deild Stjórnartíðinda ESB, 6.3.2024. Eftirfarandi tilvísun skal ávallt tekin sérstaklega fram:

M.11419 – OPEN PASS/FORTENOVA GROUP

Unnt er að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir með tölvupósti eða í pósti. Vinsamlegast notið eftirfarandi samskiptaleiðir:

Netfang: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Póstáritun:

European Commission

Directorate-General for Competition

Merger Registry

1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ Stjtið. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 og EES-viðbætur nr. 9, 22.2.2007, bls. 62 („samrunareglugerðin“).

⁽²⁾ Stjtið. ESB C 160, 5.5.2023, bls. 1.

Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja
(mál M.11439 – DWS/GALAXY/FLOW TRADERS/JV)

2024/EES/20/05

Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð

1. Framkvæmdastjórninni barst 28. febrúar 2024 tilkynning um fyrirhugaðan samruna í samræmi við 4. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾.

Tilkynningin varðar eftirfarandi fyrirtæki:

- DWS Group GmbH & Co. KGaA („DWS“, Þýskalandi), undir stjórn Deutsche Bank AG (Þýskalandi),
- Galaxy Digital Labs LLC („Galaxy“, Bandaríkjunum) undir stjórn Galaxy Digital Holdings LP (Cayman-eyjum),
- Flow Traders Holding LLC („Flow Traders“, Bandaríkjunum) undir stjórn Flow Traders Ltd. (Bandaríkjunum).

DWS, Galaxy og Flow Traders ná í sameiningu yfirráðum, í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. samrunareglugerðarinnar og 4. mgr. 3. gr. sömu gerðar, yfir sameiginlegu félagi sem er byggt upp frá grunni.

Samruninn á sér stað með hlutabréfakaupum í nýstofnuðu fyrirtæki sem er sameiginlegt félag.

2. Starfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:

- DWS er eignarhaldsfélag á verðbréfasviði sem býður viðskiptavinum sínum meðal stofnana og almennra fjárfesta fjárfestingasafn á viðu sviði, þ.á.m. í virkum og óvirkum sem og sérhæfðum sjóðum.
- Galaxy starfar á sviði rafrænna eigna og bálkakeðja og veitir stofnunum, sprotafyrirtækjum og einstaklingum, sem hafa til þess réttindi, aðgang að hagkerfi rafrænna eigna.
- Flow Traders er alþjóðlegur fjárfæðingur studdur aðili sem veitir seljanleika og býður fjármálaafurðir á viðu sviði og í mörgum eignaflokkum.

3. Starfsemi sameiginlega félagsins verður sem hér segir:

- útgáfa stöðugleikamynta með evrugildi.

4. Frumathugun framkvæmdastjórnarinnar hefur leitt í ljós að hin fyrirhuguðu viðskipti sem hafa verið tilkynnt geti fallið undir gildissvið samrunareglugerðarinnar. Fyrirvari er þó um endanlega ákvörðun hvað þetta atriði varðar.

Hafa ber í huga að mál þetta kann að verða tekið fyrir samkvæmt málsmeðferðinni sem kveðið er á um í tilkynningu framkvæmdastjórnarinnar um einfaldaða málsmeðferð við meðhöndlun tiltekinna mála sem varða samruna, samkvæmt reglugerð ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽²⁾ um eftirlit með samfylkingum fyrirtækja.

5. Þriðju aðilar sem eiga hagsmuna að gæta eru hvattir til að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir sem þeir kunna að hafa fram að færa um hina fyrirhuguðu starfsemi.

Athugasemdir verða að berast framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá því að tilkynning þessi birtist í C-deild Stjórnartíðinda ESB, 8.3.2024. Eftirfarandi tilvísun skal ávallt tekin sérstaklega fram:

M.11439 – DWS/GALAXY/FLOW TRADERS/JV

Unnt er að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir með tölvupósti eða í pósti. Vinsamlegast notið eftirfarandi samskiptaleiðir:

Netfang: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Póstáritun:
European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ Stjótd. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 og EES-viðbætur nr. 9, 22.2.2007, bls. 62 („samrunareglugerðin“).

⁽²⁾ Stjótd. ESB C 160, 5.5.2023, bls. 1.

Tilkynning um fyrirhugaðan samruna fyrirtækja
(mál M.11466 – TA ASSOCIATES/SSCP/MACQUARIE/BYGGFAKTA GROUP)

2024/EES/20/06

Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt einfaldaðri málsmeðferð

1. Framkvæmdastjórninni barst 1. mars 2024 tilkynning um fyrirhugaðan samruna í samræmi við 4. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾.

Tilkynningin varðar eftirfarandi fyrirtæki:

- TA Associates (Bandaríkjunum),
- Stirling Square Capital Partners („SSCP“, Bretlandi),
- Macquarie European Investment Holdings Limited („MEIHL“), tilheyrir Macquarie Group Limited („Macquarie“, Ástralíu),
- Byggfakta Group Nordic Holdco AB („Byggfakta“, Svíþjóð).

TA Associates, SSCP og MEIHL öðlast í sameiningu yfirráð, í skilningi b-liðar 1. mgr. 3. gr. og 4. mgr. 3. gr. samruna-reglugerðarinnar, yfir Byggfakta.

Samruninn á sér stað með opinberu yfirtökuboði sem tilkynnt var 5. janúar 2024.

2. Starfsemi hlutaðeigandi fyrirtækja er sem hér segir:

- TA Associates er alþjóðlegur framtakssjóður með eignasafn fyrirtækja innan valinna sviða atvinnugreina, þ.m.t. viðskiptaþjónusta, neytendamarkaður, fjármálaþjónusta, heilbrigðisþjónusta og tækni.
- SSCP er framtakssjóður með eignasafn fyrirtækja innan margra sviða, þ.m.t. tækni, innviðir, menntun og neytendaþjónusta, aðallega í Evrópu.
- MEIHL er að fullu í eigu Macquarie sem veitir þjónustu á alþjóðavísu við eignastýringu, smásölu og fjárfestinga-bankarekstur, auðstýringu, leigu- og eignafjármögnun, markaðsaðgang, hrávöruviðskipti, fjármögnun vegna endurnýjanlegra orkugjafa, sérhæfða ráðgjöf, fjármögnun og stærri fjárfestingar.
- Byggfakta veitir bygginga-, eigna og heilbrigðisfyrirtækjum þjónustu með samþættri gagnasöfnun og hugbúnaðar-verkvangi til öflunar markaðsgagna og vegna markaðsrýni.

3. Frumathugun framkvæmdastjórnarinnar hefur leitt í ljós að hin fyrirhuguðu viðskipti sem hafa verið tilkynnt geti fallið undir gildissvið samrunareglugerðarinnar. Fyrirvari er þó um endanlega ákvörðun hvað þetta atriði varðar.

Hafa ber í huga að mál þetta kann að verða tekið fyrir samkvæmt málsmeðferðinni sem kveðið er á um í tilkynningu framkvæmdastjórnarinnar um einfaldaða málsmeðferð við meðhöndlun tiltekinna mála sem varða samruna, samkvæmt reglugerð ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽²⁾ um eftirlit með samfylkingum fyrirtækja.

4. Þriðju aðilar sem eiga hagsmuna að gæta eru hvattir til að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir sem þeir kunna að hafa fram að færa um hina fyrirhuguðu starfsemi.

Athugasemdir verða að berast framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá því að tilkynning þessi birtist í C-deild Stjórnartíðinda ESB, 8.3.2024. Eftirfarandi tilvísun skal ávallt tekin sérstaklega fram:

M.11466 – TA ASSOCIATES/SSCP/MACQUARIE/BYGGFAKTA GROUP

Unnt er að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir með tölvupósti eða í pósti. Vinsamlegast notið eftirfarandi samskiptaleiðir:

Netfang: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Póstáritun:

European Commission

Directorate-General for Competition

Merger Registry

1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ Stjótd. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 og EES-viðbætur nr. 9, 22.2.2007, bls. 62 („samrunareglugerðin“).

⁽²⁾ Stjótd. ESB C 160, 5.5.2023, bls. 1.

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja
(mál M.11359 – WENDEL/IK PARTNERS)

2024/EES/20/07

Framkvæmdastjórnin ákvað 18. janúar 2024 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindum tilkynntum samruna og lýsa hann samrýmanlegan reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á ensku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32024M11359. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja
(mál M.11369 – TA ASSOCIATES/WARBURG PINCUS/EXERCITE GROUP)

2024/EES/20/08

Framkvæmdastjórnin ákvað 29. janúar 2024 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindum tilkynntum samruna og lýsa hann samrýmanlegan reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á ensku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32024M11369. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

⁽¹⁾ Stjótið. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 og EES-viðbæti nr. 9, 22.2.2007, bls. 62.

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja
(mál M.11393 – KEPPEL/AERMONT CAPITAL/AERMONT)

2024/EES/20/09

Framkvæmdastjórnin ákvað 22. febrúar 2024 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindum tilkynntum samruna og lýsa hann samrýmanlegan reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á ensku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32024M11393. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja
(mál M.11431 – PERMIRA/HG/GGW)

2024/EES/20/10

Framkvæmdastjórnin ákvað 26. febrúar 2024 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindum tilkynntum samruna og lýsa hann samrýmanlegan reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á ensku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32024M11431. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

⁽¹⁾ Stjótið. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 og EES-viðbæti nr. 9, 22.2.2007, bls. 62.

Ákvörðun um að hreyfa ekki andmælum við tilkynntum samruna fyrirtækja **2024/EES/20/11**
(mál M.11447 – BRIDGEPOINT/NEXITY LAMY AND ORALIA PARTENAIRES)

Framkvæmdastjórnin ákvað 19. febrúar 2024 að hreyfa ekki andmælum við ofangreindum tilkynntum samruna og lýsa hann samrýmanlegan reglum sameiginlega markaðarins. Ákvörðunin er tekin í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins (EB) nr. 139/2004 ⁽¹⁾. Óstýtt útgáfa þessarar ákvörðunar er eingöngu til á ensku og verður hún birt eftir að felld hafa verið brott viðskiptaleyndarmál, ef einhver eru. Unnt verður að nálgast hana á eftirfarandi hátt:

- Á samkeppnishluta Europa-vefsetursins (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Notendur vefsetursins geta leitað að samrunaákvörðunum með ýmsum hætti, m.a. eftir fyrirtæki, málsnúmeri, dagsetningu og atvinnugrein.
- Á rafrænu sniði á vefsetrinu EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>) undir skjalnúmeri 32024M11447. EUR-Lex veitir aðgang að löggjöf Evrópusambandsins á Internetinu.

⁽¹⁾ Stjótt. ESB L 24, 29.1.2004, bls. 1 og EES-viðbæti nr. 9, 22.2.2007, bls. 62.

Auglýst eftir skoðunum

2024/EES/20/12

(mál M.6447 – IAG/BMI)

Mál sem kann að verða tekið fyrir samkvæmt yfirfærslu á vöktun og framkvæmd á skuldbindingum og úrræðum samkvæmt 2. mgr. 95. gr. útgöngusamningsins

1. Með ákvörðun C(2012) 2320 frá 30. mars 2012 í samræmi við b-lið 1. mgr. 6. gr. í tengslum við 2. mgr. 6. gr. reglugerðar ráðsins nr. 139/2004, lýsti framkvæmdastjórnin því yfir að samruninn þar sem International Consolidated Airlines Group („IAG“, Bretlandi) náði yfirráðum sér í lagi yfir British Midlands Limited („bmi“, Bretlandi) samrýmist reglum innri markaðarins með fyrirvara um skilyrði og skuldbindingar („skuldbindingarnar“).
2. Framkvæmdastjórnin hefur komist að þeirri bráðabirgðaniðurstöðu að heppilegt sé að yfirfæra vöktun og framkvæmd á skuldbindingunum til tilnefnda lögbæra yfirvaldsins í Bretlandi („CMA“), samkvæmt 2. mgr. 95. gr. útgöngusamningsins. ⁽¹⁾ Fyrirvari er þó um endanlega ákvörðun hvað þetta atriði varðar.
3. Framkvæmdastjórnin fer þess á leit að þriðju aðilar sem eiga hagsmuna að gæta komi á framfæri athugasemdum sem þeir kunna að hafa um hin fyrirhuguðu viðskipti.
4. Athugasemdir verða að berast framkvæmdastjórninni innan tíu daga frá því að tilkynning þessi birtist í C-deild Stjórnartíðinda ESB, 6.3.2024. Eftirfarandi tilvísun skal ávallt tekin sérstaklega fram:

M.6447 – IAG/BMI

Unnt er að senda framkvæmdastjórninni athugasemdir með tölvupósti eða í pósti. Vinsamlegast notið eftirfarandi samskiptaleiðir:

Netfang: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Póstáritun:
European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
1049 Bruxelles/Brussel

⁽¹⁾ Samningur um útgöngu Sameinaða konungsríkisins Stóra-Bretlands og Norður-Írlands úr Evrópusambandinu og Kjarnorkubandalagi Evrópu (2019/C 384 I/01).

Kynningatilkynning framkvæmdastjórnarinnar skv. 4. mgr. 16. gr. reglugerðar
Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 1008/2008 um sameiginlegar reglur um
flugrekstur í Bandalaginu

2024/EES/20/13

Almannaþjónustukvaðir í tengslum við áætlunarflug

Aðildarríki	Spánn
Flugleiðir	Badajoz – Madrid Badajoz – Barcelona
Dagurinn þegar Bandalagsflugfélög fá aftur að fljúga á leiðum sem eru háðar almannaþjónustukvöðum	28.10.2024
Unnt er að nálgast textann, ásamt hvers kyns upplýsingum eða skjölum sem varða almannaþjónustukvaðirnar, hér:	Ministerio de Transportes y Movilidad Sostenible Dirección General de Aviación Civil Subdirección General de Transporte Aéreo Paseo de la Castellana 67 28071 Madrid ESPAÑA Sími: +34 91 597 7505 Bréfsími: (+34) 91 597 8643 Netfang: osp.dgac@mitma.es

Heimilt er að reka flugleiðir, sem eru háðar almannaþjónustukvöðum, á grundvelli frjálsrar samkeppni frá og með 28. október 2024. Hafi enginn flugrekandi lagt fram áætlun um þjónustu í samræmi við almannaþjónustukvaðirnar, verður aðgangur að opinberu útboði takmarkaður við einn flugrekanda, í samræmi við 9. mgr. 16. gr. reglugerðar (EB) nr. 1008/2008.

Kynningatilkynning framkvæmdastjórnarinnar í samræmi við 4. mgr. 16. gr. reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 1008/2008 um sameiginlegar reglur um flugrekstur í Bandalaginu

2024/EES/20/14

Almannaþjónustukvaðir sem lagðar eru á í tengslum við áætlunarflug

Aðildarríki	Finnland
Flugleið(ir)	Mariehamn (MHQ)- Arlanda (ARN)
Gildistökudagur almannaðjónustukvaða	1.10.2024
Unnt er að nálgast textann, ásamt hvers kyns viðkomandi upplýsingum og/eða skjölum sem varða almannaðjónustukvöðina	Government of Åland (Ålands Landskapsregering) PB 1060 AX- 211 11 Mariehamn ÅLAND/FINLAND Sími: +358 1825000 www.regeringen.ax

Kynningatilkynning framkvæmdastjórnarinnar skv. 5. mgr. 17. gr. reglugerðar
Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 1008/2008 um sameiginlegar reglur um rekstur
flugþjónustu í Bandalaginu

2024/EES/20/15

Auglýsing um útboð á áætlunarflugi í samræmi við almannaðjónustukvaðir

Aðildarríki	Frakkland
Leiðir sem um ræðir	Le Puy en Velay (Loudes) - París (Orly)
Gildistími samnings	1.9.2024 - 31.8.2028
Frestur til að skila tilboðum	10. maí 2024 kl. 17 (að Parísartíma)
Unnt er að nálgast texta útboðsauglýs- ingarinnar, ásamt hvers kyns viðkomandi upplýsingum og/eða skjölum sem varða útboðið og almannaþjónustukvaðimar:	Syndicat Mixte de Gestion de l’Aérodrome Départemental Le Puy/Loudes 5 Rue du vol à voile 43320 CHASPUZAC FRANCE Sími: +33 0471086576 Netfang: direction@aerolepuy.fr Upplýsingar um kaupandann: https://marchespublics.cdg43.fr

Kynningatilkynning framkvæmdastjórnarinnar skv. 5. mgr. 17. gr. reglugerðar
Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 1008/2008 um sameiginlegar reglur um rekstur
flugþjónustu í Bandalaginu

2024/EES/20/16

Auglýsing um útboð á áætlunarflugi í samræmi við almannaðjónustukvaðir

Aðildarríki	Finnland
Leiðir sem um ræðir	Mariehamn (MHQ) - Arlanda (ARN)
Gildistími samnings	1.10.2024 - 30.9.2028
Frestur til að skila tilboðum	30.4.2024
Unnt er að nálgast texta útboðsauglýsingarinnar, ásamt hvers kyns viðkomandi upplýsingum og/eða skjölum sem varða útboðið og almannaðjónustukvaðirnar:	Government of Åland (Ålands Landskapsregering) PB 1060 AX- 211 11 Mariehamn ÅLAND/FINLAND Sími: +358 1825000 www.regeringen.ax

**Heimild til að veita ríkisaðstoð skv. 107. og 108. gr. sáttmálans um
starfshætti Evrópusambandsins**

2024/EES/20/17

Mál sem framkvæmdastjórnin hreyfir ekki andmælum við

Málsnúmer	Aðildarríki	Landssvæði	Heiti aðstoðarkerfis (og/eða heiti aðstoðarþega)	Upplýsingarnar birtust (birtingartilvísun í Stjtið. ESB)
SA.108576	Frakkland		RATP — Aide visant à compenser les dommages liés à la pandémie de COVID-19	C/2024/1715, 26.2.2024
SA.109407	Pólland		Aid for social protection of employees in relation to the closure of lignite mining activities and of power plants using lignite or coal	C/2024/1725, 27.2.2024
SA.111347	Frakkland		Aide d'urgence 'électricité' pour 2024 en faveur des entreprises de taille intermédiaire (ETI) particulièrement affectées par les conséquences économiques et financières de la guerre en Ukraine (dite 'guichet ETI')	C/2024/1748, 28.2.2024
SA.109991	Austurríki	Oberösterreich	Richtlinien für Konsolidierungsbürgschaften	C/2024/1756, 28.2.2024
SA.111647	Slóvenía		TCTF: Investment aid for accelerating the introduction of energy from renewable sources, storage and heat from renewable sources	C/2024/1796, 29.2.2024
SA.107996	Þýskaland	Niedersachsen, Bremen	Niedersachsen + Bremen: Gewährung von Beihilfen durch die Niedersächsische Tierseuchenkasse	C/2024/1816, 1.3.2024
SA.112165	Rúmenía	Romania	TCTF: Susținerea activității crescătorilor din sectorul suin și avicol în contextul crizei provocate de agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei	C/2024/1817, 1.3.2024
SA.110955	Pólland		TCTF: Reintroduction and amendment of the scheme SA.108355	C/2024/1892, 1.3.2024
SA.109336	Spánn		Modificación del mapa de ayudas regionales de España (1 de enero de 2022 — 31 de diciembre de 2027) para el período 1 de enero de 2024 — 31 de diciembre de 2027 (revisión intermedia)	C/2024/1894, 1.3.2024
SA.108251	Ítalía	Liguria	M09.01 — Costituzione di gruppi di produttori per la gestione e la valorizzazione economica delle risorse forestali locali	C/2024/1896, 1.3.2024

Gildan texta þessara ákvarðana, að trúnaðarupplýsingum slepptum, er að finna á: <https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm>